

Cerul din apă

Mare parte din mine este apă! După o logică simplă înseamnă că mare parte din mine am fost ninsoare, ploaie, izvor sau lacrimile celor de dinaintea mea.

Orice apă curge spre o altă ca și cum dorința regăsirii aceleiași familii ar fi în alergarea lor. Înclinația pământului și polii magnetici sunt pentru ca apa să-și poată dibui drumul. Și apele din gândurile pământului ies la lumină căutându-și alergarea și rostul. Se unesc și împreună aleargă spre o mare sau un ocean. Acolo se desăvârșesc liniștea, împlinirea, dragostea și măreția de a exista!

Fii risipitori se întorc! O uriașă îmbrățișare cuprinde pământul, văzduhul și toate gândurile. Cerul se oglindește în cerul de apă strigându-și aici, printre valuri, chemarea! Uriașă îmbrățișare de râuri, izvoare și tot ce apa aleargă răspunde: un voal de mireasă se desprinde și pleacă spre Cer. Abia sus în albastru oamenii văd și se miră cu grijă: „Ce nori sunt deasupra noastră!” Norii, îngeri de apă din apa din mine, plutesc văzduhul înălțând scară la Cer!

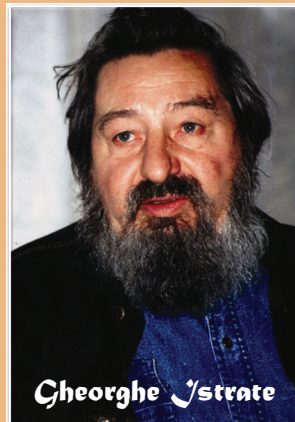
Se schimbă vorbe și grele adevăruri se trimit spre albire! Când înțelegerea cuprinde neantul, plouă sau ninge! Pământul e îmbrățișat de aceste ape în drumul lor spre mare. Eu sunt în această îmbrățișare. Aici m-am născut. Șotronul este tot aici. Părinții mei, oameni cu sufletul de apă cristalină, m-au învățat despre viață, adică să construiesc poduri. Asta au făcut ei întotdeauna. Au gândit binele meu. Se sfătuiau, făceau planuri până noaptea târziu și munceau. Mă iubeau și mă doreau lângă ei, dar *maibinele* meu îl vedeau dincolo, în partea cealaltă. Toți suntem tentați să ne căutăm vise dincolo. Ceea ce cunoaștem și e palpabil rămâne în stare brută, pe când dincolo se poate modela în fel și chip. Necunoașterea scripește precum stelele. În acel loc neprihănit, nedevastat de cunoaștere ne putem construi vise, speranțe. Toate dorințele sunt devoratoare de *dincolo*.

Într-o zi am plecat. Nu am simțit despărțirea. Ei știau că se va întâmpla asta. Credeam că i-am luat cu mine, dar viața noastră împreună s-a sfârșit odată cu prima plecare. Au urmat întoarcerile. Îi găseam. Tot acolo. Îmi gândeau binele. Mi-l construiau. Din orice. Fiecare zi din fiecare anotimp era pentru ceea ce mie trebuia să mi se întâmple. Fiecare zi, cu zăpadă, floare de cireș sau zîmbet de galbene gutui fără mine lângă ei, o căutau în cele în care fusem împreună. Se hrăneau din ele. Rostul lor pe pământ era de a face ca mie să-mi fie bine. Pentru asta trăiau. Zâmbetul lor mergea pe o sârmă pe care, asemeni unor acobați, exersau podul. Dar niciodată nu au căzut. Fiecare aveau viața noastră. Gândurile ne uneau. Precum venele și arterele în care sângele era fluidul de dincolo de nașterea mea. Se întâlneau ca niște ape ce se îmbrățișează pentru a deveni mai puternice în alergarea către o mare sau un ocean. Nu poți ajunge în cerul apei din care suntem, decât puternic, adică rostogolindu-te și cunoscând tot ce există. *Acolo* este *dincolo* absolut. Alergăm pentru a ajunge *acolo* unde nu se mai poate. În necunoscut refuzăm să vedem neputința. Alergăm pentru a ne minți. Ne mințim frumos, cu îngăduință și înțelegere. Pentru că nu trecem niciodată cu adevărat dincolo. Totdeauna ne întoarcem. Adică ne anulăm trecerea. Cele mai multe poduri își întind pietrele chiar prin ape. Unele se prefac în scoici, altele în tăcere.

Apa din mine a fost și va mai fi. Parte din mine este ocean, mare, zăpadă, ploaie, nor. Când plâng se rostogolesc din mine amintirile lumii. Calde îmi sunt întoarcerile ieșirilor din mine. Ca niște valuri ce-și risipesc desculțul pe o plajă sortită să ne învețe despre plăcerea pustiului, singurătății, tăcerii. Singurătatea este o chemare, de aceea mocnește în noi întoarcerea, ca un laitmotiv al dezorientării, adică al regăsirii. Părinții mei mă doreau în fiecare moment lângă ei, dar dragostea alerga spre mine croindu-mi drumul către o mare sau un ocean. Așa trăiau fiecare zi. Dragostea și dorința lor de a fi mi-o puneau la picioare. „*Dincolo îi va fi mai bine decât aici cu noi!*” Mă vroiau dincolo chiar dacă depărtarea de mâinile lor se hrănea mușcând din noi. Nu-mi vorbeau despre curgerea lor.

Acum ei sunt *dincolo*. Eu nu mai am unde să mă întorc. Amintiri și șoapte de întrebări curg din jumătățile de clepsidră. Orice apă a fost cândva într-un om viu, într-un copac viu, într-o lacrimă vie pentru a fi val, zăpadă, izvor, ploaie, unduire, nor, lacrimă... Și totdeauna curge către o altă, pentru ca ajungerea în mare sau ocean să nu fie în singurătate.

Emil PROȘCAN

POETUL LUNII MAI

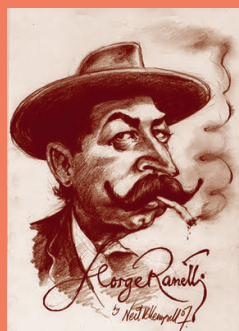
RITUAL
(porumbelul)

Pag.3

n-am urât niciodată
dar am fost mereu urât
îmi spală mâinile cu lacrima din zori
cea prăgălită de îngurul din noapte - de aceea
voi mări la o temperatură deșertică
verărită pe dinții termometrului rece
măte opria suflul
tu vei fi porumbelul care
cugulind vatrăle bisericii
trufului meu

Gheorghe Istrate

Pag. 10

IN MEMORIAM

Constantin
Brăescu

Amintirea ta Brăescu
este o parte din mine
și te iubesc
Constantin Brăescu

Pag. 13

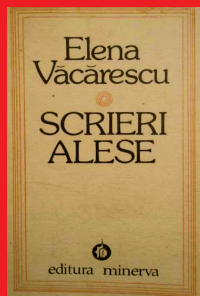
Mihai Știrbu

Pag.18

George Enescu și Măruca

PAGINI DE LITERATURĂ UNIVERSALĂ

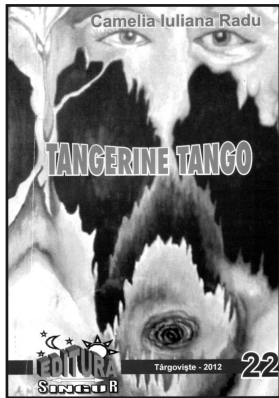
Pag. 26

Iar dacă îți devin străină
Și cântecul-mi de început
Grăirea n-a ales, dăvină,
A plăiului ce m-a născut.

Seninul dulce grai în care
Lin, ruga, buzele-mi
șoptesc,
O, patrie, putea-vei oare
Să-mi ierți păcatul meu
fresc?

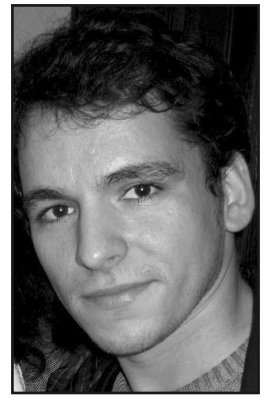

Ion Roșioru

VITRINA CU CĂRȚI

Marian DRAGOMIR

Poezia nu este finită, este un drum

Cea mai ascunsă dintre „puterile” cu care a fost hărăzită **Camelia Iuliana RADU** este și cea mai la vedere - scrisul. Uneori suntem mai atrași de mister decât de cea mai mare putere ce sălășluiește în noi - cuvântul. Poeta reduce sinele la unu plus unu, neimpacientându-se în căutarea întregului. Ea experimentează o unire între experiență și dorință, așa cum mărturisea într-un interviu acordat poetului Călin DERZELEA: „*Scrisul îți dezvoltă și îți formează mintea, te ajută să îți conștientizezi emoțiile, fiind instrumentul de comunicare al patrimoniului emoțional universal, dar și creator de lumi. [...] Poezia nu este finită, este un drum, iar poetul mizează cu viața lui pentru acest vis. Nu i se garantează nimic, totul e gest gratuit, necondiționat. Aici este frumusețea, în gratuitate. De aceea, poetul nu poate fi ucis, șantajat, manipulat.*”

Mizând pe această putere lăuntrică de reprezentare, Camelia Iuliana RADU aduce în spațiul ploieștean un nou volum, **Tangerine Tango** publicat la Editura „Singur” din Târgoviște cu ajutorul poetului Ștefan Doru Dăncuș, inițiatorul proiectului „Întoarcerea poetului risipitor”, din care face parte și volumul de față. Titlul este marcat prin culoarea oranje supusă permanentei transformări prin denotația tango-ului. Orange marchează volumul prin simțământul matern, la nevoie oferă protecție, fiind culoarea fericirii. Totodată are un efect stimulator emotiv, conferă lectorului senzația de apropiere, marcând sociabilitatea eului liric, ce lasă impresia de optimism. Tangoul este văzut ca un dans al dragostei pasionale și nebunești pentru care poeta abandonează lumescul, care o lasă goală și epuizată. El reprezintă ceea ce este extrem în dragoste: pasiune, gelozie, atracție fizică, posesivitate. Pe scurt, tangoul este esența volumului ce ne îmbată, ne atrage, ne fură și ne

părăsește...

Volumul este structurat pe cinci nivele ce poartă denumiri din moda vestimentară. Colecția de versuri „*Haute Couture*” marchează utilizarea unor stihuri prețioase prin modul de încifrare. Asemeni hainelor, cele mai fidele „cliente” ale versurilor sunt „vedetele” (Greta Garbo) care apelează la designul extravagant și uneori șocant al versificației. De asemenea se remarcă o altă structură cu valențe oximoronice celei de „*Haute Couture*”, „*Prêt-à-porter*”. Acest termen desemnează viața produsă în fabrică, versul sugerează o lumea profană, imediată ce răspunde nevoii de apartenență a lectorului. O altă treaptă, „*Tendințe*”, sugerează lumea versului cu valoare premonitoare, marcându-se evoluția fenomenului poetic în perioada actuală cu valențele vieții complexe. Tropii descifrează viața intertextuală marcată de culoare și energie.

Alexandru Mușina preciza că: „*simțirea poetului devine o antenă, un mijloc de captare a zonelor adânci ale lumii, prin stabiliri de corespondențe și analogii între realitate și propriul eu*”. (**Paradigma poeziei moderne**, Editura Aula, Brașov, p.127). Astfel volumul reprezintă trepte ale percepției lumii și ale modului în care poeta ne duce în diferite zone ale percepției realității. Ea explorează o zonă fragilă, aflată la limită, în spațiul indeterminat al situației dramatice între „sine” și „ceilalți”, între „ea” și „realitate”, între „interior” și „exterior”. Eul nu este, însă, o instanță autotelică, nu este o monadă, deoarece se recrează în interiorul volumului.

Poemul **Fereastra** („*Se dedică lui Nichita, azi, 31 Martie*”): „– Între asfalt și frunzele copacilor era o fereastră/ puteai să o intitulezi «Peisaj cu bărbat blond fumând»/ dacă te uitai de departe/ ți se părea că în miezul de

zgură al Bucureștiului/ s-a făcut o gaură exact când pe acolo trecea o cometă” sugerează o deschidere spre poezie în care regăsim liricul sugerat de Nichita Stănescu. Poemul este reprezentativ pentru că atrage după sine conotații de amplitudine, de profunzime și intensitate, elemente ce se pot transpune propriului discurs liric. Sunt sugerate temele volumului susținute prin versuri simbol precum iubirea, pasiunea ce împletește metafizica și inovația lingvistică.

Un discurs care propune un alt mod de a observa volumul este „*Măștile singurătății*”, expunere a felului în care se încearcă să se camufleze singurătatea, care poate fi și una din formele suferinței. Poeta devine un observator pertinent al realului, iar prin repetarea în orice a „*copy/paste*”, dezvăluie o reflectare a informului existenței individuale. Toate măștile singurătății sunt *copy/paste* ale aceeași singurătăți. Camelia Iuliana Radu flirtează cu Pegas într-un stil original, meditativ și filosofic: „*Oana se descheie la nasturi în somn,/ Mihai este orb din naștere,/ Adina scrie poezii, Victor croșetează pe furis,/ femeile suferă mai des de bulimie decât bărbații,/ copiii se ascund uneori în șifonier,/ așa cum nimeni călătorește prin noi nestingherit/ ce nu avem țipă către lume după ajutor./ 'm too sexy for my hat / Too sexy, yeah!/ Copy/paste.*”

În loc de concluzie revenim la interviul acordat lui Călin DERZELEA și lăsăm poeta să își prezinte volumul „*Cred în experiența directă, în mesajul ei. Vreau să prind culorile timpului meu, visele, durerile de azi, chiar dacă, apăsând pe aceste clape voi trezi rădăcini mitologice, arhetipuri și vise colective iraționale vechi, astfel încât filosofia să difuzeze direct, tangibil, cu reacție.*”

Concursul național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” - Ediția a VII-a, 2013

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VII-a a **Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”**.

Regulament

◆ Pot participa toți creatorii de literatură, indiferent de vârstă sau afilierea la U.S.R. sau alte asociații ale scriitorilor. Concurenții vor trimite, până la data de **15 septembrie 2013** (data poștei):

✱ Pentru **SECȚIUNEA POEZIE** - maximum 15 poezii, încadrate în format „A4” (cel mult 8 pagini culese cu Times New Roman, corp 14, obligatoriu cu diacritice), pe suport electronic (e-mail sau CD).

✱ Pentru **SECȚIUNEA PROZĂ** - maximum 12 pagini format „A4”, culese cu Times New Roman, corp 14.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru).

◆ Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF.

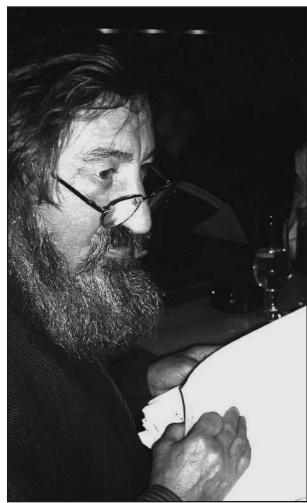
◆ CD-urile expediate prin poștă se trimit pe una din adresele: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13A, Mizil, județul Prahova**, sau **Lucian Mănăilescu, str. Unirii, bloc 35 C, ap. 14, Buzău, cod poștal 120237**.

◆ Textele prin e-mail vor fi expediate la adresa: **lmanailescu@yahoo.ro**

Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neprimirea textelor)

◆ Juriul, format din 5 membri U.S.R. va acorda **Marele Premiu** și câte trei premii pentru fiecare secțiune. De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare sau instituții de cultură.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie, urmând să confirme prezența. În cazul neapărării la festivitate premiul se redistribuie.

GHEORGHE ISTRATE - POETUL LUNII MAI

Citesc într-o biografie: „Gheorghe Istrate s-a născut la 11 mai 1940.” Destul de fals, ca și alte date pe care n-are rost să le mai spun. E suficient să știți că: pe Domnia Sa Poetul l-am cunoscut prin Mezozoic; era vremea când Dumitru Pricop, dragonul cu aripi care a înghițit jumătate din viile Vrancei, îl recita ca pe o ninsoare de cireș, înzăpezindu-ne pe toți într-un anotimp ireversibil.

Cum Dumitru a plecat pe undeva, probabil cu o treabă urgentă, cum ar fi viața sau moartea, număr acum și eu anii Poetului și am ajuns la 73, adică exact cât a durat o noapte cu „ritualuri”, pe peronul gării din Buzău, prelungită cu o omletă și o noapte albă (sau albastră!?), la mine acasă. (L.M.)

Cenușa șarpelui lui Dumitru Pricop

La vârsta unui sămbure chemat
să crape-n noaptea nopților o ușă,
lovit de aștri iar m-am întrebat:
de ce miroase clipa a cenușă?

De ce pe flori cad aripi moi în zori,
de ce un om renunță și dispare,
de ce lumina veșnicilor sori
se stinge-n carnea noastră și ne doare?

Vai, Șarpe, veacul mă provoacă blând,
va trebui să intru în săgeată,
mătasea vremii să o sparg adânc
cu timpul șiroindu-mi lung în pleată.

Copilul cere-o mumă și un sân
deși singurătatea-n buză-i curge,
el îndemnat de șarpele străbun
din carne laptele răstit și-l zmulge.

Mă poartă nebunește o quadrigă
de-a valma cu-ntunericul din stea,
prin trupul lumii cineva mă strigă
și sparge reci lumini în carnea mea.

Astfel rănit de vulturul etern
ce-mi zboară lung prin sângele fierbinte
aud cum site uriașe cern
prin noi bătrâne trupuri de cuvinte.

Grăbiți mi-s anii. Veacul încă e.
Lumina ca un șarpe bate-n ușă.
Mă-ntorc în mine și mă-ntreb: de ce
miroase clipa totuși a cenușă?...

RITUAL

(părintei)

mitto:

„Fieca al făcut castel în aer, n-ati
lucrat în: pader; deoarea acelu n-ar
în curven n-ai fie toate.
Acum, puncte, dedesubt n- fundatiile.”
HENRY DAVID THOREAU

acolo-n iarbă mironind a septe
în cimitirul romului lor e greu
peste crucile de piatră n- de lapte
mormintele-i îmbătrânesc mereu

n-au curs tot corbi-n pocolii de brumă
n-a stins n- steaua-n lămpile de rou
dorm noaptea lor de tot n- de mumă -
mormintele mă- îmbătrânesc mereu

m-au destupat din floarea mea nebună
m-au rupt zăpizi din cer din grunzetur
de-acum m-ntorn la teta n- la mumă -
mormintele mă- îmbătrânesc mereu

Marele cântar

hai să vâslim copile înapoi
să-mpingem calul din cuvânt în sânge
să rupă umbra care ne tot strânge

în hamurile-i aspre pe-amândoi

acolo-n rouă iarba tot mai plânge
ea ne așteaptă cu cearșafuri moi
să ne desprindă talpa din noroi
să ne ferim de-nghețul ce ne-ajunge

hai să vâslim spre calul tutelar
prin el destinul nostru luminează
alunecarea-n marele cântar
ce ne măsoară pururea o rază

vai pruncule zăpada n-are rost
noi mirosim a păsări care-au fost

12 iulie 2003

o fabrică de vise s-a stricat
eram oier prin stele și prin lună
și turma mea o auzeam cum sună
în fluierul fictiv și degerat

mi-nghesuisem viața într-o prună
în minereul ei împarfumat
distilerii subțiri m-au consumat
în halele alcolului cu brumă

încep încet să-mi fie frig și ceață
îmi intru în instinct pe dedesupt
și văzul mi-l revăd neîntrerupt
în lacrimile cariind pe față

da fabrica de vise s-a stricat
și intru în istrate întristat

limită

eu port mereu un fel de frică-n voce
rostogoliri desprinse din abis
stau îngropat cu toată viața-n vis
ca un copil în slava lui precoc

lumina Doamne n-are început
eu sunt fragmentul ei dinspre tăcere
sunt plumbul ce refuză prins în cnut
să taie-n trup cămașă de durere

eu Doamne tot mai traversez recrut
războaiele virtuții ce se cere
cu sufletul captiv într-un sărut
cu-otrava armelor prelinsă-n miere

la adăpostul vocii mele
se-întâmplă-n întuneric stele...

Ritual (villonescă)

m-am închis într-o beție mocirloasă
precum albina în ceară
ah memoria subterană - circulația ideii
cumpăna sticloasă a adevărului

am rupt-o cu mica realitate
m-am scufundat într-o bulă de alcool

prin care altfel se văd
semințele cerului

nu mă dezamăgi fosforescentă beție!

Ritual (orga singurătății)

tactica somnului nu mă privește
îmi lunecă peștele vinului printre dește

de-atâta noapte și eternitate
îngerii mei au arpi desperecheate

mai am puțin și mă sui în amvon
mai am puțin și mă fac om

desprins din haloul pluralității
mi-apăs fruntea pe orga singurătății

Ritual (porumbelul)

n-am urât niciodată
deși am fost mereu urât
îmi spăl nopțile cu lacrima din zori
cea privegheată de îngerii dimineții - de aceea
voi muri la o temperatură decentă
scrâșnită pe dinții termometrului rece

nu te speria suflote
tu vei fi porumbelul unic
ciugulind vitraliile bisericii
trupului meu

Ritual (centru)

miros a fluturi și a moarte
lăstunii se-ascut în întuneric
noaptea se sparge-n ferestre lipind
timbrul ei șoptitor - emisferic

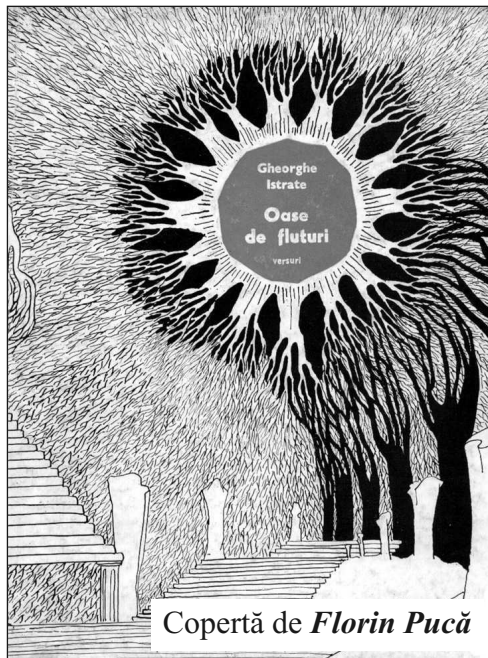
am prea multe deseme pe umeri
sunt cercetat de o poruncă anume
templul credinței mi s-a crăpat -
unu plus unul fac infinitul
eu însumi sunt centrul lui erodat.

FOTO: Vasile BLENDEA

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

oase de fluturi

sânt timbre ale morții mici volante
ei ară timpul zilei și-l reduc
vărsând în flori - calicii delirante -
suspînul mătăsoș de eunuc
ei trec pedepsitor prin rana noastră
îngălbenind în gerul prematur -
și ninge-adeșori prin ora vastă
cu oasele lor albe de azur...
patrule sânt bătătorind lumină
în depărtarea surdă dintre zei,
mici dezertori prin cerul de rugină
cu lanțurile morții după ei
cruci fragede foșnind în zbor timid
ferestre moi prin amintiri secate -
polenul lor bolborosind în vid
pe-un sâmbure plutind în bunătațe
i-am așteptat. odaia a vuit
de lipsa lor - dar ceasurile sparte
cu fața s-au întors în infinit
ca niște soli în țările cu moarte

copilul etern

îmbătrânește-n iarbă un copil
de veacuri își privește-n palmă mărul
deasupra lui de-atâtea ori decorul
și-a preschimbat frunzișul volatil
eu îl implor și-l chem să mă asculte:
„copile-bun hai să vâslim din nou
prin umbra noastră-ngemănată-n ou
sub talpa altei zeități adulte...”
dar el prin veac îmbătrânindu-și mărul
e surd și mut și orb - ca adevărul

ritual

acestui sânge-i sunt dator
să-i leagăn paserile lungi
ce-au adormit în zborul lor
ca-n spuma zâmbetului - prunci
prin șirul lumii un copil
ne-așteaptă de-o eternitate
să-l facem regele umil
pe țara lui de puritate
cândva târziu îl vom vedea
dormind în luntrea ce pătrunde
cu vârful galben într-o stea
din care nimeni nu-i răspunde
acestui sânge-i sunt dator
să-i fiu copilul ce privește
mereu însinguratu-i zbor
mereu rămânerea-n poveste

calul

va trebui să născocim candori

acestui suflet fără primăvară
neștiutor de zâmbet și culori
om-jumătate jumătate-fiară.
el vine pur din noaptea lui și mut
e-o piatră veche veșnic umblătoare
se tulbură călcând pe-atâta lut
de parc-ar vrea smulgându-se
să zboare
noi cei ce creștem cearcănul precoci
și prăbușim lumina dintre astre
va trebui să-i așezăm sub roți
cărnoase drumuri cu nisipuri aspre
va trebui să-l umilim pe rând
să-i ținim copitele-n pietroaie
să-i lingă flăcările hățul blând
să-l hăituiască tropote de ploaie
și-ajuns în grajdurile lui jilave
în pătura-i de sânge și noroi
când va privi-n oglinzile bolnave
să-și vadă chipul semănând cu noi

ritual

(corb)

au bătut la ora temutei
măi p - a derhio
de - acolo a izburit corbul
cu tot întunericul lumii în plină
ochiul lui stricura lumina
în fața precie
era frig ca în strigure toamna
apa zăceș în buricul naturii
și brusc au tăcut -
greiere găurind noaptea polară
litura focului pe micșora înfricoșător
(9 iunie 2003)

Ritual

(ce să refuz)

ce să refuz și ce să mai accept-
toate cuvintele miros a moarte
bat clopotele-amurgului în piept
mirosul lor copile ne desparte

încep o floare și-o termin în zori
mi-e îngerul bolnav și mă refuză
dă-mi Doamne plânsul unei mari candori
și dă-mi ninsoarea pruncilor pe buza

dar nu mai sunt cuvinte ca să spui
o spadă se sfărâmă între oase
mi-e îngerul bolnav și boala lui
în cerul tot a moartea mea miroase.

Sonet

(heruv)

în oaza mea de umbră și cuvânt
mă rușinez mereu de-atâta viață
când prieteni buni prelinși de mult în ceață
îmi tot fac semne să m-așez la rând

din lumea Ta eternă și de gheață
trimite-mi Doamne-anume un veșmânt
să-mbrac lumina morții-n care sânt
și pune-n el putere și povață

ieri s-au surpat ferestre-n univers
în fumul lor Te-ai desfăcut fantomă
lărgimea nopții leapădă aromă
și numele din faptă mi-a fost șters

desprins de pulbere și de păcate
sunt un heruv născut pe jumătate

RITUAL

(villonescă)

m-au închis într-o betie moacă
precum albina în deasă
ah memoria pultră -
circulația sâneli
cumpoia sticlousă a adeseului
am puzt-o cu mică pultră
m-am înfundat într-o bulă de alcool
prin care altfel se văd
remintele cerului
mă mă dezamăgi forfărescătă betie!

Ritual

(părinții)

motto: „Dacă ați făcut castele în aer, n-ați lu-
crat în zadar; deoarece acolo s-ar și cuveni să
fie toate. Acum, puneți dedesubt și fundațiile ”
(Henry David Thoreau)

acolo-n iarba mirosind a fapte
în cimitirul somnului lor greu
sub crucile de piatră și de lapte
mormintele-i îmbătrânesc mereu

s-au scurs toți corbii-n secolii de humă
s-a stins și steaua-n lumânări de seu
dorm noaptea lor de tată și de mumă -
mormintele mă-mbătrânesc mereu

m-am destupat din floarea mea nebună
și-am supt zăpezi din cer din Dumnezeu
de-acum mă-ntorn la tată și la mumă -
mormintele ne-mbătrânesc mereu

Gheorghe Istrate a ajuns la un mare rafinament
al expresiei în versuri ce țin parcă de niște ce-
remonii secrete pe care însuși poetul le numește,
de altfel (...) ritualuri.

Al Piru (1982)

El e într-adevăr un autentic și un convulsional
a cărui unică mască o formează blândețea, sfi-
elile

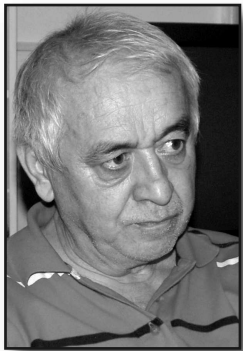
Ion Caraion (1968)

Gheorghe Istrate este un poet incomensurabil
mai mare decât ecoul poeziei sale

Ștefan Augustin Doinaș (1985)

Crisparea și înfricoșarea în fața necunoscutu-
lui universului, condiția eului deopotrivă legat
de autohton și impecabila versificație clasică
dau acestei poezii tensiune și originalitate

Marian Popa (2001)

PROZĂ SCURTĂ

Lucian
MĂNĂILESCU

Lupta cu îngerul

În capul bătrânului se învălmășea un roi de fluturi albaștri - de unde fluturi iarna, se întreba - în timp ce zăpada scărdăia sub copitele cailor ce trăgeau sania în viscolul alb, nelumesc. Era beat, știa asta, băuse în Culmea Muscelușii, la Dihoru, aproape doi litri de țuică, partea lui, dar nu mai știa dacă se duce acasă sărac sau bogat... Bănuia, vag, că la ultima mână a avut un careu de dame, dar îngerul râdea de el, răscolindu-i prin buzunare:

„Uite, n-ai nimic, nici o lețcaie, ai pierdut tot, toți banii munciți într-o iarnă, toate lemnele pe care le-ai târât prin văgăunile muntelui, ba și banii de la prăvălie, și pogonul de arătură de la Luciu. Ești un prost! Un prost fără pereche...” - i-a mai spus îngerul, după care a alunecat pe derdeluș și a început să scâncească:

- Tată, mă' tată, mă'... Hai, nu mai plânge! Întoarce-te să-ți fac injecția! O să vezi că o să fie bine!

Cum adică „tată”? Ce, el cu Jana au procreat îngeri? Cine-i ăsta care nu-l lasă în pace, să arunce prostovolul în apa colcăind de pești - și ce pești, Doamne! - verzi, albaștri, roșii, sidefii... uite și unul roșu! Ce mare e! A aruncat prostovolul pe mal și s-a făcut noapte. Pe urmă a prins ostia în mână, știind că peștele ăla roșu e un păstrăv și s-a auzit un cântec bisericesc; poate prohodul, poate slujba de înmormântare. La lumina petromaxului a lovit scurt, și dinții ascuțiți ai sculei de omorât au scrâșnit în prundiș.

Îngerul râdea: „Păi nu știi că pe Trestia nu mai sunt pești de o mie de ani? Ai uitat când a fost primarul, cu Coleașă - deputatul, cu milițianul și cu toți ăia de la județ de au otrăvit izvorul, ca să umple porbagajele mașinilor cu amintirile pescarului!”

„Aha, îl știi pe pescar! Îl chema Petru. Umbla cu unu' cam bolând, săracu', mutul satului; ăla își făcuse un fel de cruce de lemn și o căra în spate, lăudându-se: «E-te, mă, ce aripi am, o să vedeți cum o să zbor... Măine o să zbor, sau poimăine!»... În cele din urmă s-a suit pe vârful unui deal și a sărit de acolo, în gol!”

- Hai, mă' tată, că ți-am făcut injecția. Nu-i așa că nu te mai doare?

Cum să nu-l doară! Jana stătea chircită în livada de la deal, sub nuc: „Mă omule, du-te repede și ad-o pe moașă! Mi s-a rupt apa... Nasc!” Apa... Peștii... Crucea care zbura peste sat...

- Hai, mă' tată, spune-mi ce vrei? Îți dau să mănânci?

Cum să mănânce lucrurile alea amare, anafura aia de pâine, furată de cuci din biserică?

Îngerul râdea: „Până aici ți-a fost, nea Gigele! Io-te că fi-tu nu te mai lasă să mergi cu sania și să știi că are lumânarea în buzunar și a pitit o coroană din flori de hârtie în beci; zi-ce că, dacă mori, să nu mai dea bani pe benzină, până la Buzău, ca să cumpere una de flori adevărate, dacă or fi existând pe pământul ăsta și flori adevărate!”

Acum era la Tihărau, în vârful cerului, cu Costică Mitu, și vedea apa râului curgând, ca un șarpe, printre satele risipite pe vale. Era

flămând, șarpele! Taman luase o casă în gură, și încerca să o amestece cu bolovanii vineți din trupul lui, și solzii valurilor se năuceau de atâta depărtare și de atâta tristețe...

- Hai, mă', tată! Zi-mi ce vrei?

Pe urmă parcă devenise copilul de la 13 ani, care furase bani să se fotografieze. Ce mult iubise fotografia aia! „Uită-te - rânjea îngerul - ești încheiat strâmb la vestă și ții o mână în șold, ca să te dai mare!”

Dar nu mai era nici îngerul? Se prefăcuse într-un om mărunțel, cu mustață, care-l privea încruntat:

„Bine mă, Gigele, să o lași singură pe mă-ta în clipa morții, ca să te duci la chef, la Întorsura!?”

„Ce chef? N-am fost la nici un chef, tată! Alergam după iepurile ăla, pe care-l cheamă Tinerețefărăbătrâneșiviațăfărădemoarte... Era cât pe ce să-l prind, dacă nu fugea, nemer-nicul, pe tărâmul celălalt”

„Mă, iar minți; ca atunci, cu fotografia! Eu când eram de vârsta ta slugăream la Stănescu. Nu mă încheiam strâmb, nu furam, nu-i duceam Ioanei lacrimile plânse de tine.”

Tina - o știa pe Tina, era fata lui, era cu el în sanie - coborâse la fereastră și cânta, copil fără minte: „Bună dimineața la moș Ajun/ Și mâine cu bine la Moș Crăciun!”. Era colindătoare, Tina, prin sufletul lui. Dar de ce a venit Crăciunul, așa, pe neașteptate. Și de ce e Anul Nou... „Jano, mie mi-e frică de nemții și de rușii ăștia, care tot trec pe drum... Nu vezi tu că zilele se schimbă, se duc îndărăt, ca și sania asta pe care o scapă caii în pripor. Mai bine fugi, făt; du-te și te ascunde în apa aia, printre pești! Vin eu cu prostovolul, mai încolo, când oi avea timp, și te scot... Sau vorbesc cu Pesca-rul. Îi dau tot ce am, ca să te aducă înapoi!”

Bătrânul cu mustață întinsese mâna să îl tragă de ureche, dar fotografia s-a rupt și tai-că-su, Lucian, a plecat singur pe cărarea din spa-tele grădinii, către pădure. Era îngândurat și zi-cea: „Îți aduci aminte când m-ați bătut cu pie-tre? Tu și soră-ta Gina, și Marioara, și Stela... Mi-ați furat noaptea sufletul din casă, că de ce m-am recăsătorit; ați luat tot: haina de piele, dulapul din lemn nuc făcut de Popaghină, decorația de la Mărășești, cuțitul de înjun-giat porcii... Și a venit, în noaptea ailaltă, care cur-gea ca smola peste pământ, Icovoia la mine. Și a zis: «Lasă-i, Nicule! Du-te cu asta, cu care stai acu', că-ți găsește ea alt mormânt decât cavoul pe care l-ai zidit pe Podul Cășocii, unde au început să se mute ai tăi, ca să nu mai ai loc...». Vezi ce scrie pe cruce, mă Gigele?”

Nu vedea... Îl vedea pe înger, care se suise în vârful casei, lângă porumbelul de tablă. Își zicea în gând:

„A venit săptămâna luminată de întu-neric. Și chiar dacă e iarnă, peste o săptămână va fi Paștele. Uite-l pe ăla, pe mutul satului? Urcă dealul cu crucea în spate. Unde s-o fi du-când?”

- Vorbește cu noi, tată, te rog eu, vor-bește cu noi! De ce o lași pe Tinuța să plângă? Și pe mama?

- Ce să vorbesc, că nu mă lasă îngerul!

- Mai știi când te-au adus caii, pe sa-nie, acasă? Știi cum ai aruncat cu bocancii după noi și cum, pe urmă, beat așa cum erai, ne-ai chemat înapoi, în odaia din față și ne-ai strâns în brațe și ai spus că suntem tot ce ai mai scump pe lume, și că să te iertăm...

- Parcă... știu... aha, știu! Duceți-mă acolo, acasă. Dacă mă duceți vă strâng, ca atunci, în brațe, vă iubesc beat ca atunci, dar duce-ți-mă acasă!

- Unde acasă, tată? Aici e casa ta! Ui-te, carpeta cu căprioare, cusută de mama, uite noaptea din geam, uite mușcatele și mărul ăla de ninge, când se face iarnă primăvara...

- De ce mă minți, mă, du-mă acasă!

- Te duc, tată, te duc, a zis ăla de semăna cu îngerul, dar nu știu unde e casa aia...

- Îți arăt eu...

S-a dat jos din sanie, îngerul râdea iar, și a început să-și lege șireturile de la pantof. Pe urmă s-a răzgândit: „Unde o fi casa mea?”. Brusc, și-a smuls pantofii din picioare și i-a aruncat spre aripile îngerului: „Ce, mă', crezi că-s prost! Lasă, că știu eu că nu vrei să mă duci acasă!”

O lacrimă sub pleoapă

Dansai cu Mihai, era o noapte cu lună plină, vă ningeau florile de cireș și eu stăteam afară, în ploaia zănatecă, așteptând să apună soarele de câine. Eram laș, ca întodeauna, iubirea mea lătra la lună, și pe unde dracu' să intri în copilărie, dacă nu printr-o tristețe de gutuie, luminând întunericul, pe prispa babei Stanca.

Așa că am pășit prudent pe cărare și când cerberul de la colțul gardului, de care îmi era frică mai mult chiar decât de fericire, și-a arătat colții, am înfașurat lanțul după mână, asfixiindu-l. Devenise speriat de blând, mergea în urma mea de pripas și, doar când am ajuns pe sală și-a înfipt ghearele în podea, privindu-mă câinește. Era prea târziu, în altă eră, în alt anotimp; am strâns lanțul și mai tare, până când ochii câinelui au devenit verzi. Așa am intrat în cameră, eu răsând și câinele: „Ui-te, mă, câine - îi spuneam- cum dansează ăștia, uită-te cum le înfloresc aripi de lemn câinesc în umăr și cum se prefac fericiți...” Dar câinele tăcea... Atunci ai venit tu, de foarte departe, m-ai prins de mână și ai aprins o lacrimă în sticla de lampă. Afară înfloreau merii și prunii și salcâmi, eu te ți-neam de mâna mea, de inima mea, și nu mai vroiam nimic de la nimeni, de parcă ar fi început să ningă colorat, în miez de noapte.

Nu mai știu când i-am dat drumul câinelui, nici când a plecat Mihai, nici când olteanca ta de colegă s-a îngropat sub plapumă. Te-am sărutat, într-un târziu, și ți-am povestit cele o mie și una de nopți care au trecut până dimineața.

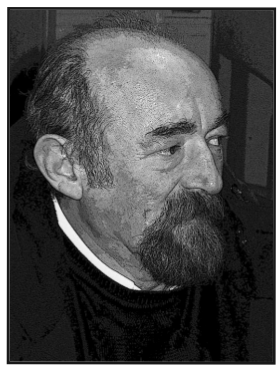
Pe urmă am plecat, fiecare pe alt drum; tu să înveți cum să faci un om din felii, eu în mahalalele cu vrăbii și tristeți. Când ne-am reîntâlnit aveai cam tot ce și-ar fi putut dori cineva într-o viață, sau poate că nu aveai nimic și doar ți se părea.

Erai căsătorită cu un tip care spera că Dumnezeu e un fel de divinitate cu stetoscopul de gât, director al unui spital de nebuni dispus să le ofere colegilor săi apartamente mobilate în cer. Eu o găsisem pe Aprilia, într-un colț uitat de lume și mă prefăceam că o duc bine, în albumul meu cu fotografii trucate, și îmi învățam copilul să se privească în oglindă.

Mai ții minte? A fost atunci o seară gri, un fel de picnic la marginea drumului, lăsând în urmă miros de cauciuc ars și o faleză înaltă, de pe care noi doi auzeam cum ne bate în piept, ca o inimă, marea.

Ce altceva puteam face: trăiam!

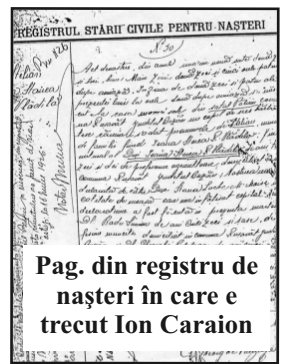
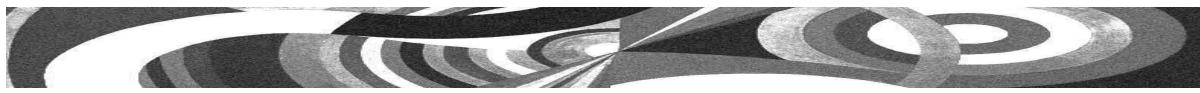
Și totul a fost cum trebuia să fie: copii au crescut, sunt îngrozitor de bogați și incredibil de săraci, muncesc de le sar capacele, au vile la munte și la mare, se uită la filme cu zei anesteziati, se dau de-a dura, se improvizează, călătoresc în străinătăți teribile, în timp ce noi îmbătrânim cu o lacrimă sub pleoapă.

Emil NICULESCU

90 de ani de la nașterea lui Ion CARAION

ANII DE UCENICIE

Descendent dintr-un lung șir de preoți, se pare de rădăcină transilvană, Stelian Diaconescu (Ion Caraion, pe numele său literar) s-a născut la 24 mai 1923, în satul Rușavăț, comuna Viperești, județul Buzău.

Interviewat, prin 1970, de Adrian Păunescu, care îl credea oltean (?), asupra zonei de obârșie, scriitorul va decarta cu aplomb: *Buzău, regiune deluroasă, margine de râu, aproape de satul în care s-a născut V. Voiculescu. Zonă de excepțional interes lingvistic, la confluența a trei provincii: Muntenia, Transilvania și Moldova. Poate că țărani din nici o parte a României nu au un vocabular mai bogat și mai pitoresc decât țărani din părțile acelea. Cine s-ar ocupa vreodată științific de limba literară folosită în părțile lui V. Voiculescu, ale mele sau ale lui Ion Gheorghe ar avea ocazia să realizeze studii de o incomparabilă importanță filologică¹.*

Școala primară a absolvit-o în sat, apoi a urmat Liceul „B. P. Hasdeu” din Buzău (1934-1941).

Cât a locuit în internatul liceului, a luat cunoștință, întâi din presa girată de N. Iorga, care-l învinuia de „porcofonie”, apoi din fastuoasa și vechea bibliotecă a „Hasdeului”, de existența lui Tudor Arghezi atât ca poet (*Cuvinte potrivite* și *Flori de mucigai*), cât și ca polemist (*Poarta neagră* și *Icoane de lemn*), lecturi care l-au marcat nu numai ca aspirant la secretele scrisului, ci și ca june publicist.

Încă înainte de a se fi cunoscut, lucru întâmplat, probabil, prin 1943, când ziarul **Viața** publica „Manifestul Cercului Literar din Sibiu”, Ion Caraion și I. Negoieșcu se întâlneau în admirația și prețuirea nu numai a unui autor, Bucur Țincu, cel care, cu „Apărarea civilizației” (1938), obținuse unul dintre premiile scriitorilor tineri acordate de Fundațiile Regale, cu un eseu despre apărarea culturii sau apărarea Occidentului², cât a unei opțiuni morale și estetice. I. Negoieșcu nota în jurnalul său: *Cluj, Miercuri, 22 iunie 1938. (...) La Aiud mi-am cumpărat câteva cărți noi, ce țineam neapărat să le am în bibliotecă: - „Idiotul” de F. Dostoievski; „Apărarea civilizației” de Bucur Țincu; - „Casa Thuringer” de Panait Istrati și „Maidanul cu dragoste” de George Mihail Zamfirescu; pe 2 noiembrie adăuga: Am terminat de citit „Apărarea civilismului” (sic!) de Bucur Țincu³.*

Caraion datorează autorului „Apărării...” mai mult decât lectura, apărarea propriei sale situații școlare din anul 1940; poetul i-a luat apărarea lui Arghezi, împotriva atacurilor lui N. Iorga, cu o prea sinceră frază într-o gazetă obscură de provincie (posibil „Acțiunea Buzăului”); savantul l-a aflat pe „vinovatul insolentei”, deși semnase cu pseudonim, și a intervenit ferm la ministrul Instrucțiunii publice, a cerut să fie eliminat din școală - își amintește scriitorul -, a obținut satisfacție și conducerea liceului meu („B. P. Hasdeu”, n.n.) a primit „plăcinta”. Directorul Bucur Țincu (un admirabil dascăl și care ținea sincer la mine. Purta

în ochi atâta decepție, purta în ochi atâta regret...), va încerca să temporizeze lucrurile, răspunzând ministerului printr-o adresă în care solicita ameliorarea pedepsei⁴ mai apoi, evenimentele politice fierbinți și uciderea lui Iorga au condus la „uitarea cazului”. Pe atunci, nici criticul, nici poetul nu știau că se vor regăsi în Occident. Condeiele celor doi tineri scriitori se vor mai fi întâlnit în paginile gazetelor „Timpu” și „Fapta”, în anii războiului.

Bucur Țincu, consătean cu Emil Cioran, era, cum îl evocă Gabriel Țepelea, un tânăr filozof, sau, cum se spunea în Ardeal, un „tânăr de bună speranță” (...) care excela prin spontaneitate, arta relațiilor cu oamenii, curiozitate intelectuală. Pe la sfârșitul deceniului al patrulea, a făcut numeroase călătorii în străinătate ca bursier. Bursier al Facultății de litere, al Institutului Francez, etc. La senectute, infirm, din cauza unui accident de automobil, în amurg de epocă ceaușistă, profesează o penibil-înduioșătoare artă a seducției: *Acum arta lui se reduce la conversațiile telefonice. Te ia pe departe, cu un articol sau o emisiune pe care le-ai făcut, strecoară o apreciere, trece la lecturi mai noi, comentează o problemă culturală de actualitate. Iar în final, rugămintea de a-l vizita. A-l vizita, adică a-i aduce ceva. O conservă, un pui „Petreus”, o bucată de brânză. Dar toate acestea implică ore de stat la cozi. Fostul premiat al Fundațiilor Regale nu fusese admis ca membru al Uniunii Scriitorilor din R.S.R., știre care i-ar fi alimentat lui Emil Cioran următoarea butadă: - Dacă Uniunea Scriitorilor refuză calitatea de membri unor intelectuali ca Petre Țuțea, Bucur Țincu, etc., e un semn bun. Înseamnă că restul membrilor sunt toți de talia unui Racine, Moliere și Valery⁵.*

În anii de formare ai intelectualului și artistului, directorul nu era singurul care i-a amprentat memoria; evocă, după patruzeci de ani, într-un comentariu la o carte a lui N. Carandino, pe fostul său profesor de istorie, Dimitrie Ionescu, astfel: *ar fi putut onora o catedră universitară, intelectual de o ținută ce stârnea respect și admirație, care ținând eu cu nu-mi prea conturez precis ce ocazie o conferință despre folosul și semnificația în viață a școlii și profesorilor, ne-a spus cândva următoarele despre foștii săi învățători din tot cursul primar, liceal și universitar: de la unul am învățat mai mult ori mai multe, sigur, de la alții mai puțin și mai puține, risipind cu anii și din sacul celor multe și din traista celor puține, dar adevărul este că de la fiecare - datorită cu abnegație - ne-am ales cu câteva cunoștințe și ne-am ales cu câte ceva de neuitat. Acest „câte ceva de neuitat” umple și filele cărții lui N. Carandino. Om de dreapta, a suferit coercițiile penitenciare ale democrației populare, reușind, la bătrânețe să-și editeze, în regie proprie, și destul de schimonosită pe capitolul final, o „Istorie a orașului Buzău” (Editura „Litera”, 1976). Explicația „ghinionului” ce a păscut atât pe dacăli cât și pe liceenii de atunci e repetată cu diverse prilejuri; comentând soarta lui Bulgakov, sub Stalin, observa: Cei onești și*

talentați trebuiesc distruși. Pe orice cale. Coaliția mediocrilor. Altundeva nota: *Regimurile totalitare concep omul ca pe un șablon și-l folosesc la șablonizarea celorlalți. Cine se deosebește, piere⁶.*

Alți profesori ai lui Caraion vor fi divulgați de versurile celui de al doilea volum, **Omul profilat pe cer** (1945): cantonat într-o altruistă tinerețe, visa agape, unde invita vechi cetățeni ai bibliotecii și programelor școlare (Virgil, Horațiu, Terențiu, Plaut, Marc-Antoniu, Stațiu):

Ne-om lua în brațe, inși de promoroacă,/ să bem vulgar cu-Ovid și Juvenal;/ vezi, uneori o foame ca un bal/ de ape-mi urcă-n piept și mă îneacă.// Aș vrea atunci - pe străzi trec dimineți și trec femei,/ să coc în mine roadele sălcii,/ am să mă-ntorc la voi, sunt sigur, într-o zi -/ cu-alcool să chefulm barbar, nemernici zei (Clasicism).

O marcantă și traumatizantă întâlnire a avut-o, în liceu, Caraion cu autorul paradiselor artificiale și al „manifestului” *Îmbătați-vă*; se consumă unul dintre episoadele cele mai dramatice ale viitorului traducător din literatura universală: *Între șaisprezece și optsprezece ani am tradus peste o sută din poeziile lui Baudelaire și într-o formă schematică aveam în versiunea românească aproape integral „Les fleurs du mal”. Plecând, undeva la o margine a Buzăului, unde dădea, spre a se întreține, meditații, își lasă atelierul de tălmăci desfăcut: Am lăsat „harta” florilor baudelaireiene, așa cum era în momentul acela, întinsă, desfăcută, agățată și spânzurând peste tot la întâmplare, până și pe jos erau petece de foi, caiete, ciorne volante..., decizie cu totul imprudentă: În lipsa mea, grijulie, gazda trecuse ca să nu lase focul să se stingă, îndopase bine soba și dând cu ochii, pentru prima dată de când eram chirias, peste harababura aceea aproape de necrezut căutăturilor ei, se apucase cu osârdie să facă ...ordine. Și făcuse, era harnică. Făcuse, aruncând - cu excepția doar a câtorva întâmplare file de pe masă unde îmi înșiram după trebuință manualele - aruncând în foc totul. La disperarea celui ce-și vedea munca, pasiunea și, într-un fel, adolescența incinerate, monstrul în fustă, pacostea fudulă mirosind a paragină și igrasii îi spune: - Nu-i nimic, dresați altele, că alea tot era murdare. Vă dau eu hârtie. Șocul a fost unul de durată, aproape castrator; după cum ne încredințează fostul „dom’elev”: Ani întregi mi-a fost frică să mă reapropii de Baudelaire, ca de un teritoriu al amenințării și interdicției, încă o dată damnat. Cele câteva piese scăpate, printre ele «Au lecteur», m-au însoțit cu sfii-ciune prin ani și ani și în 1967 au fost incluse în antologia alcătuită de Geo Dumitrescu, la un secol de la moartea poetului⁷.*

LICEUL HASDEU

(Continuare în pag. 7)

(Urmare din pag. 6)

Anii de ucenicie

În textele ce urmau să alcătuiască sumarul plachetei *Închisorile noastre, taică*, există o proaspătă evocare a dramei: *Iar pasul - un vârtej cules pe jos - ca de sacăz./ A fost topit smaraldele-n paner./ L-am azvârlit. O cum râdea Baudelaire./ Frumos din foc la mine - cum a râs! // Și crește-n piatră iedera. Cu gust/ Dansează-n flăcări peștera-bolid./ Măi frate Tudor, cântecul arid/ Să-l morfolim aicea -ntreg. Mai adu must...* (Mă doare lumea).

Poate că tot o sublimare a acelui moment o reprezintă și versurile altui poem din aceeași proiectată plachetă: *Pe etamina versului egal/ Surâde, nupțială, etiche-ta;/ Dădaca asta (Yetti sau Anetta)-/ Se-ntoarce parcă de la festival// Ieri a trecut pe-aproape. Știu precis/ Ca un copil anemic dar limbut./ Albul nostru-ardea peste trecut/ Și-n fundul so-bii-ardea un manuscris* (Citadină).

Episodul este relatat, mai succint, dar cu un plus de informație privind lecturile și preferințele de atunci într-un alt jurnal: *Citeam alandala pe Esenin, Villon, Klabund, Ungaretti, Rimbaud, Whitman, Hoffmannsthal, Claudel, Rilke, Léon-Paul Fargue, Lorca, Morgenstern, Saint-John Perse. (...) Îi citeam, când aveam de unde-i găsi, pe suprarealiști, pe Sandburg, pe Maikowski, Malraux, Archibald Mac Leish, Ehrenburg însă eram foarte influențat de Nietzsche și de Baudelaire. Am tradus în întregime „Les fleurs du mal” și unele versuri nietzscheene*⁸.

În aceeași eșuată propunere de identitate literară vom întâlni și, dintre autorii amintiți, ecouri din Villon: *Mări, cătu-i albia fântânii/ Se-adună chiotu-n ulcioare./ Portăreii curții și jupânii/ Ne-au gătit de ieri spânzura-toare./ Și-au să vină corbii să ne rupă./ Și-au să vină vânturile duiumuri/ După ce-om sfârși cu tot și după/ Ce ne-or putrezi ciolanele pe drumuri* (Ștreang). Zona slavă a lecturilor își arată, încă de pe acum, darurile, prin reverberări din Gib Mihăescu (Cu fiecare fată-n reviem/ Hei căprioara mea minusculă din lac./ Deșarte ni-s fiordurile azi.../ Vom putrezi de dorul unor brazi/ La căpătâiul altui Ragaiac – Violoncel; sau: *Schița cu rusoaica* (sic!) *nu din gloate?/ Prieten drag al altelor cimpoaie/ Ne ogoaie stepa, măi, ogoaie/ Și să știe nimeni nu mai poate –Insulida) și ciudate premoniții: Măi frățane, mă și cum e Bugul/ Imbrăcat în febre la oracol./ Goliciunea-i ultimul spectacol./ Peste iarba noastră rămă plugul – Declin 2.*

Lectura și, mai ales, „consecințele” ei pot defini o persoană, e un examen de selecție și maturitate, cum nota într-un jurnal din vremea când lucra la „Timpul” și „Ecoul”: *A plăcea o carte...A plăcea, însă cui? Are gust cel căruia îi place? Cât gust și ce fel de? Cât rafinament? A mai citit? A citit interesant sau interesat? Pe cine? Și cum? Și ce a înțeles? Iar ce a înțeles știe să spună? În ce chip? Ca un copil? Ca o mașină? Ca un singuratic? Fiindcă, dacă nu știe spune, a înțeles prost. Și a înțeles prost fiindcă înainte n-a citit mult și n-a selectat și mai mult. Sau n-are cu ce să-înțeleagă. E eliptic de o înșușire*⁹.

Poetul Alexandru Lungu, absolvent al ultimelor două clase de liceu la „Hasdeu” și redactor, împreună cu Ion Caraion al caietelor de poezie „Zarathustra”, creionează cadrul: *La Buzău apărea pe vremea aceea, ziarul «Acțiunea Buzăului», care avea o mică tipografie și*

*al cărei director era corespondent al ziarului „Timpul” al lui Grigore Gafencu.(...) Acolo l-am întâlnit pe Stelian Diaconescu*¹⁰. Directorul pomenit era George Gh. Pâslaru, licențiat în comerț, editor al numitului săptămânal (de dreapta), 1934-1941, unde au colaborat: V. Voiculescu, D. Serbescu-Lopătari, Mircea I. Popescu-Rușavăț, C. Pâcle ș.a., precum și al suplimentului „Acțiunea literară”, în care au iscălit: I. Georgescu, Ion Caraion, Panait Nicolae, Lăudatu Vasilescu, Dem. Iliescu, Matei Ghimbășanu, Nichifor Crainic etc¹¹. Corespondentul ziarului zonal al „Timpului”, publica, în 1942, ediția a doua a volumului de reportaje de front *Drumuri de sânge. De la Prut la Odesa* (București, Editura „Muguri”; prima ediție apărută la Buzău, în 1941), unde nara faptele de arme ale Diviziei a V-a, din care făcea parte și Regimentul 9 dorobanți din Râmnicu Sărat.

Compuneam împreună – rememorează Alexandru Lungu - și cu schimbul, printr-o asiduă compilare, sfaturi agricole, recomandări pentru buna îngrijire a sănătății, rețete gastronomice, ba chiar pioase comentarii teologice - pentru că „responsabilul” cu pagina bisericească, un popă cu veleități vag literare, era cam leneș. După oarecari dispute, s-a ajuns la soluția unui «supliment» și astfel au apărut două numere din „Acțiunea literară”, croite doar pe jumătate după dorința noastră și cuprinzând, din punctul nostru de vedere, prea mult balast.

Cei doi colegi de visătorie reușesc să-i smulgă lui George Pâslaru apariția, numai două numere, unui supliment - „Acțiunea literară” - dar care, datorită unor intruziuni nedorite, cuprindeau mult balast; atunci *Stelian Diaconescu a ales două nume - unul pentru el - Ion Caraion, celălalt pentru caietul de poezie: Zarathustra.*

A apărut cu concursul tinerilor tipografi ai ziarului care, contra unei mici sume, căreia i se adăugau câte-o tustlama regală și cu bragă la bodega de lângă biserică „Sfinții îngeri”. Era o a doua tentativă de a edita o revistă, după ce, cu doi ani înainte, scosese, la șapirograf, „Crainicii” (*Direcția școlii m-a exmatriculat mi se pare două zile. Intram în societate și începeam să cunosc instituțiile*¹².

Pe atunci, poetul era, după depoziția colegului lui Alexandru Lungu, mic de statură, căutătura-i trecea repede de la seninătate la ascuțisuri încruntate, tăcerile-i miroseau a înverșunare graiul evoca mișcările unui arici, transparent. Când își rostea versurile, glasul său suna în înfățișări neașteptate, o legănare prelungă și solemnă, punctată din loc în loc de un tremur semănând cu spaima zburătăcită a păsării scăpată din laț.

În prima apariție a culegerii lirice *Zarathustra*, Caraion publică *Baladă descultă și Ion*, în cel de al doilea număr, *Drumul robilor* (tot în acest număr, *Poem de sfârșit*, al buzoianului Panait Nicolae și *Iconografie*, de Ștefan Crăciun, de la Râmnicu Sărat)¹³.

Când publica versuri în „Zarathustra”, numele-i apăruse, cu un an înainte în „Universul literar” și în „Curentul literar-maga zin”.

*Versurile sale din „Cercel domnesc” (al treilea caiet) sânt numai o fază de introducere în poezie, un document al unei sensibilități lirice puternice; „Aș vrea să te mângâi din nou, să-mi spui că/ Nu-i liniștea ce doare și nu-i visul,/ Crăița mea cu sâni de nevăstuică,/ Ne-a înflorit în suflete irisul*¹⁴

O parte din cei publicați de „Zarathustra”, dintre foștii colegi de redacții din tinerețe au zăcut - puțini cu vină, mulți fără vină - în ocne și lagăre de muncă forțată: (...) Radu Argeș, N. Carandino (Ion Caraion a colaborat la

revista „Bis” a acestuia), Mircea Damian (director la „Fapta”), Romulud Dianu, Luca Dumitrescu, Dem. Iliescu, Petronela Negoșanu, George Pâslaru, M. Rudich, Gh. Tomaziu, Constantin Tonegaru, Ernest Verzea, Ion Vinea. Alții au pribegit: Paul Celan, Virgil Ierunca, Al. Lungu, Dem. Gh. Nolla, Dan Petrașincu, M. Rudich, Const. Lucreția Vâlceanu¹⁵.

Ion Caraion, în pofida pseudonimului sceptic, avea, în primă tinerețe, un tonus nu lipsit de optimism, cum reiese din proiectele demarate: *gruparea buzoiană avea intenția să dubleze publicația sa de poezie* (Zarathustra, n.m.) *și printr-o suită de culegeri lirice individuale, în stare să prezinte într-un context particular structurile cele mai individualizate, vocile lirice cele mai bine articulate*. Al. Lungu, care fusese, vreme de un an, licean la Brașov și elev al criticului Octav Șuluțiu, căruia îi trimisese „Zarathustra”, îl înștiința epistolar că *seria de volume inaugurată cu cartea lui Lucian Valea („Mătăanii pentru Fata Ardeleană”, n.m.) continuă. Azi vă trimit poemul meu „Fata din brazi”, care a avut un tiraj de câteva zeci de exemplare, dăruite prietenilor. Generos, Caraion abia de se propune, după acestea cu o plachetă, al cărei sumar, de vreo 16 poeme îl expediază, același camarad literar, criticului, în vederea unei prefețe, cu precizarea: *Volumul se va numi probabil (de admite cenzura) „Închisorile noastre, taică...”* și ar fi urmat să apară, după Paște (tiraj 100-115 exemplare). Nicolae Florescu, comentând această tentativă eșuată, nota: „Cenzura”, *care l-a persecutat veșnic, apare și ea invocată de la prima inițiativă editorială, ca un „dar” al destinului implacabil. Și apoi, în mod premonitoriu, ideea de închisoare ca o stare firească, urmându-l constant de la începuturi până la sfârșit*¹⁶.*

După absolvirea liceului, Ion Caraion, pleacă ca un Rastignac, să cucerească cea mai înaltă piață literară, cum a rămas până azi, Bucureștii; bănuiesc, însoțit de o scrisoare de recomandare către direcția ziarului „Timpul”, semnată de directorul „Acțiunii Buzăului”, cel prezentat drept „un soi de editor obscur”, cu care poetul convenise să-i livreze „literatura sătească”, de predilecție piese de teatru (o, ce proaste erau piesele mele de teatru!), foarte solicitate de învățători”.

Georgeta Horodinca, exegeta târzie a lui Dimitrie Anghel, poetul florilor, și soție a lui N. Tertulian, vajnic ideolog al proletcultului, pe vremea când Caraion era prin pușcării, are, ca prietenă a poetului, propria ei variantă despre bucureștenizarea acestuia: *În 1942, cu diploma de bacalaureat în buzunar și cu 20 de lei la ciorap, vine la București (...). Se înscrie la Litere și Filosofie, și-și propune colaborarea la diverse ziare, în așteptarea gloriei, doarme în gară sau prin parcuri. Șansa îi pune sub ochi anunțul unui concurs; se prezintă, și în ciuda îmbulzelii, obține postul de corector la unul din puținele ziare independente, „Ecoul”*¹⁷.

Despre această perioadă de tranziție, Caraion spunea în interviul „recoltat” de Păunescu: *Dacă ar fi să reconstituim epoca, stimate poet, cu ce ați începe descrierea cercului de prieteni împreună cu care ați visat o lume mai bună și destine literare excepționale.*

- (...) Cu semafoarele gării din Buzău la lumina prezbită a cărora, printre șinele de cale ferată și picuri de ploaie, însoțit de Alexandru Lungu, licean ca și mine, am tot căutat într-o primăvară aburoasă vagonul trupei de turneu cu care Emil Botta venise în orașul „Rugăciunii” lui Brâncuși, să joace poate într-o

(Continuare în pag. 8)

(Urmare din pag. 7)

Anii de ucenicie

piesă de Gemy Zamfirescu, poate într-alta de care am uitat, și am bârzăunit printre mărfare și zăpezi băltind.(...)

Cu figura taurină a lui Mircea Grigorescu, sunat la telefon de Argezi (eram la primul meu articol și scrisesem despre „Lina”), ca să întrebe cine sânt. În aceeași seară m-a angajat redactor.(...)

Cu nopțile de la restaurantul Gării de Nord sau amurgurile de la „Café de la Paix”, unde se improvizau și se spulberau la fiecare minut reviste imaginare, glorii imaginare, iubiri și prietenii imaginare și unde Stelaru își cosuma „vervele”, iar Tonegaru vorbea despre Kalende cu un glas ce părea o pădure de copaci amestecați cu bolovani.¹⁸

Se face destul de repede remarcat; într-o scrisoare către Sergiu Filerot, din 16 august 1942, Marin Preda, în limbajul de fost „normalist”, respectuos față de cantitate, remarcă: *De curând a venit un băiat din București și a fost angajat la „Timpul” corector. Îl cheamă Ion Caraion, ăla care scotea un căiețel de versuri „Zarathustra”. Scrie versuri bune - l-a lăudat Geo (Dumitrescu, n.m.) de câteva ori și a venit să-l cunoască - Geo a plecat la țară - și combat bine. Cât a scris un catalog, N.-Olt l-a și luat în primire, iar ăia de la „Universul...literar” erau să-l bată pă la Café de la Paix*”¹⁹.

Cunoscuții „albatroșiști”, „kalendiști” sau fără grupare frecventau cenaclul lui Lovinescu, tentație de care nu a fost sedus niciodată, cum se confia într-un articol din august 1980: *Eu nu m-am dus. Nici acolo nici prin alte sa-loane de lectură. Altă fire. Dacă n-ai talent, asemenea reuniuni, grupuri, cercuri sau cum le mai zice, oricât ar vrea-o ele, n-au decât să-ți dăruie. Imposibil! Acolo poți auzi cancanuri, anecdote, bârfe, calambururi, poți întâlni adularea, minciuna, maliția și intriga și ai prilejul să retorizezi, să flirtezi, să simulezi, să-ți arate unul sau altul ce și cât știe el, ca și cum n-ar mai trebui ceva discreție în unele îndeletniciri, la urma urmelor foarte înrudite cu misterul.(...) Cenaclurile mele au fost cărțile în care m-am afundat, pe care le-am citit, cu care stăteam de vorbă, bibliotecile mele, de câteva ori pierdute și de alte câteva ori încropite la loc, prin sacrificii*²⁰.

Această opțiune a fost reargumentată și altunde: *Nu te înamorezi ca să și se dea note. Nici mici, nici mari. Sau extemporale.*

În artă se întâmplă ca repetenții să fie uneori mai înalți decât premianții. Alt soi de punctaj...(...)

Dacă ai talent, cenaclul nu vine să și-l sporească. („...Panait Istrati nu s-a ivit, observă Argezi, din cenaclu, din concubinajul Universității cu Critica, din amorul tragic al Finanței cu Editura.”). Iar dacă n-ai, nu-ți dă nici el, cenaclul, n-are de unde. Așa că...²¹.

La propunerea lui Paul Teodorescu, directorul editurii „Prometeu” de a-i tipări un volum, Caraion își va aduna versurile ultimilor trei ani de liceu, titlul proiectatei cărți fiind „Circ domestic”; cenzura va respinge dactilograma și, în cele din urmă, o treime abia dintre texte, cu un titlu schimbat, „Panopticum” vor înșela vigilența oficială și vor deveni placheta de debut a scriitorului. (cele trei cicluri de versuri incluse - „Pădurile pecingine”, „Ciclu schizofrenic” și „Vegetație tulbure” - nu cuprindeau și poemul „Cântec de pecingine”, un protest contra militarizării, uniformizării și violenței: Gri-

jania ta de dragoste, târfă! Muier/ Care treci pe bulevarde și puți a tăcere,/ Cum umbli-n ureche, cum râcăi cu ochii/ De-aș fi meletar, ce te-aș prinde de rochii/ Să te zgâlâi, nevastă:/ - Ascultă, cocoană, și s-a făcut ori ești proastă?

Tonul pare a fi cel al lui Esenin, cel din „Moscova cârciumărească”, dar și o replică la versurile unei domnișoare, Madeleine Andronescu, ce în volumul „Zilele babei” (1942), își sfida colegii efeminați: *Doamne, atâția poeți și nici unul/ Cu versul tare ca rachiul și aspru ca tutunul/ (...) Ehei!/ Mi-aduc aminte de unul Serghei/ Esenin de prin stepa muscălească,/ din care-a izbucnit ca lava/ Moscova Cârciumărească.* Imaginează în Iisus laic și vicios, care, la intrarea raiului, va avea un comportament cu totul plebeu: *Va bate la poartă cum bate în masă bețivul/ Când nu mai știe de lume și nu-l mai interesează motivul;/ Va striga la surugii, va zbiera - ce destin!...-/ - Dezbrăcați-mă iute și aduceți-mi vin!* Convertirea la profan va avea proporții de masă (*Sfinții vor trăi cu muieri, Maica Domnului se va face avocat/ Să susție procesele doamnelor care s-au culcat cu alții în pat*); în această societate celestă luciferizată, birocratizată, în această vraiste, ar mai fi, vagă, o speranță: *Între noroiul băltoacei și ciorapul urzicii -/ Vom băigui-n silabe ca și cei din ospicii/ Și numai Dumnezeu - dezbrăcatul! - va lipi pe străzile cerului coale:/ -Nu mai are voie nimeni să poarte pistoale...*²². Tot pe atunci, în 5 iulie 1943, când Caraion se plânga de abuzurile cenzurii, pe o scrisoare a dramaturgului și actorului G. Ciprian de la Teatrul Național, privind spectacolul festiv pentru sărbătorirea activității de 30 de ani în slujba scenei, mareșalul Ion Antonescu pune următoarea rezoluție: *Aprob ca serbarea să se dea sub patronajul meu. Să se studieze și să se propună la timp dacă este cazul ca dl. (Ion) Petrovici să decoreze pe dl. Ciprian în piesa reprezentată*²³. Nu s-ar spune că, după Stalingrad și Cotul Donului, autoritățile naționale nu erau atente cu oamenii de artă și litere.

Cartea de vizită a lui Ion Caraion este foarte încărcată: *Am fost în temple,-n temniți și spitale,/ m-au întâlnit singurătăți și crime./ In-scripții rari din lumi paradoxale/ pătau viori... Și-am fost în țintirime.*(Dumnezeu); poemul face parte din ciclul „Cele patru cântece ale singurătății”, introdus, precum textele pretins recuperate din „caiete vechi”, spre aburirea cenzurii, în antologia „Necunoscutul ferestrelor” (1969), între volumul „Eseu”(1966) și „Dimineața nimănui”(1967).

Ploile istorice, oficiale, de stat se infiltrează în paginile poetului sub identitatea ploilor de front: *...Huruie mereu. Canoniera spin-tecă aerul. Înserează/ cu ploaia rece cursă din cască până-n sân./ Deasupra noastră norii țin cerul, ca pe o pălărie, să nu cază/ prin văile unde ugerul lui de piele zbârcită sta-n lapte de fân* (Clișeu). Din panoplia acelorși averse militare se desprinde și această pagină de jurnal imaginar: *Parcă ierburile răsar cât cârjele și se țin după noi/ cu unghiile, cu ghiarele, cu dinții cât o seceră./ Șrapnelele ne-njură, curg apele dense cu oloi/ extras din greabănu cu vinețeală caldă. Ne degeră*(Coșmar).

Cobește cu fronda tineretii: *Noi suntem nebunii care vom muri/ la marginea dintre noapte și zi/ fără îmbrăcăminte, fără adăpost/ lângă toate înțelepciunile veacului prost* (Antreul poemului); un facsimil, publicat în pomenitul *Jurnal literar*, dedicat „Cazului” Ion Caraion, îl reprezintă următoarea declarație, dată la 7.X.1958, la a doua arestare a scriitorului:

Subsemnatul Diaconescu M. Stelian,

născut la 24 mai 1923, în Com. Rușavățu, Raionul Buzău, Regiunea Ploiești, domiciliat în str. Traian, nr. 201, raionul 23 August, prin prezenta declar pe proprie răspundere că nu posed nici un fel de avere imobilă, iar în ceea ce privește averea mobilă posed următoarele:

1. bibliotecă cuprinzând aproximativ 600-700 vol. de literatură și filozofie.

2. Rufăria de corp.

Drept pentru care semnez prezenta declarație.

Trecuseră trei cincinale de la debutul editorial, și, într-adevăr, rămăsese „în antreul” vieții sociale, chiar dacă făcuse, deja, patru ani de pușcărie.

„Perspectivă”: privea câte un viitor în care, însuși, va face prozeliti (*Pe puștii care-acum își fac de cap și scriu/ așa, cum le convine, cu păcură sau alge,/ am să-i învăț cu gramul farmacie;/ că arta fără vată e-anemică - se sparge!*), pentru ca, totuși, destinul să nu-i fie al unui învingător: *Când voi ajunge poet mare în anul nu știu cât/ va fi o zi plouată pe țățele-amândouă/ și-n noi o bubă amară urcată pân’la gât.*

În *Ciclu schizofrenic*, întâlnim versuri ce atestă și frecventarea discursului automatic: *Lângă heleștaiele răsturnate ale meandrelor pleoapei,/ pășunile au gemut în istorii și lichenii peșterii mele n-au mai avut nici un mers.* Acest element de decor era unul dintre reperele Crângului buzoian, cunoscut liceanului Caraion (încă de pe vremea când era numai Stelian Diaconescu) și pare a se fi fixat și în alte texte aparținând acelei vârste poetice: *Oraș cu heleștaie, cu sanatorii, cu depărtare/ orașul protestare* (Cangrenă). În „Ultima bolgie. Jurnal III” (1998), autorul ne confiază marcanta experiență a spitalizării, unde este martorul unor suferințe atroce, al degradării biologice umane.

Încrezător în destinul său poetic, nu voia să și-l riște voluntar, cu atât mai mult cu cât, la București, pe frontul plumbului tipografic, relațiile gazetarului cu autoritatea nu erau tocmai cordiale: *eram cenzurat aproape zilnic, la cotidienele „Timpul”, „Fapta” și „Ecoul” în anii războiului, iar colonelul Anastasiu, șeful cenzurii militare, mi-a pus revolverul la tâmplă*²⁵.

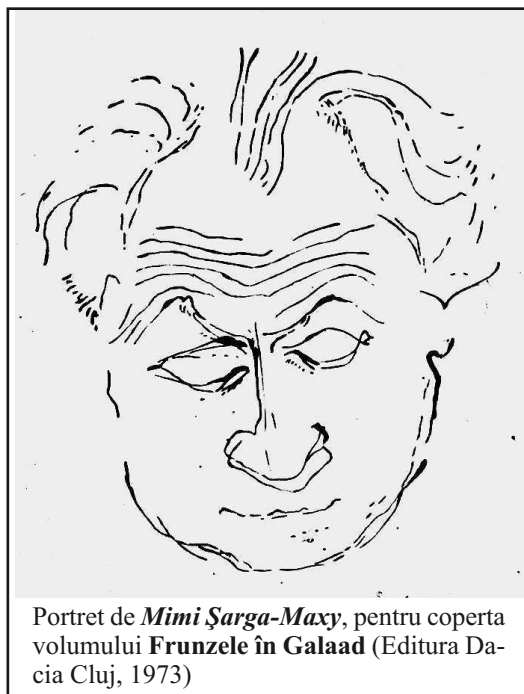
Reținem, deocamdată, pentru hașurarea parțială a unor pete destul de albe din biografia scriitorului, faptul că Ion Caraion (n.1923, deci destul de incorporabil) își asigura prin slujba (și) de la Arsenal, statutul, cumva privilegiat, de „mobilizat pe loc”. Tot pe atunci, miza se mai mărește cu o „atenție”: era vânat de Gestapo, *pentru articolele din „Ecoul” și m-a scăpat numai întâmplarea aliată cu un semn discret, providențial și salvator al lui George Macovescu, strecurându-mă printre degetele mâinii lor în ultimul moment și stând ascuns apoi prin Moldova* (cf. „Insectele...”, p.133). Buzoianului Macovescu (mai apoi, președinte al Uniunii Scriitorilor, diplomat și chiar membru al P.E.N. Club), Ion Caraion i-a păstrat o anume recunoștință, pomenindu-l ba între cei loviți de regimul comunist *pentru aceea de a fi părăsit stalinismul, dar a nu-i fi părăsit încă talentul, cultura sau îndeosebi repulsia față de importorii literari* (Op. cit., p.69), ba între colaboratorii „nu numai posibili dar principali”, ai unei „reviste-catalizator”, așa cum i-o propunea, prin anii ‘70, într-o scrisoare adresată lui Nicolae Ceaușescu²⁶.

„Antreul poemului” din volumul de debut al lui Caraion condensează, sub lancea unei singure baniiere, defilarea acestor „motive”, poate cu mai multă violență decât congenerii: *Noi*

(Continuare în pag. 9)

(Urmare din pag. 8)

Anii de ucenicie

Portret de **Mimi Șarga-Maxy**, pentru coperta volumului **Frunzele în Galaad** (Editura Dacia Cluj, 1973)

am scris cu nevroză pe ziduri/ și-am colindat neurastenica să bem/ igrasie din ploaie, rachiul din poem/ otrava murdară, tipătul spân.../ (...) Noi suntem nebunii care vor muri/ la marginea dintre noapte și zi/ fără îmbrăcăminte, fără adăpost/ lângă toate înțelepciunile veacului prost. Dacă, în aceeași plachetă, această spirtoasă (Ba-chelard: „rachiul este apa focului”) apare ca simptom al unor trăiri intense dar, uneori, doar ca element de recuzită („rachiul scoicilor - arpeggiu” - Preludiu) sau element al unei societăți marginale - *Cele mai frumoase poeme s-au scris pe ziduri în Spania.../ Uite, și seara ne-mpunge și nasturii aceștia-s recruți./ Vacanța unui ciocănel de rachiul - și du-ți,/ copilărie trăită pe maidane, în Mahalaua Țiganilor, sania!* (Ciclu schizofrenic III), ea mai are și rolul de a fi un incitant adjuvant al scrisului, este unul din piesele unui ceremonial: *Pomilor, am să scriu o carte despre voi/ - orașul e mâncat de alarmele-aceste-/ am cumpărat hârtie, țuică și teste/ din strada Clemenței nr. 2/ (...) Aștept numai seara de tablă coclită/ să vă smulg laptele cu vedrele ierbii,/ când gheizerele cu guler și șerpil/ de alcool fierb - sârme - pe plită* (Inițiativă). Lectura/ recitarea din propriile „producțiuni” în fața iubitei nu este de conceput fără acest anestezic al timidității: *Pământul dens și moale al cârnii tale brune/ flămând de lenevia care-a-nceput să fiarbă,/ sub acolada surdă a șesurilor spâne/ se plimbă-n vastitate de pluguri sau de margă -/ așa-ți voi spune-n seara cu sticle și podgorii/ pădurile roșcate ne vor chema din cornuri -/ valize cu răcoare ori geamantane pline/ de climate temperate vândute-n Capricornuri* (Perspectivă).

Întru stimularea imaginației folosește țuica, cea pe care, în eseu asupra lui Bacovia, o cataloghează a fi „un subaltern al rachiului”, mai puțin răvășitoare pentru luciditate; altundeva, aceeași băutură e asociată reclusiunilor hibernale, domestice și oarecum meschine: *Ierilor cu țuică și pisici,/ risipite-n vorbe mici,/ transparente (nu ecouri)/ lipind ritmul de tablouri* (Acvariu).

În poeziile „de front” aflăm o ebrietate dată de proximitatea dispariției, de necunoscutul agresiv: *Ne colcăie alcoolul imensității-n vine/ ca-n negre cazemate o foame animală* (Jurnal de grupă), compatibilă unei bulimii de stres; sau: *La dansul grotesc al orbitelor/ vom vedea atunci fabricile de cărămidă umană/ pompându-și alcoolul în bureții lor anonimi/*

peste inima cât o capcană./ (...) Să ne culegi, Doamne, ca pe struguri/ din alifia țărânelor, din vegetații de fier -/ că/ noi pentru tine ducem războiul acesta/ mare cât o felie de cer (Panopticum). Deși Caraion nu a cunoscut direct ororile frontului, sugestia de realitate este acută - rețelele de sârmă ghimpată și chiar una dintre medaliile de război, pentru cei distinși pe frontul de est - „Cruciada Împotriva Comunismului”, instituită în 1942.

Criticii, cunoscători ai biografiei poetului, vor remarca faptul că își închipuie a fi trăit experiența grozavă a războiului și fantazează în marginile acestei predispoziții provocate. Efectele maxime sunt așadar de atmosferă. Originalitatea lor e incontestabilă, cu toate că «verismul» lor amintește de Camil Petrescu²⁷ și oarecarele inadecvări: Atmosfera războiului nu pare ruptă dintr-o realitate directă, în felul lui Camil Petrescu din «Ciclul morții», ci stilizată monstruos²⁸. Chiar dacă, precum Caragiale, autorul „Cântecelor negre”, nu a văzut enorm (frontul), dar l-a simțit monstruos, ca mulți din generația sa: *Toți marii artiști de după cel de-al doilea război mondial - nota, într-o recenzie la volumul „Interogarea magilor”, Paul Georgescu -, martori, în diferite chipuri ai ororii, sunt obsedați și fascinați de ea, posedatii ei, și par a-și îndrepta ființa traumatizată spre un morbo al atrocității. Ca toți acești artiști contemporani - de la Beckett la Wajda, să zicem - Caraion considera că omul este un obiect distrugător și un subiect al distrugerii*²⁹.

Jurnalul „de front” al poetului este fructul empatiei, al rezonanței la suferință; într-o prefață a unei tălmăcirii din Ahmatova, al cărei soț, poetul Gumiliov, fusese împușcat de bolșevici, Caraion explică: *Fără îndoială, ceva permanent viază în straturile sufletești - oricât de avariate - ale omului veacului 20, indiferent de originea ori de meridianele pe care trăiește. Și acest ceva, pe lângă sunetul special prin care omul deosebește artificialul artistic de sensibilitatea artistică, este însușirea de a răspunde prin ecouri dacă nu la tot ce e lezare în aproapele nostru, și dacă nu totdeauna, și dacă nu întotdeauna la fel, în orice caz adesea și la dese spectacole de accidentare morală, uneori omul, nu suportă durerea și chiar dacă nu e a lui, trezire la ea. Oricât ar fi de mizerabil și oricât de vag ar tresări*³⁰.

Sau, cum ar fi formulat Nichita Stănescu, *totul e să-ți amintești ce nu ți s-a întâmplat niciodată (aud prin noapte nenăscuții câini/ pe nenăscuții oameni cum îi latră)*.

Caraion: singurul combustibil inepuizabil al omului este poezia. Formă de Dumnezeu. Formă de transcendență. Și formă de avertisment.

Ca orice...anotimp în infern.³¹

În 6 februarie 1982, de la Köln, Ion Negoitescu îi scria proaspătului autoexilat în Elveția: *Dragă Caraion, Țin să te salut cu toată dragostea și să-ți exprim toată admirația mea pentru curajul, care l-ai avut în decizia teribilă pe care ai luat-o. Ești primul mare scriitor român care întreprinde un astfel de pas și cuvântul tău este foarte greu și plin de consecințe.*

În acest mai, Caraion ar fi împlinit 90 de ani. Nu a fost să fie.

Note:

1. **Adrian Păunescu, Sub semnul întrebării**, ediția a 2-a, adăugită, Editura „Cartea românească”, 1979, p.129).

2. **Vlaicu Bârna, Pe culmile disperării, un semn în timp**, în: „Luceafărul”, nr.

40, 11 noiembrie 1998, p.17.

3. **Ion Negoitescu, Ora oglinzilor. Pagini de jurnal, memorialistică, epistolar și alte texte cu caracter confesiv**, Editura „Dacia”, 1997, p. 74; 87.

4. **Tudor Arghezi, Versuri**. Ediție de G. Pienescu cu o prefață de Ion Caraion. Vol.1, Editura „Cartea românească”, 1980, p. XXII.

5. **Gabriel Țepelea, Însemnări din trecut**, Editura Fundației Culturale Române, 1997, p. 218-219.

6. **Ion Caraion, Ultima bolgie. Jurnal 3**, Editura „Nemira”, 1997, p. 165; 183.)

7. **Ion Caraion, Jurnal 2. Literatură și Contraliteratură**, Editura „Albatros”, 1998, p. 33-37.

8. **Ion Caraion, Ultima bolgie...**, p. 51-52.)

9. **Ion Caraion, Jurnal 2. Literatură și contraliteratură**, Editura „Albatros”, 1998, p. 394).

10. **Al. Lungu, Confesiuni de iarnă**, în: „Apostrof”, nr.7-8 (38-39), 1993, p.14.

11. **Valeriu Nicolescu și Gheorghe Petcu, Buzău-Râmnicu Sărat. Oameni de ieri. Oameni de azi**, Vol.1, Editura „Alpha M.D.N.”, Buzău, 1999, p.362.

12. **Ion Caraion, Ultima bolgie. Jurnal 3**, Editura „Nemira”, 1998, p. 103.

13. **Emil Manu, Reviste românești de poezie**, Editura Academiei R.S.R., 1972, p. 201-202.

14. **Emil Manu**, Op. cit. p.126.

15. **Ion Caraion, Insectele tovarășului Hitler**, München, Editura „Ion Dumitrescu-Verlag”, 1982, p. 88-91.

16. **Nicolae Florescu, Un titlu premonitoriu**, în: Jurnalul literar, an. 10, nr. 7-10, aprilie-mai 1999, p. 31.

17. **Georgeta Horodincă, Ion cel Negru**, România literară, nr. 47, 1994, p.14);

18. **Adrian Păunescu**, Op. cit. p. 127.

19. **Marin Preda, Corespondență din tinerețe**, în: „România literară”, nr. 37, 2004, p. 17.

20. **Ion Caraion, Nu biografia are a defini personalitatea artistică**, în: Jurnalul literar, an 10, nr. 7-10, aprilie mai 1999, p.31.

21. **Ion Caraion, Jurnal 2. Literatură și Conmtraliteratură**, Editura „Albatros”, 1998, p. 249-250.

22. **Ion Caraion, Jurnal 2**, p. 342-344.

23. **Mareșalul Ion Antonescu, Secretele guvernării. Rezoluții ale Conducătorului Statului** (septembrie 1940-august 1944), Editura „Românul”, 1992, p. 229.

24. **Ion Caraion, Ultima bolgie**, p.51.

25. **Ion Caraion, Insectele tovarășului Hitler**, München, Editura „Ion Dumitru-Verlag”, 1982, p.132.

26. **Ion Caraion, Ultima bolgie...** p. 114).

27. **Petru Poantă, Modalități lirice contemporane**, Ed. Dacia, 1973, p.262.

28. **Dan Cristea, Un an de poezie (1971-1972)**, Editura „Cartea Românească”, 1974, p.63.

9. **Paul Georgescu, Neasemeni**, în: „România literară”, nr. 35, 1980, p.5.

30. **Ana Ahmatova, Versuri**, versiune românească și cuvânt înainte de Ion Caraion, Editura „Univers”, 1974, p. 7.

31. **Ion Caraion, Insectele ...**p. 116).

„...într-o noapte, privit în gura
a muștelor, privit în gura
de mișcă de ori arătată opintei publice.
Vă iubesc, vă sărut, cred
în acuitatea spiritului nostru -
Ion

Festivalul Internațional „Romeo și Julieta la Mizil”, ediția a VI-a

„E poate timpul să se afle în întreaga țară ce-i Mizilul”

Geo Bogza

Iată, mai jos, declarația de dragoste pe care **Geo Bogza** o făcea, în scris, orașului Mizil, în 1940: „Nu am cătuși de puțin intenția să glumesc atunci când voi afirma că una dintre marile dorințe ale vieții mele a fost să vizitez Mizilul. (...) E poate timpul să se afle în întreaga țară ce-i Mizilul – **Mi-zi-lul** – cum trăiesc, cum gândesc, la ce visează, cum iubesc și cum mor; acolo, în urbea lor, oamenii aceia peste care de atâția ani planează, batjocoritor, zâmbetul marelui umorist.”

În rezonanță cu dorința lui Geo Bogza, la ediția a VI-a a Festivalului **Romeo și Julieta la Mizil** au venit, în calitate de onoare ai evenimentului: acad. **Solomon Marcus**, d-na ministru **Ecaterina Andronescu**, acad. **Nicolae Dabija**, acad. **Vasile Târâțeanu**, insp. școlar gen., **Horia Toma**, insp.șc.gen.adj. **Nicolae Angelescu**, **Gheorghe Matei**, prof. univ. **Al. Popescu Zorica**, **Corneliu Leu**, **Sorin Roșca Stănescu**, prof. univ. dr. **Nicolae Rotaru**, prof. univ. dr. **Alexandru Șonea**, prof. univ. dr. ing. **Corneliu Berbente**, prof. univ. dr. **Andrei Vernescu**, conf. univ. dr. **George Stanca**, prof. univ. dr. **Radu Gologan**, **Efim Tarlapan**, prof. dr. **Costin Diaconescu**, **George Corbu** - președintele U.E.R., **Dan Mircea Cipariu**, prof. **Nicolae Boaru**.

Fundația Culturală „Romeo și Julieta la Mizil” a fost principalul partener al festivalului iar partener mass media: Radio România Actualități

La festival s-au înscris 584 de participanți la ambele secțiuni. La Poezie, 439 iar la Epigramă 145. Au participat români din 14 țări.

Juriul a fost alcătuit din: **Corneliu Berbente**, **Corneliu Leu**, **Cristina Ionescu**, **Daniel Cristea Enache**, **Emil Proșcan**, **Victoria Milescu**, **George Corbu**, **George Stanca**, **Mihai Morar**, **Nicușor Constantinescu**.

Premiile

La Secțiunea Epigramă:

♦ **Marele Premiu „George Ranetti”**: **Ion Diviza**, Chișinău; ♦ **Premiul „Grigore Tocilescu”**: **Grigore Chitul**, Bistrița Năsăud; ♦ **Premiul „Agatha Bacovia”**: **Florian Abel**, com. Grindu, Ialomița

La Secțiunea Poezie:

♦ **Marele Premiu „George Ranetti”**: **Marius Grama**, Galați; ♦ **Premiul „Agatha Bacovia”**: **Raluca Dumitran**, Câmpina; **Premiul „Grigore Tocilescu”**: prof. **Cezar Ciobîcă**, Botoșani

Scriitorul **Nicolae Dabija**, spunea, la finalul manifestării: „Mizilul a fost timp de câteva zile capitala Poeziei românești. Nichita Stănescu spusese cu o ocazie: «În materie de

poezie România este un mare imperiu». Mizilul e o urbe care face parte din acest imperiu și l-aș numi, în context, un oraș imperial. Aici dimensiunea lui sufletească importă cel mai mult. Deși a doua zi bucureștenii se grăbeau să plece, mă gândeam că mi-ar fi plăcut mai mult să locuiesc într-un orașel mic precum Mizilul decât într-un oraș mare ca Bucureștiul. Mizilul seamănă cu un prieten drag, pe care l-ai cunoscut recent, dar pe care ai impresia că l-ai știut dintotdeauna. Auzisem despre bustul poetului **Adrian Păunescu**, știam că **Vieru** descălecăse de mai multe ori în această localitate, multe dintre epigramele premiate la alte ediții ale Festivalului „Romeo și Julieta la Mizil” le-am publicat în săptămânalul „Literatura și arta” de la Chișinău. De aceea la ediția din acest an a Festivalului la care am participat pentru prima dată am avut mai degrabă impresia că m-am reîntâlnit cu el. M-a bucurat faptul că **Premiul Mare** i-a revenit unui basarabean: **Ion Diviza**. Am cunoscut Mizilul prin intermediul oamenilor lui. Concluzia mea e: dacă fiecare localitate din Țară, indiferent de dimensiune, ar avea câte un **Laurențiu Bădicioiu** și câte un **Victor MINEA**, sau un primar ca **Emil PROȘCAN**, România ar avea vreo 10 000 de festivaluri de poezie. Din păcate pe acestea din urmă le poți număra pe degete. Dumnezeu, când fusese copil/Și i se făcuse dor de o minune/A creat cerurile de la Mizil,/Cele mai albastre din lume.”

A consemnat **Laurențiu Bădicioiu**

Ion DIVIZA

(Chișinău)

Marele Premiu „George Ranetti”

Madrigal

Mizil – *Per aspera ad astra!* –
Frumos și tânăr chipul tău;
Tu ți-ai deschis la timp „Fereastra”
Să te admir din Chișinău!

Identificare la poliție

Chemată să constate prădătorul
Ce suspectat era de-un jaf sinistru,
Bătrâna și-a înfipt arătătorul
Drept în portretul... primului ministru.

Ivan Turbincă la poarta Iadului

I-a spus cu fler milităresc
Lui Scaraoțchi Împărat:
Infernul e pământ rusesc,
Deci vreau aici un consulat!

Grigore CHITUL (Bistrița Năsăud)

Premiul „Grigore Tocilescu”

Shakespeare in love

În gară la Mizil, revăd sceneta
Cu Tanța, așteptându-l cu mult zel
Sub clar de lună, ca și Julieta,
Pe-al său Romeo – recte pe...
Costel!

De Moș Nicolae

Împins de nostalgii și de regrete
Azi la o vârstă, pot să zic, matură,
M-am dus și m-am uitat atent în ghete,
Și am găsit... în talpă o spărtură !

Ignatul conform cerințelor U.E.

Mă-nvârt de-o oră ca un titirez,
Călare pe un porc enorm, afară,
Tot încercând subtil să-l asomez
Cu... un cuțit înfipt în jugulară!

Florian ABEL (Grindu, Ialomița)

Premiul „Agatha Bacovia”

Sărbătoare

Cu artificii și confetti,
Italia e-n mare febră,
Că, prin Mizilul lui Ranetti,
Verona e acum celebră!

Ah, romantismul!

Aflând că Julia, fătucă
Lui Capulett, e în exil,
Îmi pun proteza și peruca
Și merg în cărje la Mizil.

Unui scriitor lipsit de talent, prezent mereu pe aleea clasicilor

Sub pom, în parc, o mulțumire are,
Căci stând în rând cu marii scriitori,
Indiferent de har și de valoare,
Măcar sunt murdăriți de-aceleași ciori!

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 10)

PREMII POEZIE

Marius GRAMA

(Galați)

Marele Premiu „George Ranetti”

Crima de pe strada cu nuci

grozăvie

pe strada cu nuci a avut loc o crimă
se adunase lume pestriță să vadă să afle să știe
bătrâne în halate înflorate cu părul despletit
ascuns sub câte o basma cernită
îi luau la întrebări pe câțiva puști distrați
gospodari încruntați cu gravitatea situației
concentrată în fiecare mușchi
în fiecare expresie tâmpă rigidă preocupată
bărbați la bustul gol cu iubirile încrustate
în tatuaje cu nimfe despuiate
fete care chicoteau și aruncau
priviri cu subînțeles
aruncau zâmbete fără înțeles
aruncau expresii de neînțeles

din când în când pe strada cu nuci
treceau elefanți ca la circ suspina asfaltul
sub greutatea picioarelor ca niste budane
„să nu avorteze șoseaua de la atâtea izbituri”
se temeau femeile
dar elefanții se pierdeau în zare
și strada aștepta vibrantă pașii altor elefanți

ceaiul de la ora cinci se transformase
într-o știre de la ora cinci
foarte mulți martori indicii teorii
dosare penale acuzații dezmințiri
ceva prevestise toate acestea
fluturii au cântat toată ziua
și câinii și-au mușcat stăpânii
iar gravida de la numărul 17 cunoscută
pentru salturile prin vecini
născuse înainte de vreme

indicii

pe strada cu nuci a avut loc o crimă
știa orice țânc și bordurile știrbe păreau să știe
puteau fi citate chiar în calitate de martori
și crengile copacilor care tăceau ca proastele
și dădeau din colț în colț
și vântul care îi bătea pe toți cei prezenți
deși el însuși nu suflase vreo vorbă

se auzise chiar și la câteva străzi distanță
„pe strada cu nuci a avut loc o crimă”
alerga toată lumea speriată cu fălcile înțeleștate
spre locul tragediei din când în când se ridica
vreo scăfârlie chilugă proptită pe un gât alungit
la limita de rezistență a carotidei

să vadă să afle să știe

dar pentru orice crimă e nevoie de cel puțin
un criminal și cel puțin o victimă
și cel puțin o armă a crimei
și cel puțin un loc al crimei
și cel puțin un criminalist

hei despre toate acestea părea să nu știe
nimeni nimic de parcă le-ar fi înghițit pământul
sau pământul încă nu le-ar fi plămădit

anchetă

e clar pe strada cu nuci a avut loc o crimă
s-a auzit un sunet de sirenă fugărit de o mașină
cu girofar au venit deja câțiva anchetatori
au îmbrăcat combinezoane albe
și-au pus mănuși măști medicinale pe față
au scos din valizele negre ruletele
și-au început să măsoare au împânzit strada
de cifre strâmbe au făcut poze câteva băbuțe
au dat să se codească să se ascundă
„toată lumea rămâne pe loc”
a răsunat vocea unuia cu aere de șef spaima
a ajuns la cote apocaliptice până și barul
din capătul străzii a fost închis în grabă
înainte ca scaunele să fie ridicate pe mese

din nicio curte nu mai răsună muzică
bețivii nu mai urlă „uite-așa aș vrea să moooor”
sau „Ecaterino, vedea-te-aș moartă,
cu dric la poartă și cai mascați”
iar romanticii nu mai ascultă
„odată am ucis o vrăbie”
e o liniște care anunță ceva care cere
descoperirea realității a adevărului adevărat
cineva trebuie să știe ceva anchetatorii vor afla
și vinovatul va fi tras la răspundere

interogatoriu

pe strada cu nuci a avut loc o crimă
e vremea întrebărilor a portretelor robot
a pistelor a identificării unui cerc de suspecti
oricine poate fi bănuțat poate mai puțin
elefanții înfumurați care zdruncină strada
din când în când ei au un alibi i-a văzut
toată lumea și e puțin probabil ca trompele lor
să ascundă vreo dovadă de netăgăduit
toți ceilalți sunt interogați: „când
s-a întâmplat?” „ce s-a auzit?” „unde erați
în acel moment?” „ați văzut pe cineva?”
„alerga?” „se furișa?” „privea înapoi?”
fiecare spune ce știe sau ce nu știe
doar așa poate fi descoperit vinovatul
doar așa poate fi scoasă din scorbura bestia
cu chip de om

câțiva sunt invitați la secție pentru audieri
o femeie în papuci de casă înarmată
cu o mătură îmbrăcată sumar
un bețiv pe jumătate adormit și totuși guraliv
un tânăr pletos cu tricou negru și
pantaloni negri proptit într-o chitară neagră
și un filipinez rătăcit pe trotuar
cu un ghid de conversație în buzunar
„să fie ei?” „să fie unul dintre ei?”
„să fi lucrat împreună?”
se întrebă mulțimea cu ochii bulbucăți
ieșiți din orbitele neîncăpătoare
în nimeni nu mai poți
să ai încredere în ziua de azi

cercetări

un procuror își răvășește părul de pe capul
sprijinit cu fruntea pe o masă
dosare declarații probe amprente
interceptări telefonice au trecut două săptămâni
de la crima de pe strada cu nuci

fără victimă fără arma crimei
și mai ales fără făptaș
viața și-a reluat cursul firesc
părinții nu-și mai însoțesc copiii la școală
femeile nu se mai tem să iasă singure noaptea

poate doar babele mai şușotesc pe la porți
și-și dau palme peste tâmpile că au uitat
să le spună câte ceva polițiștilor
în crâșmă bărbații vorbesc din când în când
despre asta se ceartă se acuză se încaieră
martori sub acoperire informatori
surse care doresc să își păstreze anonimatul
presiune din partea presei
fotografi insistenți care îi hărțuiesc pe cetățeni

elefanții își mai fac apariția foarte rar
și atunci pășesc parcă mai puțin hotărâți
își leagăna cozile nepăsători
și le lasă localnicilor câte un cadou mirositor

„ați merita ani grei de pușcărie” - suduie
o gospodină care curăță după ei

criminalul

din când în când îmi calc pe suflet
și mai trec pe strada cu nuci
privesc peste gard la numărul 17 poate-o zăresc
obișnuiam să îi trimit jeleuri acrișoare
în formă de elefanți o amuzau
zâmbea în timp ce le stâlcea între dinți
și le întindea trompele ca un copil

mă lua în brațe de cum mă vedea
și îmi cerea să-i promit că ne vom
petrece bătrânețile pe o altă planetă mai bună
îi promiteam orice oricând oricum
îi alintam formele îi divinizam fiecare celulă
fiecare sclipire din privire

„mi-ai furat tinerețea” mi-a strigat într-o zi
„mi-ai ucis toate visele” „cu premediere”

Rașcuca DUMITRAN (Câmpina)

Premiul „Grigore Tocilescu

Un alt cântec

Îți iubesc așteptarea
care împinge granițele sufletului
tot mai departe.
Din ea se nasc toate căutările.
Dilemele se încruntă sub
povara fulgerului de întuneric
ce despacă în două marea cunoașterii.
Din valuri albe răsună cântecul
sirenei adormite.
Adâncul nu-și uită menirea, înghite, îngheață,
dar aripa ta de cenușă,
dezlipită din trilul păsării phoenix.
Răzbate la lumină.

Îți iubesc temerile,
pentru că din ele se-nalță cântece de glorie,

(Continuare în pag. 12)

(Urmare din pag. 11)

(Un alt cântec)

paradoxuri suprapuse
peste simplitatea primelor cuvinte
și din seva începutului
îmi picură pe buze trei stropi
fierbinți ca glasul tău în întuneric,
și mai departe,
până la raza sidefată a lunii peste
care presari, necugetat
lacrimi de slava.

Îți iubesc umbrele, măști de uitare, fluide,
împregnate în parfumul apogeului,
scuturat de uimire.

În ele te pierd, de fiecare dată, ca sub porunca
unui rege clandestin, neputincios în războaie.
Și te-aș reclădi din toate,
temeri, umbre, așteptare,
dacă aripa ta dreaptă
ar bolborosi pe sub apele înecului
un alt cântec.

Cezar CIOBĂCĂ
(Botoșani)

Premiul „Agatha Bacovia”**pagină de jurnal**

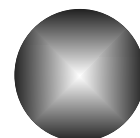
poemul acesta costeliv
a fost procreat duminica trecută
după o șezătoare literară
în căminul cultural era cam frig
dar mie sincer nu
reflectorul îmi sufla direct în ceafă
iar în spatele meu maria-luiza
îmi creștea în creier
nivelul endorfinelor
eu și-ncă vreo opt poeți
(cu pictorul c. dimitriu eram zece)
am purces să zidim vârtos
o mănăstire pozească naltă
cum n-a mai fost alta
ne-am citit poeziile cuminiți
îndemnați mereu de meșteru'dorian,
și periați frumos de d-l Profesor
în fața unui auditoriu pestriț
pe la fiecare s-a plimbat microfonul
ca un prunc nerăbdător
să i se taie tăcerii
cordonul ombilical
prolificul vasea a ieșit în evidență prin
forța cuvântării de tribun
perora măi frate din toți rărunchii
de parcă voia să demonsteze
de ce e membru usr
păcat că n-a fost și stelorian m.
ca să-i spună că da acum e mai bine
dar tot ce ridicam era surpat îndată
de umoarea colosală din sală
de frigul instalat în oase
așa că am jertfit-o pe luiza
doar cu ochelarii aburiți
și cu hyperion în brațe
ca femeia cu buturuga din twin peaks

în peisajul glacial al sălii
mestecând întruna poezia
ca pe chewing gum
și făcând baloane rozalii
un copil adormise-n primul stal
la pieptul aburind al mamei
lingă ieslea-n care noi ne deșertam
lirismul cvasi-autentic poate banal
niște plăcinte dolofane
ne faceau bostaniu din ochi
iar vinul delirând în pahare
ne îndemna să-l desgustăm
20 de copii cam dezbrăcați
au recitat pe scenă jumate din
volumul subțirel al unui poet local
tatăl luizei era să spun iluziei
căruia primarul și consilierii i-au acordat
într-o ședință ad-hoc extraordinară
titlul de cetățean de onoare al comunei
și dreptul de-a scrie orice fără teama
de-a mai fi vrodată cenzurat
după asta sala s-a mai dezmoșit o țară
c-o mostră de șezătoare rurală
cu ghicitori cântece și strigături
despre dragoste și alte aiureli
amintind de alte vremi
a zis și luiza vreo două poeme
despre transcendență
cu multe consoane guturale
poeme oarecum stenice
bogate-n neologisme
acnee verbală
a urmat banchetul
s-a mâncat băut fumat pe săturate
discuții vorbe poticneli bălbâieli
rememorări și aventuri cu femei
urâte sau frumoase
vasea s-a remarcat din nou
a mâncat vreo zece kiwi cu tot cu coajă
și-a început să recite psalmi pe două voci
când s-a nserat primarul a făcut cinste
c-un foc de artificii
un câțel speriat schelăia pe lingă bar
iar stelele
frustrate parcă de spectacol
s-au zidit în cerul bine întins
ca o piele de balenă
zodiile căzuseră pe pământ
la picioarele noastre de poeți itineranți
le-am cules și ni le-am pus la gât
ca pe niște chei
din privirile noastre amețite
se năștea o altă mănăstire în care
luiza îl ducea pe la icoane
pe dumnezeu chirchit
într-un poem cu rotile
gâfâind febril și astmatic
din cauza efectului de seră
și-a celui stroboscopic
la întoarcere spre boston city
colegul de scaun a dat la rațe
tot show-ul culinar
vocea i se îneca în cartilagiile gâtului
și parcă îmbatrânea subit
i-am șters cuvintele scurse pe haina ponosită
i-am închis ochii inhalând damful bahic
și am văzut uimit
cum inima scufundată în vin
îi creștea implacabil
mărind încet încet
distanța dintre trup și suflet
poemul acesta cu luiza
mi l-a prilejuit întrunirea
de duminica trecută
de fapt am vrut să scriu
despre valsul mirobolant
al fulgilor care se zbăteau frenetic
fără conștiința efemerității

și se topeau în noroi
ca niște spori de păpădie
astăzi e iarăși duminică
aș putea să mai fac un poem
numai că n-am chef de logoree
mai bine mă dau cu capul de pereți
până mi-o scot pe luiza din gând
și din pixelii retinei
pe voi nu doare capul

din jurnalul mirunei

aproape 23 de ani profă jună la un liceu de fițe
și bună-n specialitatea mea
cam 150 de euro pe lună
depinde de cursul valutar
meditații ioc trăiesc numai din salariu
încă single de capul meu cum mi-am dorit
într-o garsonieră pitită undeva
între omoplații lui boston city nu-i a mea
dar stau moca, am văzut cavouri mai mari
cutia mea de chibrituri se compune
dintr-o cameră și-o baie camera e
în același timp bucătărie dormitor și living
mama educatoare viitoare pensionară
de-abia se descurcă cu propriile hangarale
nu mai poate să mă întrețină mai bine zis
să mă suporte așa că am plecat de acasă
despre tata în viitorul poem
am ore numai după-amiaza anul ăsta
mi-am făcut o ciorbă doar cartofi ceapă bulion
i-oi fi pus și-un pic de orez să pară mai deasă
n-am altceva și nici n-o să am până la chenzina
care-mi ajunge numai să-mi plătesc întreținerea
pasta de dinți săpunul șamponul rujul și oja
mâncarea pentru mine și pentru sarah
sarah e căteaua cu care împart insula
și singurătatea o corcitură de pekinez
cu chiwawa dar mă iubește necondiționat
aseară când am ieșit cu ea pe corso
m-am întâlnit întâmplător cu un coleg
pe care-l respect și-l iubesc în secret
ne-am plimbat câinii vreme de-un ceas
eram ca doi bătrâni pensionați pe caz de boală
vorbind în tihnă despre cum se scumpește
viața din zi în zi despre sfârșitul lumii și despre
vizita bătrânei doamne să nu uit să scriu indecșii
apă caldă 185 apă rece 158 aș vrea
să pot corecta cu pixul roșu nu numai
lucrările elevilor ci și noapțile mele
cu picioare lungi cu nimic memorabil
în afara insomniilor
visez la o iubire curată bine definită
testată dermatologic
pe infinitul dintre da și nu
la un chef care să prefacă-n scrum
toți gândacii din bucătărie laolaltă cu
șobolanii de sub podeaua umflată
și fiindcă nu cred că sunt
o extracție absurdă cum zice frate-meu
mă întreb dacă n-ar fi mai bine
să mă apuc de scris poeme de unică folosință
pe tavan se perindă niște corzi de chitară
la care un păianjen improvizează
ceva din Jimmy Hendrix
parcă Purple Haze
noapte bună și vă rog
urmăriți-mi mântuirea

ANTRACTUL ETERNITĂȚII

În dimineața zilei de 12 mai a.c., într-un spital din București, a încetat din viață dramaturgul și ziaristul buzoian Constantin Brăescu, un autor de mare talent care, din păcate (poate și din cauza modestiei sale), a fost apreciat foarte rar la adevărata sa valoare.

Născut la 21 decembrie 1942, la Câmpina, județul Prahova, Constantin Brăescu a absolvit Liceul militar „Dimitrie Cantemir”, apoi - după ce a schimbat mai multe facultăți - a obținut licența la Facultatea de Ziaristică fiind „adoptat” de Buzău, oraș care își „lansa”, în acea perioadă, ziarul de capitală județeană. În paralel cu activitatea de ziarist la Viața Buzăului (acid, nonconformist, strecurând șopârle pe sub mârâitul cerberilor cenzurii), începe să scrie teatru, piesele sale fiind apreciate, dar considerate nepotrivite cu... decorul epocii. I se joacă, totuși, în sala „Moldavia” din Buzău piesa **Sentința se pronunță astăzi** (regia **Constantin Codrescu**), iar ulterior, pe diverse scene, comediile într-un act: **Lapsus**, **Nu risipiți cămilele**, **Gondolierii din Lunca Frumoasă**, **O comedie la țară** și **Cursa de Roma**.

Teatrul național radiofonic îi difuzează mai multe piese, ale căror distribuții sunt onorate de actorii: **Radu Beligan**, **Carmen Stănescu**, **Tora Vasilescu**, **Ion Caramitru**, **Maria Ploae**, **Emil Hossu**, **Mircea Albulescu**, **Mircea Diaconu** etc.

La 6 iunie 1989 are loc, pe scena Teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani, premiera absolută a piesei **Secretul unui om de zăpadă**, pentru care primește **Premiul UNITER** un an mai târziu. **Domnița Munteanu** îi montează, pentru televiziune, piesa **Camera de gardă**, cu concursul actorilor **Ion Caramitru**, **Maria Ploae**, **Eugenia Maci**, **Emil Hossu** (Redactor: **Alexandra Orban**).

La ieșirea dramaturgului din scenă, nouă - personajelor - nu ne rămâne decât tăcerea, ca un ropot de aplauze cu care i-am rămas datori, pentru replica finală: „*Sunt antrenat, sunt un adevărat campion în materie de sentințe, nimic nu mă mai poate speria. Nici măcar o condamnare la moarte!*”

Constantin BRĂESCU

O comedie la țară

(fragmente)

Gheorghișor: Ia uite ce birou drăguț are tovarășul Aristică. Aseară eram frânt, n-am fost capabil să observ nimic. Bibliotecă, flori, mapă de birou. Îmi place (spre casa de fier) Da' ce-i asta fraților, depozitul băncii naționale? Ce țineți în ea?

Aristică: (după ce a încercat să smulgă o sugestie din ochii lui Pandelescu): Documente. Pe cele mai impoortante. Știți cum e cu secretul de serviciu, nu te iartă nimeni.

Gheorghișor: Bravo! Să știți că aveți un sediu frumos la C.P.A.D.M. -ul ăsta. M-am uitat și la magazin. Îmi place, are estetică.

Aristică: Are. Ce-i al lui, e-al lui, are o estetică foarte frumoasă magazinul nostru.

Pandele: Parcă numai magazinul? Și școala, și dispensarul, și căminul cultural...

Aristică: Nu e rău, dar nu uitați să faceți și agri-cultură. Asta e pâinea țaranului. Dar despre asta o să mai discutăm. Acum spuneți-mi unde e telefonul.

Aristică (scoate o uriașă legătură de chei din buzunar, deschide un sertar al biroului, de acolo scoate o altă legătură de chei, deschide biblioteca, din bibliotecă scoate telefonul, apoi, cu o cheiță aflată în portmoneu, deschide fișetul de unde ia o cheiță cu care, în sfârșit, eliberează lacătul care blochează discul telefonului. **Gheorghișor** privește aiurit toate aceste manevre ce păreau că nu se vor sfârși niciodată): Nu se mai putea! Cum intra unul aici: „Dau și eu un telefon, nea Aristică?”. Măi, și când o începe țaranul să vorbească la telefon, când o ia el de la Ștefan cel Mare ca să-i explice lui soacră-sa cum ia murit un pui de rață, îți vine să-ți iei câmpii. Asta până-ntr-o zi, când m-am trezit cu cinci mii de lei pe nota de plată. Gata, zic, până-aiici v-a mers. De azi încolo nu mai pune nimeni mâna pe telefonul ăsta decât în interesul cooperativei, eventual tovarășul primar sau dacă punem cazul că pică cineva de la județ. (Revine Palade. Îl secondează grav tovarășul Bebe, barman la bufetul cooperativei, care așează respectos pe masă un ceainic, o tavă, păhărele de țuică.)

Pandele: O țuică fiartă pe răcoarea asta e medicament curat. (Bebe toarmă cu toată responsabilitatea în păhăruțul tovarășului **Gheorghișor**, apoi și în celelalte)

Gheorghișor: Tovarăși, să nu mă-nțelegeți gre-

șit, n-am de gând să vă refuz, dar mai întâi treaba și apoi distracția.

Pandele: Lăsați, Tovarășu' **Gheorghișor**, ce, parcă asta-i distracție un păhărel? Oameni suntem!

Gheorghișor (surprins plăcut de aburul țuicii): Numai unul!

Palade plus Aristică: Trăiți!

Gheorghișor: Noroc, tovarăși! (Nici n-au apucat bine cei trei să lase păhăruțele și Bebe le umple din nou.)

Gheorghișor: Am spus: doar unul! Întâi treaba și apoi... (spre Aristică): Te rog, fă-mi și mie legătura cu județul.

Bebe: Merge și puțină brânză?

Gheorghișor: După! (Bebe a înțeles perfect că „merge”, așa că, după un schimb scurt de priviri cu **Palade** și **Aristică**, se retrage. Între timp **Aristică** a aranjat cu centralista să-i facă legătura cu județul.)

Gheorghișor: Alo! Tovarășa **Getuța**? **Gheorghișor** la telefon!... Din **Berbeci**... Nu, că tovarășul **Panait** lipsește până mâine, așa că o să transmit eu datele... Notați?... Care va să zică: porumb - 65 la sută, sfeclă - 80 la sută, struguri - peste 90 la sută... Arăturile?... Cum să nu, stai să mă consult cu blocnotesul! (a acoperit receptorul.) Tovarășe **Pandele**, de arături n-ai pomenit nimic, cum stăm frate cu chestia asta?

Pandele: Stăm bine, tovarășu' **Gheorghișor**. Până acum, vo 40 la sută. Suntem în grafic.

Gheorghișor: (în telefon): În grafic și cu arăturile. Patruzeci la sută... Cam asta e. nu? Dacă se ivește vreo sarcină, sunt la C.P.A.D.M. La revedere, tovarășa **Getuța**! (A revenit Bebe cu un platou uriaș, pe care, alături de brânză, se mai găsesc mezeluri, măsline, roșii, ceapă, ardei gras, pește ș.a.)

Gheorghișor: Acum, da, merge. După o zi de muncă, nu refuz.

Pandele plus Aristică: (au ridicat paharele pe care Bebe le-a umplut cu aceeași responsabilitate și respect): Trăiți!

Gheorghișor: Noroc, tovarăși!

Bebe: Ce spuneți de brânzica noastră?

Gheorghișor: Frumoasă. Parc-ar fi de la shop. Adevărul e că mi s-a făcut foame. M-a purtat tovarășu **Pandele** prin toate tarlalele. Păcat că, cu ceața asta, n-am văzut nimic. (spre **Pandele**) Și spui că porumbul e frumos?

Pandele: Ca bradul!

Aristică: Ca să nu mai vorbim de știuleți. Cât pepenele! (privește iritat spre Bebe) Am spus, cât pepenele, tovarășu' Bebe! (Abia acum a priceput Bebe unde bate Aristică. Părăsește în

grabă biroul.)

Gheorghișor: Păcat că nu l-am văzut și eu. Da' parcă puteai să vezi ceva pe ceața aia? La oraș nu se-ntâmplă de-astea. (ar vrea să continue ideea, dar **Pandele** a umplut încă o dată păhăruțele)

Pandele plus Aristică: Trăiți!

Gheorghișor: Noroc, tovarăși! (Se gustă și din brânzică, și din măsline, din toate. Între timp, Bebe a adus un pepene care umple de admirație și poftă privirile tovarășului **Gheorghișor**.)

Aristică: (pare surprins de inițiativa lui Bebe): Ia uitați, tovarăși, ce idee a avut Bebe!

Pandele: Cresc cadrele, tovarășu' Aristică. Cum le formezi așa le ai.

Gheorghișor: Tovarăși, zău, nu trebuia! Eu puteam foarte bine să mănânc la bufet.

Bebe: Acolo n-au decât conserve de pește.

Gheorghișor: În sfârșit, o să gust și eu câte puțin, să nu vă refuz. Apropo, muștar, aveți? (Aristică privește cu multă severitate spre Bebe, care nu mai are timp de autocritică. Se dovedește însă că brânzica, măslinele și celelalte merg și fără muștar. Când revine Bebe, platoul e gol.)

Aristică: Lasă-l aici, cine știe, poate mai e nevoie. (Bebe a înțeles, ia platoul și iese în mare viteză din birou.)

Pandele: Bun băiat, Bebe ăsta! Unde l-ai găsit Aristică?

Aristică: La S.M.A. Ția tocmai se pregăteau să-l dea afară, când mi l-a prezentat cumnată-miu. Președintele nu voia să-l ia, dar mă știi cum sunt, atât l-am lămurit până a fost de acord. Adevărul e că n-aveam pe nimeni la bar. Pe Gică tocmai îl chemaseră cu autobiografia la miliție. Cu Bebe n-am avut nici o problemă, e atât de vioi că nici nu vezi când ți-a turnat în pahar.

Pandele: Am auzit că are o gospodărie frumoasă.

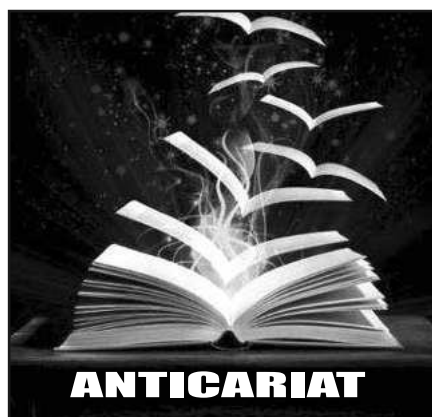
Aristică: Găsești de toate la el în casă. Până și nutrii.

Gheorghișor: (care între timp a mai lichidat un păhărel): Nutrii? Am auzit că nu-s rentabile. Mușcă.

Aristică: Trebuie să știi cum să le iei. Cel mai indicat e de coadă. (Revine Bebe, cu un platou la fel de bogat. Acum, pe scenă nu se mai aude nici un cuvânt. Toată lumea mănâncă cu multă poftă.)

Gheorghișor: Fraților, nu că vă laud, dar bune bucate aveți voi aici. Atenție, însă, la graficele de lucru! Și la producții. Nu e de glumă. (Întru-

(Continuare în pag. 14)

Fluturile din orașul de sticlă

BARCA DENISA
PE VALURI COMĂNESCU
versuri

cartea românească

Pe vremea adolescenței noastre **Denisa Comănescu** era cea mai transparentă ființă din orașul lui Urmuz. Un fluture, zburând prin aerul de sticlă, având o aripă pe umărul stâng și în mână dreaptă o carte de recitare, mereu deschisă, pe fiecare filă existând câte o Americă nedescoperită. Sau, cel puțin, așa o vedeam noi, cei ce umblam pe jos, prin cer, încercând să ne dăm înțeles.

Nu ne-a mirat, așadar, fulminantul său debut literar: a debutat în 1975, în **România literară**, în 1978 a obținut **Premiul pentru poezie al revistei Luceafărul** iar în 1978 îi apărea prima carte - **Izgonirea din Paradis**, Editura Cartea Românească - pentru care a primit **Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor**.

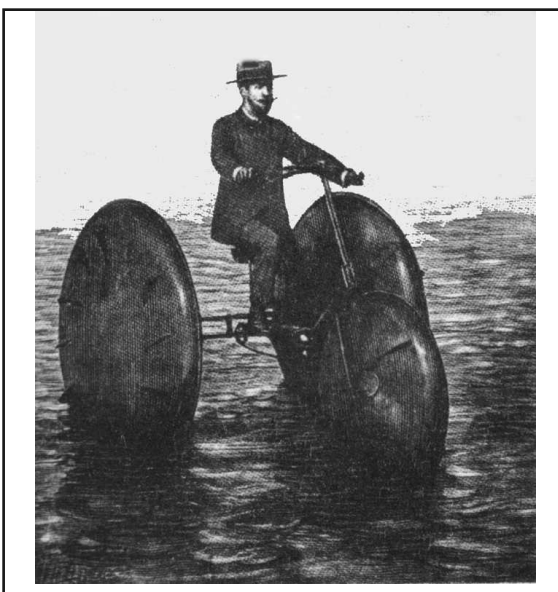
Semnul mirării a venit ceva mai târziu, atunci când Denisa Comănescu, terminând facultatea, optează - după un scurt periplu ca traducător la Chimimportexport - nu pentru o carieră literară, ci pentru truda de editor, angajându-se, prin concurs, la Editura Univers.

Cărțile de versuri vor fi puține, după aceea: **Cuțitul de argint** (Editura Eminescu, 1983), **Barca pe valuri** (Editura Cartea Românească, 1987), **Urma de foc** (Editura Axa, 1999) și **Acum biografia de-atunci** (Editura Eminescu, 2000). În 2008 a lansat audiobookul **Obsesia biografiei**, ce cuprinde 73 de poeme în lectura autoarei. Dar toate aceste ieșiri la „rampă” vor fi remarcate și... remarcabile, mai ales în străinătate: poeziile i-au fost publicate în antologii în peste 15 țări, iar volumele i s-au tradus în Suedia - traducere **Dan Shafran: Glädje utan försoning** (Förlags ab Gondolin, Stehag, 1999), și în Spania - traducere **Joaquin Garrigos: Regreso del exilio** (Adama Ramada Ediciones, Madrid, 2008).

În calitate de editor, drumul până la **Raftul Denisei** (Editura Humanitas), nu va fi deloc unul ușor, chiar dacă/sau tocmai pentru că și-a făcut ucenicia sub îndrumarea doamnei **Antoneta Ralian**, o perfecționistă în profesia de redactor de carte și o mare traducătoare (a transpus în limba română operele unor mari scriitori de limbă engleză: Henry James, Virginia Woolf, D. H. Lawrence, Iris Murdoch, Lawrence Durrell, Henry Miller, Saul Bellow, John Galsworthy, Katherine Mansfield etc.

„Când am ajuns la Editura Univers m-am ocupat, ca orice nou venit, de literaturi mai depărtate, de literatura japoneză, de exemplu. Asta mi-a prins enorm de bine mai târziu. M-am ocupat și de literatura maghiară și de literaturile de limbă engleză ale țărilor din Commonwealth. Iar din 1981, de când s-a pensionat doamna Ralian, am coordonat traducerea din literatura britanică. La pensionare, Antoaneta Ralian mi-a spus că m-a învățat toate secretele meseriei; îi sînt enorm de datoare, de atunci ne leagă o bună prietenie.” - mărturisise Denisa Comănescu într-un interviu realizat de Ovidiu Șimonca, în anul 2006.

Din „raftul” (personal) al Denisei am ales, pentru această rubrică, volumul **Barca pe**

valuri (apărut - 1987 - la patru ani după precedentul și la nouă după cel de debut), care este împărțit în trei minigrupaje: „**Femeia la 30 de ani**”, „**Urme de foc**” și „**În colțul buzelor un vechi sărut**.”

În primul grupaj poeta, din trupul căreia lumina țâșnește „ca dintr-un tei înflorit” are obsesia flăcării, dar și gustul de cenușă stărnit de aripile Păsării Phoenix: „Nu am sădit în mine sămânța victoriei./ Sînt plante care prind rădăcini/ într-un pahar cu apă/ viguroase ca niște ezuiți/ forează stînci/ decapitează orașe/ ajung la cer și nu în pământ./ O, temperament vulcanice,/ am lins atîta cenușă/ până soarele mi-a răsărit în pîntece/ și de-atunci strălucesc/ strălucesc.” (**Unui prieten, care m-a rugat să-i dedic poemul V**)

O mitologie de uz personal, teama că zeii au murit și n-a rămas în urma lor decât câinele singurătății, bruiază sentimentele: „Timp prăpăstios./ să nu-mi rezezi/ cu picătura geloasă/ de mătrăgună/ discul solar al inimii” (**Medeea - înainte**); **Femeia la treizeci de ani** e: „o comoară/ redată aerului (...)/ Dar propriii ochi/ au uitat/ s-o privească”. Turnul de fildes al adolescenței de altădată se clatină, se fisurează, lăsându-se invadat de lumea exterioară, cu disperările, uitările abrupte și lucrurile ei duioase de inutile: „Sînt o tablă-nroșită/ timpul frige pești proaspeți/ pe ea/ îi devoră/ stinge jarul/ mă-groapă-n nisip/ până la o nouă orgie” (**La Lestrygoni**); „M-am confundat cu boilerul/ cu mașina de răsănit cafea/ cu bidonul de motorină/ cu buldozerul/ cu o cămașă de noapte foarte fină” (**Robinsonadă**).

Undeva, foarte departe, în piept, se aude „pulsând ca o inimă marea” (**Bucurie neiertătoare**) și gândul se întoarce spre sine precum un șarpe: „Există o limită a împuținării./ Văd un cireș înflorit/ și-mi spun:/ totuși e bine/ el nu face parte/ din ciudata formă a lipsei de viață” (**Țesătură neîmplinită**).

Următoarele două cicluri („**Urme de foc**” și „**În colțul buzelor un vechi sărut**.”) depășesc stadiul introspecției; poeta nu se mai privește în oglindă, ci în miile de cioburi ce recompun, într-o manieră postmodernistă dis-

cretă, sensurile „irealității”: „Peretele acestui poem/ se sprijină/ de mine./ Vino, tu,/ Sisif, să facem schimb/ preț de un vers” (**Atlas**). Amintirile se colorează fascinant și dau în mintea copilăriei: „Școala în ploaie ca barca pe valuri./ Copiii dintr-a doua scriu mai repede/ de data asta le place compunerea/ în pauză se vor lua la bătaie:/ al meu e mai mare, ba al meu./ O fetiță se usucă în ploaie/ învățătorul îi spune să scrie/ ea se uită la ploaie/ învățătorul se enervează, amenință./ O va pedepsi?/ Un fulger taie capetele copiilor/ câțiva strigă speriați./ Fetița începe să scrie:/ «Bunica m-a învățat Tatăl nostru/ dar numai pentru acasă»” (**Tatăl meu**); „... o liniște ca o condică uriașă/ pogoară-n odaie./ Ca și cum am ieși cu toții la pensie/ și numele/ ni s-ar rostogoli vesele/ pe coridoare.” (**Visul de aur**).

Nu mai este totul o „zădărniciie a zădărniciilor”; gestul mărunț al poeziei salvează lumea, sau cel puțin îi dă un sens: „Un porumbel și o porumbiță/ de metal/ roțile vizibile/ ale intelectului pur./ Secretul de nisip al dragostei/ nu le distruge viața/ și nici misterul sfânt al zborului/ nu le topește aripa./ Ca să-i hrănesc/ mircea ivănescu/ îmi trimite zilnic/ două pungi da plastic/ cu fărămituri de poezii” (**Din Sibiu**).

Dar melancolia rămâne... incurabilă: „Treci într-un automobil/ la cinci metri de casa prietenilor/ și nici țipătul/ nici sângele tău/ nu le tulbură somnul./ În ultimul timp/ o voce suavă/ tot mai des ți se plimbă pe frunte/ «Întoarce-te la soldații de plumb/ și la gălețușă răsturnată-n nisip/ întoarce-te la soldații de plumb»”. (**Păpădia**).

Iar speranța și uitarea se retopesc în aliajul ciudat, în care poeta slefuește, cu miga-lă de orfevrier, abisul din cuvinte: „Astfel vom reabilita onoarea biografiei/ uitată sub scaunul unui tramvai/ lângă un coș cu vise și maci” (**Vise și maci**).

Poezia Denisei Comănescu a fost (și este), după părerea noastră, o bibliotecă alexandrină în flăcări.

Lucian Mănăilescu

Pentru mine, poezia e un fel de luptă împotriva uitării, o încercare de a descifra puzzle-ul existenței, când existența mea e invadată mai tot timpul de ficțiunea altora. Este foarte greu să ajung la calmul prin care să mă interoghez pe mine însămi, să lucrez în adânc asupra pierderii (ca să parafralez un vers din Valery). Ai nevoie de un timp al tău în care să poți tăia conexiunile cu ceea ce înseamnă cotidianul. Mi se întâmplă rar să acced la acest timp al meu.

Denisa Comănescu

VITRALII LIRICE

Mihaela AIONESEI

viața, atelier de
conviețuit cu durerea

a treia zi de Paști
mă găsește într-un
autobuz aglomerat.
nu știu ce caut,
poate fericirea.

cum care?

fructul acela furat din pomul altuia
când ai la îndemână grădina.

deci, cum spuneam, autobuz aglomerat,
oameni cu ochi adânciți de băutură
și suflete cârpite, duhnesc zgomotos,
limbajul lor n-are nimic în comun

cu dumnezeirea.
ce Paști? ce înviere? prilejul de a înjura
le aduce împlinirea,

îmi ascund sila, îmi lipesc nasul de geam,
simt că-mi cresc gheare,
aș scurma podeaua să pot evada.
stațiile se înădesc, lanț de carne vie,
între o durere și alta se înalță temple de tăcere,
mirosurile se schimbă,
doar nebunia rămâne acidă.

„ne-au furat, domnilor, ne-au furat!
ce-au făcut pentru noi ?
ne-au drăcuit, ne-au omorât bătrânii și copiii!
îl chem pe fiu-meu cu mitraliera
să-i împuște pe toți!

a luptat în Kosovo...
mi-au dat o medalie când mi l-au adus
acasă mort.

ce să fac, domnilor, cu ea?!
nu-mi ține nici de foame și nu mi-l aduce înapoi”.

vocea puternică e a unei mamaie
cu inima zdrențuită.

mi-e rău.
îmi vine să o iau în brațe,
să o iau la fugă peste galaxii.

învăț încă să conviețuiesc cu mine, cu ei
sărmani nebuni aruncați pe-o tablă de șah
capetele noastre sunt zaruri cu care
se joacă râzând
alții mai nebuni dar cu diplome.

cineva mă bate pe umăr
„îmi faci loc? ”
„cobor la prima ”.

prin suflet trece Bacovia cu cimitirele lui
e o zi de marți...

la țărnul cu duminici albastre

....nu știu cum am să înghit tăcerea asta
și câte hăuri vor mai trece prin noi

rabd și mă alin cu marea printre alge și valuri
număr pași din doi în doi iau cerul în spate
să-ndrept cărarea pentru amândoi

la țărnul cu duminici albastre
Dumnezeu cu pâine și sare în mâini
frânge așteptarea

măine mă voi zidi dintr-un surâs

Bacovia îmi umblă prin suflet
cu abatoare de miei sfărtecați
trupul chircit într-un bob
coboară în adânc după sărutul lui Iuda
fântânile dau în clocot

hamal neobosit un păianjen

cară pânze pentru răni viitoare

Iisus strecoară lumea prin ciur

bulbi de rouă pocnesc
de binecuvântare se aud bufnițe țipând

e prima oară când întind brațele
strâng cerurile mai aproape de tâmpile
ating forma iubirii să ne aparținem

gângurit de lumină în scutec de magnolie
doar astăzi

când îmi ești

mi-am potrivit sufletul cu al tău
jumătăți ruginii rătăcite
în al vieții hambar
căutam aroma altui anotimp
desfrunzind emoții
în palme amuțite de dor

din preaplin cad semințe încolțește roua
toamnele își dau pădurile deoparte
iernile clocotesc

sub talpa lor
un cireș saltă pe muguri
îmbrățișează lumina

prin coaste fluieră iubirea

mă locuiește un anotimp ilegal

am umblat mereu cu fermoarul
desfăcut la suflet
fără să-mi pese că printre răni
un orfan spânzura vise de cruci
lega copacii și-i căra în spate

cioate noduroase creșteau în afară
rădăcinile se prindeau de chip
lilieci înnodau nopțile
faceau din ele cuib și le mutau în ochi
să vadă mai bine drumul spre coaste

oamenii se temeau
de cât pământ îmi încolțea în gură
de câtă umbră creștea tăcerea mea
unii își făceau semnul crucii
alții spuneau: „ducă-se pe pustii”

de un timp încerc să-l ridic
din el se revarsă livezi pline de rod
și nu mai pot să ascund în mine
aroma de mere răscapte
în palmele tale

Alexandru CAZACU

Stampă

Ora de iarnă barocă
ca un revers
al memoriei
când spaimele

se amestecă

cu întâmplări declarate fericite fără drept
de apel

Trecerea prin salonul francez
întinerind odată cu oglinzile
și lungul drum al frazei către cuvânt
când se abandonează tot ce merita păstrat
de teama unei evoluții imprevizibile

Aerul rece prin grădinile
acestui orași valah
numit cândva opiul balcanilor
unde tot lucrurile
ce ne aduc suferință ne vor salva
în dansul de fată morgană al petecelor de omăt
ce subminează gravitația obișnuinței
și peste toate

în locul oricărei heraldici
somnia un copil ce a adormit
ținând în brațe un iepure gigant

Aproape Robinson

Stolul de păsări galbene
peste arealul unui zâmbet
și lumina amiezii ce mușcă
din cotorul unui fruct abandonat
iar posibilul stă imprimat în lucruri
precum naufragiul
în fregatele aliniat de plecare

Tot ce este finit pare umanizat
În această amiază glissando
unde mângâierea lasă cicatrici
și ai vrea să începi un război cu ceilalți
pentru a amâna războiul cu tine
iar Noiembrie face un pas înapoi
și te lasă doar pe tine să treci
în celălalt anotimp
odată cu zăpada căzută ocrotitor
peste insule

Experiment reușit

Nu-și mai avea rost întrebarea
ce-ai fi făcut dacă ai fost în locul celui alt
Graba devenise o ascunzătoare transparentă
Cei din jur păreau figuranți

într-o piesă ce-i uitase de mult
crezând că disperarea este un etaj al fericirii
Simțeam că puteam face o mie și unu de lucruri
dar nu-l puteam începe nici pe cel mai mărunt
Călcam pe vechile noastre urme
și totul devenea mai ușor decât aerul
Doream să ne confesăm cuiva
ce făcuse și mai mult bine și mai mult rău
dacât am fi vreodată în stare
dar se epuizaseră toate inovațiile
Doar ochii păreau niște mici animale flămânde
ce brevetau iubirile fără nici o consecință
atunci când *au-revoir*-ul nostru
atrăgea seara
precum magnetii pilitura de fier
într-un vechi cabinet de științele naturii

Târzie poveste de cartier

Nu voi putea părăsi niciodată
cvartalul acestui oraș
cu străzi atât de înguste
încât oamenii sprijină cu propriile trupuri
însurarea cenușie și amorfă
întinsă peste singura viață trăită la scară 1:1
unde suferință
nu nimerește drumul spre grimasă
și bâjbâie prin tine
ca un turist printr-o sală de muzeu
iar globul ocular este singurul martor
al speranței ce îngrozită de propria etate
se lasă pradă oricărui trucaj

August

Se termină si vara aceasta peste zăgazuri
și maidane
peste țevăraia ruginită a construcției
abandonate

unde nu mai așteptăm nimic
unul de la amintirea celui alt
întinerind de dor
cu garoafe de jar

în mâinile ce au scris nesfârșite pagini
despre tăblia ce indică sfârșitul orașului
din care cineva a fugit
cu toate întrebările prin deșertul din noi
către o îndepărtată margine

(Continuare în pag. 17)

(Urmare din pag. 16)

VITRALII LIRICE

Coup de foudre

Te poți îndrăgosti de un oraș
ca de o femeie în această miercuri
plină de zâmbete și îmbrățișări dăruite altora
târându-ți umbra ca pe un prizonier rănit
prin fiecare maidan și piațetă
prin bulevardele din centru
și străzile din margini
peste diguri de drenaj deasupra estacadelor
printre alei minuscule
și drumuri închise acoperite cu macadam

Poți iubi un oraș cum n-ai mai iubit
într-o miercuri cernită de ianuarie
trecând pe lângă oameni și lucruri
din ce în ce mai străine
ca un surghiunit
printre vedutele lui Guardi

La periferie

Zborul libelulelor printre răsaduri
Mai ține încă loc de primăvară
Roua trandafirilor spală caldarâmul
și statuile ne privesc mereu altfel
La marile ospete izbucnesc în plâns măscăricii

Din semisferele de Magdeburg
vidul se scurge în ochii tuturor
Dragostea începe să devină un câine pierdut
pregătindu-se să intre în oraș pe la periferie
unde hingherii și-au terminat pauza de țigară

Victorii amânate

Brațele noastre vor putea lumina mult timp
însurarea de Mai
în barul studențesc din centru
unde visele apun într-o scrumiera de metal
și nici o secundă nu mai ține
pasul cu gândurile
Acum știm că poate începe
totul într-o variantă îmbunătățită
un fel de bucurie discretă
ne amânăm victoriile
Ne presimțim doar speranța
alergând peste acoperișuri
ca o adolescență în blugi și tricou alb
în timp ce zilele rămân
pahare de șampanie
din care nu a gustat nimeni

Până la urmă

Până la urmă
un *amitié amoureuse* va asedia iubirea
precum barbarii Roma și la capătul izbânzii
agățați de semnul ei de exclamație

vom repeta discursuri despre
sensul atâtor nerostiri ce urcă spre buze
cu forța unui vrej de plantă agățătoare

Până la urmă
rămâne însurarea dintre priviri ce se întâlnesc
acolo unde genele tale vor tulbura cardinalii
iar orice tandrețe este umbra altora
din ce în ce mai îndepărtată
de clipele când rămânem
în marginea acestei veri ca doi călători
ce-au ajuns prea devreme la destinație

Pianissimo

În spatele ferestrelor sub
lumina confidențială a imensei sufragerii
orice mișcare a obiectelor
precum scrâncetul fiarelor
într-o pădure înghețată
și gongul pendulului ce se aude în noi
când încercăm să rămânem puțin
unde unde nu cred să fi fost vreodată

Afară pulsația lui octombrie
printre case și arbori
în duet cu viorile de Cremona
și nevoia aproape suferindă de a spune ceva
când peste claviatura pianului se lasă încet
doar fluturii portocalii
ai unei veri îndepărtate

Mirela BĂLAN

PRENATAL

făt-frumos

celulă cu celulă
adună
viață nouă
într-un ceasornic năvălaș

făt-frumos
se înfiripă

de dincolo de viață
de dincoace de moarte

mister

palma acoperă pântecul
într-o mângâiere

respirarea-l urcă
și-l coboară

sub palmă
un alt trup se coace
în tăcere

nu vreau să-i trezesc misterul

îl las să toarcă
asemeni unui motan
cuibărit
în cel mai călduros loc

înspre fruct

oamenii mă privesc nepăsători
dacă și-ar dezbrăca obișnuința

orbitoare

și ar lăsa intuiția să clocotească puțin

ar putea să vadă în mine
ca într-un acvariu...
atunci ar surâde

supernovă

de câteva luni
deșteptătorul nu mai sună

două inimi în trup
zumzăie zbârâie
fără încetare
își spovedesc una alteia
lumile din care vin

universul
și el în expansiune
le adulmecă frenezia...

Tinerețe fără bătrânețe

Prunc în miniatură
(de-o palmă nu mai mult)
ascuns în fortăreața altui trup -
ziduri de carne,
râuri de sânge
împrejmuiesc inima nouă,

harnica pământului,

bate ca un ciocan
netezind, construind,
potcoave fermecate
să alerge
o mie de ani.

gestație

pântecul crește
precum lumina în zorii
unei zile
din cele două sute optzeci

se primenește o lume
ascunsă privirii

marea inundă
întunericul sferic
dintre cer și pământ

peștișorul de aur înoată

exersează instinctul
lumini

Genovev-Florentin
FRĂȚILĂ

ARIPA SERII

(Haiku-uri)

❖

nici țipenie-
pe ulița îngustă
colbul uitării

❖

cântec de greier-
luna stă cocoțată
pe turla veche

❖

nicio victimă -
Carul Mare răsturnat
în Lacul Morii

❖

cântec de buciom-
seara se frânge ușor

în vârf de copaci

❖

parc trist și pustiu-
vântul a împrăștiat
toate șoaptele

❖

ultima frunză-
încărcat de amintiri
cireșul bătrân

❖

ninge liniștit -
cireșul a înflorit
încă o dată

❖

seară de iarnă -
parfumul iasomiei
în cana cu ceai

❖

stejar secular -
bătrânul își privește
tăcut mâinile

❖

seară de toamnă -
odată cu miriștea
arde și cerul

❖

porumbul cules –
deasupra cocenilor
secera lunii

❖

frunzișul mai rar -
luna amestecată
cu gutuile

❖

apus în Deltă-
luntrașul își afundă
vâsla în soare

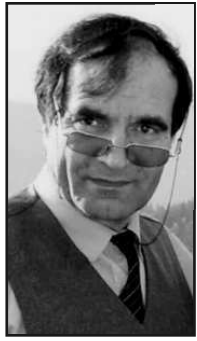
❖

cânt de bufniță-
bătrâna își aprinde
candela veche

❖

aripa frântă -
pentru bătrânul cocor
ultima toamnă

俳句

Mihai ȘTIRBU

George Enescu și Măruca

George Enescu (1881 - 1955) a fost și este cel mai important compozitor al nostru, dotat cu o sensibilitate de geniu, încă din copilărie. La patru ani citea, scria, aduna și scădea. La cinci ani cunoștea notele muzicale, era talentat la poezie, desen și pictură. „La 6 ani făceam portrete și peisagii. Opoziția culorilor îmi dădea senzații tot atât de înfrigorante ca și sunetele”. La nouă ani vorbea deja engleza, franceza și germana.

Crescut de o mamă mult prea grijulie, din cauza pierderii altor patru copii, înainte de a-l fi avut pe micul Jurjac (așa-l numea familia), îl „sufoca” prin măsurile de precauție, exagerate în ce-l privea: „...nu am fost un copil răsfățat, ci un copil adorat până la exces, până la sufocare. Când mă gândesc la copilărie, simt încă în jurul meu vigilența înspăimântată în care am crescut. Eram ferit de cele mai mici pericole, la cea dintâi alarmă tremurau pentru mine. În această căldură de seră, sufocantă și tensionată, m-am maturizat prea repede. Și, dacă astăzi sunt un bărbat hipersensibil, un fel de jupuit de viu, explicația cred că trebuie căutată în copilăria mea” (Amintirile lui G. Enescu de Bernard Gavoty).

George Enescu s-a născut în cătunul Liveni-Vârnăv, care nu exista pe harta de atunci a țării, între dealurile Dorohoiului. Din actul de naștere întocmit pe 9 august, rezultă că „s-a născut alaltăieri”, adică pe 7 august pe stil vechi. Părinții săi erau Costache și Maria.

Mama, (născută Cozmovici) la Mihăileni, era o doamnă ca oricare altele, dar știa să povestească frumos. Fusesse școlită la pensionul de fete din Cernăuți, de aceea cânta la pian și chitară. Era o fire sensibilă, pe care soarta o pedepsise crunt, pe nedrept. Cum altfel poți spune după ce născuse patru copii morți, iar alți șapte îi muriseră de meningită și de anghină difterică, bolile vremii? De aceea, bucuria imensă de la nașterea lui George era umbrată, pe bună dreptate, de spaima îngrozitoare de a nu-l pierde și pe el. Pentru a-l păzi de rele cu orice preț, recurgea la ritualurile și obiceiurile băbești aflate de la săteni, și la implorări către divinitate în biserici. Conform lui Viorel Cosma: „Unii povestesc că înainte să-l nască pe Enescu, Maria a visat că el va trăi și va deveni faimos, dacă va fi născut pe cuptorul din odăiță și va fi botezat de doi veri. A făcut întocmai. Toate hăinuțele cu care l-a îmbrăcat fuseseră mai înainte trecute pe sub altarul bisericii. Nu a dat voie nimănui să se atingă de leagănul copilului. Rudele îl admirau de afară, privindu-l prin ferestruică. La sfatul doctorului, a refuzat chiar să-l alăpteze, încredințându-l unei doici tinere și sănătoase, Anita lui Toader Ilcu. În primii ani, a fost lipsit de orice tovarăș de joacă și nu a cunoscut pe niciunul din verișorii lui.”

A avut o copilărie „de seră”, chinuită, dramatică. „Mama m-a îngrijit cu idolatrie” - spune tot Enescu. „Cea mai mică indispoziție a mea o prăbușea de durere și spaimă”. Ba, mai mult, tot mama s-a opus vehement înscrierii lui la școală, având ideea fixă că George trebuie să urmeze cursuri la domiciliu.

Tatăl - Costache, avea încă din copilărie o remarcabilă voce de tenor, datorită căreia a fost trimis de părinți la Seminarul de la So-

cola, asemeni lui Creangă, mai demult. Dar nici lui nu i-a plăcut haina preoțească și s-a dedicat profesiei de învățător. Deși era un om cultivat, cunoscând limbile franceză și latină, știind istorie și apreciind versul lui Eminescu, în timp a renunțat la cariera didactică, preluând în arendă moșia Institutului botoșănean „N. Sofian” din Cracalia. A fost un om bun, și un bun cetățean al localității în care se stabilise. Era respectat și iubit de săteni, devenind primar. Se spune că la marile sărbători oferea mese gratuite pentru văduve și săraci, de aceea în timpul răscolului din 1907 a fost ocolit de furia țăranilor. După despărțirea de mama lui George, Costache Enescu avea obiceiul de a invita pe moșie cunoștințe din străinătate. Așa s-a îndrăgostit de o foarte tânără poloneză, lăsată de tatăl ei în vacanță la Cracalia, de dragul frumuseților naturale. Ajungând însărcinată, tânără poloneză - Maria Ferdinand-Suschi - a rămas acolo și l-a născut pe **Dumitru Bascu**, fratele vitreg al lui Enescu, viitorul pictor la care muzicianul a ținut enorm.

Încă din copilărie, Enescu avea o memorie fantastică a sunetelor, dar și o memorie vizuală. Era mic și se distra „prinzând broaște și păsări pe vioară”, le imita perfect, prin simplul joc al corzilor. Auzea un cântec o singură dată, și-l reținea. După o seară cu muzică, dimineața își uimea bunicul: „I-ascultă, moșule, iac-așa cântau lăutarii aseară!”. Dovada că în familie sensibilitatea pentru muzică era un fel de calitate, sau tradiție, este faptul că bunicul Gheorghe Enescu - preot - „avea o voce îngerească”. Străbunicul dinspre tată - Enea Galin, cel care-și schimbase numele din Enea în Enescu, ar fi fost printre cei mai cunoscuți cântăreți în strănă.

La doar 3 ani, copilul minune George, avea să-și hotărască viitorul, după ce ascultase, întâmplător, un taraf, undeva, într-o stațiune balneară, apropiată de satul natal. A doua zi a încercat să-și reconstituie din memorie instrumentele tarafului: vioara, țambalul și naiul. Vioara și-a improvizat-o cu „un fir de ață de cusut pe o bucată de lemn” (Amintirile lui G. Enescu, de Bernard Gavoty), țambalul cu niște bețe din lemn, iar naiul, șuierând printre buze. La 4 ani, părinții i-au dăruit viitorului muzician o vioară mică, cu trei coarde. Realizând că nu era o vioară adevărată, a aruncat-o în foc. Doar după ce a primit o vioară (de data aceasta, adevărată, nu de jucărie), având ureche muzicală, a învățat să cânte, pe o singură coardă, cu un singur deget, exersând după melodiile auzite până atunci. De la 5 ani, deja își dorea să ajungă compozitor: „Lucru curios: nu știam nimic, nu ascultasem nimic sau prea puțin, nu am avut pe lângă mine vreo persoană să mă influențeze și, totuși, de copil, am avut această idee fixă de a fi compozitor. De a fi numai compozitor”, îi declara mai târziu Enescu, criticului și jurnalistului de radio Bernard Gavoty. Primele „lecții” de vioară le-ar fi primit „după ureche” de la legendarul lăutar din Dorohoi, Lae Chioru, care a renunțat repede să-l dascălească, motivându-l părinților că „nu mai are ce să-l învețe pe copil, că el prinsese deja toate șmecheriile viorii”.

Încă din anul 1886, **Eduard Caudella** (fost copil minune și el), remarcase talentul deosebit al lui George Enescu, drept care i-a sfă-

George Enescu - statuie de Oscar Han - Parcul Tineretului Buzău

tuit părinții să-l îndrepte către studii muzicale. Memorabil a fost momentul în care Caudella a vrut să-l asculte pe micul artist. Spontan, fără emoții, copilul de cinci ani i-a replicat: „De ce nu îmi arăți întâi ce știi mata?”.

Eduard Caudella era compozitor, profesor la Conservatorul din Iași. Mai târziu, după o altă audiție, entuziasmat, Caudella a insistat ca băiatul, ajuns la vârsta de 7 ani, să meargă la studii la Viena.

Un rol important în educarea lui George Enescu l-a avut „guvernanta” franceză, **Lydie Cedre**, care a știut să se poarte astfel, încât a devenit parcă membră a familiei. Discretă, sigură pe calitățile sale de bun pedagog, a știut să și-l apropie pe „Jorjac”. Convinsă că apelativul „Jorjac”, utilizat de părinți, era la origine un nume francez compus, i-a zis **Georges-Jacques-Jorjac**. Ea l-a învățat pe micul George desen, pictură, limbile franceză, germană și engleză, dar și golf, filatelie și muzeistică.

La Viena, îngrijorați de pericolele la care putea fi expus copilul încă mic, atât de mult dorit, l-au însoțit părinții și Lydie Cedre. După câteva luni, o îmbolnăvirea mamei a obligat-o să revină în țară, copilul rămânând în grija guvernantei. Ea a știut să-l scoată din starea „de copil ciudat”, indusă inconștient, din cauza traumelor psihice ale părinților care-și pierduseră ceilalți copii. L-a dus în Grădina Publică, la frizer, la bazinul de înot Florabad, la fotograf.

Enescu le scria săptămânal părinților, încântat de viața de acolo: „Alaltăieri seară am fost la Operă; s-a dat Barbier von Sevilla și la sfârșit un balet (Puppenfee)”. „Domnișoara mi-a cumpărat alt concert de Bériot”. „Sâmbătă o să mergem la Operă, la Aide. Alaltăieri am fost la un muzeu de pictură din Belvedere. Să fi văzut acolo pictură! Acuma mi-a cumpărat D-ra niște note și le cântăm la patru mâini”.

Având și alte obligații, în 1891 ea a plecat, copilul de zece ani rămânând singur la Viena. După trei ani, în 1894, Enescu avea să ajungă la Paris, la o gazdă recomandată de aceeași Lydie, care în ultima scrisoare i-a recomandat: „Să fii foarte modest și să știi că talentul nu trebuie să te facă vanitos, căci vanitatea este un defect foarte mare”. Răspunsul avea să fie pe măsura așteptărilor ei: „Nu fiți îngrijorată, Domnișoară, că am să vă uit. Toată viața mea am să mă gândesc la D-voastră și la bunătatea D-voastră în ce mă privește. Elevul D-voastră, care vă iubește din tot sufletul, G.E.”.

Evident, deși plecase de acasă la șapte ani, în fiecare vacanță de vară își vizita părinții

(Continuare în pag. 19)

(Urmare din pag. 18)

George Enescu și Măruca

la Cracalia și Mihăileni, unde se stabilise mama (în casa părintească) în urma despărțirii de Costache. Motivul: la vremea aceea, cancerul era considerat boală contagioasă. Imediat după despărțirea de soț, mama lui Enescu se retrăsese la mănăstire, unde nu rezistase mai mult de patru luni, din cauza durtății traiului monahal.

Din 1887, când avea numai șase ani, datează primele încercări de compoziții: „*De îndată ce am avut la dispoziție un pian, am început să compun. Am schimbat, cu o adâncă bucurie, instrumentul monodic pe care cântasem până atunci, cu un instrument polifonic, după ce nu putusem face altceva decât să execut niște melodii fără cel mai mic acompaniament; ce bine era să mă desfășor acum în acorduri! Și - fără să mai stau pe gânduri - am început să compun*” (Amintirile lui G. Enescu, de **Bernard Gavoty**). Între 1888 și 1894, George Enescu a studiat la Conservatorul din Viena, cu profesorii renumiți ai vremii: Siegmund Bachrich și Josef Hellmesberger Junior (vioară), Ernst Ludwig (pian) și Robert Fuchs (armonie, contrapunct și compoziție). Apreciat de Josef Hellmesberger Jr., profesor de vioară și fiul directorului Conservatorului din Viena, George Enescu, cu acceptul tatălui său, a ajuns la Paris, perfecționându-se la Conservatorul de acolo, între anii 1895 - 1899. Profesori i-au fost: José White și Martin Pierre Joseph Marsick la vioară, Jules Massenet și Gabriel Fauré la compoziție, Ambroise Thomas și Théodore Dubois la armonie și André Gédalge la contrapunct. El dorea să compună muzică, nu să devină violonist: „*De altfel, încă de atunci, nu mă prea mai gândeam la vioară. Eram beat de muzică și nu de performanțe la instrument. Nu visam decât să compun, să compun și iar să compun. Evocând timpurile acelea fericite, zâmbesc și eu. Cert, pentru a-mi deprinde până și a-mi exersa spiritul, scriam mult - este adevărat - dar pot să afirm că totul venea, totuși, din inimă!*” (Amintirile lui G. Enescu, de **B. Gavoty**).

Până la urmă, dăruirea și conștiințiozitatea pentru lucrul bine făcut, indiferent care era acela, i-au adus lui Enescu, la Conservator, premiul al II-lea în 1898 și un an mai târziu premiul I, când a absolvit clasa de vioară la 24 iulie 1899. Atunci i s-a dăruit o vioară Bernardel, inscripționată cu numele său. Încă din „perioada parisiiană” se bucura de o largă recunoaștere internațională, nu doar pentru cele patru „simfonii de școală”, compuse acolo: Poema Română op. 1 (1897) pentru orchestră și cor bărbătesc, Sonata nr. 1 pentru pian și vioară în Re major, op. 2 (1897), Suita nr. 1, în sol minor, în stil vechi pentru pian, op. 3 (1897), Sonata nr. 2 pentru pian și vioară în fa minor, op. 6 (1899).

Tot la Paris a înființat și condus două formații de muzică instrumentală: un trio cu pian în 1902) și un cvartet de coarde în 1904. A concertat în Germania, Ungaria, Spania, Portugalia, Marea Britanie și SUA.

Începutul secolului XX a coincis fericit cu apariția celor mai cunoscute compoziții ale sale: cele două Rapsodii Române (1901-1902), Suita nr. 1 pentru orchestră în Do major, op. 9 (compusă în 1903 și interpretată în 1911 de Orchestra Filarmonicii din New York, sub

bagheta renumitului compozitor și dirijor Gustav Mahler) sau Simfonia nr. 1 în Mi bemol major, op. 13 (1905). Rezumând opera lui George Enescu, putem reține: 36 de opusuri, 6 lucrări fără număr de opus - lucrări simfonice și concertante -, și 10 lucrări de muzică de cameră. Datorită recunoașterii și renumelui internațional, Enescu i-a ajutat să-și perfecționeze arta interpretativă pe: Yehudi Menuhin, Christian Ferras, Ivry Gitlis, Ida Haendel sau Arthur Grumiaux, aceștia fiind cei mai cunoscuți dintre cei care-i datorează măiestria dobândită. De asemenea, a susținut cursuri de interpretare muzicală, stilistică, analiză și forme muzicale la École Normale de Musique din Paris, École Instrumentale „Yvonne Astruc” din Paris, Accademia Musicale Chigiana din Siena (Italia), Universitatea din Illinois (SUA), The Mannes Music School din New York, la Brighton și Bryanstone (Anglia) etc. A predat cursuri de compoziție la Universitatea Harvard din Cambridge, Massachusetts (SUA) și Conservatoire Américain din Fontainebleau (Franța). În semn de prețuire și recunoștință pentru întreaga sa activitate, Enescu a primit distincții și titluri: ofițer și cavaler al Legiunii de Onoare a Franței (1913, 1936), Membru de onoare (1916) și Membru activ (1933) al Academiei Române, Membru corespondent la Académie des Beaux Arts din Paris (1929), Accademia Nazionale di Santa Cecilia din Roma (1931), Institut de France din Paris (1936) și Academia de Arte și Științe din Praga (1937).

În 1913, Enescu a instituit și a susținut din fonduri personale Premiul național de compoziție George Enescu, acordat anual până în 1946. Organizat în vederea încurajării creației românești, acest concurs de compoziție oferea câștigătorilor, alături de sume de bani generoase, șansa interpretării lucrărilor în concerte. Deseori, Enescu fusese invitat la Castelul Peleş

din Sinaia de către **Regina Elisabeta a României** pentru recitaluri de vioară. Au și colaborat - cu versurile ei în limba germană, a compus câteva lieduri.

Pentru că a fost și este o mare personalitate, viața lui sentimentală a fost aproape necunoscută, fiind ținută în umbră, pentru a nu știrbi cu nimic imaginea sa de maestru al muzicii românești, deși casele de la Sinaia și Tescani o amintesc prin fotografii și prin memoria proprie. După ce și-a deschis ochii spre lume, poate în contrast cu educația primită în primii ani de viață, nu evita un flirt, mai ales că fetele tinere îl încurajau. Mediul artistic în care a trăit, l-a pus în contact cu vechi familii aristocratice românești în care erau fete frumoase, foarte bine educate. Dar și ele erau trimise de părinți pentru studii la Paris, ori tânărul Enescu n-avea cum să nu le vadă, sau să nu-și dorească apropierea de ele. Se pare că pasiunea lui pentru femei era *moștenire de familie*, pentru că și tatăl său fusese un bărbat aprig, care nu respingea iubirea, dacă ea se întrezărea. Conform profesorului Viorel Cosma: „*George Enescu a fost un bărbat foarte frumos, nu doar după standardele epocii trecute, ci și după cele de acum. Era înalt și cu o statură plăcută, impresionantă, vi-*

rilă. O știm chiar din vorbele lui. Se spune că într-o zi, la Paris, luând un taxi, șoferul l-ar fi recunoscut și l-ar fi salutat cu «Bonjour, maître!» Enescu ar fi răspuns imediat cu un calambur: «Oui, un metre et quatre vingt!» (Da, un metru optzeci). Se purta și foarte elegant în tinerețe, pentru că avea de-a face cu cercurile înalte, și înțelesese repede că succesul carierei ținea, dincolo de geniu, și de relațiile cordiale pe care le avea sau nu cu aristocrația. Îmbrăca numai haine de comandă, bine croite, cu gulere. Avea mai mereu o batistă la buzunarul reverului, semn de mare eleganță. Purta botine cu nasturi sau cârlige și, într-o vreme, chiar mănuși, pentru a-și proteja mâinile, de care depindea întreaga sa carieră violonistică.”

La doar 20 de ani, în perioada în care studia la Paris, când făcuse o vizită acasă, s-a înfiripat o idilă între **Domnica** (menajera părinților), și el. Numai că, mai târziu, pe 14 mai 1906, din legătura cu Domnica s-a născut fiica din flori a lui Enescu, **Elena Ferbei**, alintată **Didica**. Chiar dacă nu erau căsătoriți, tatăl lui Enescu a iubit-o pe fată, considerând-o membră a familiei. Didica, după absolvirea Școlii de fete din Botoșani, s-a căsătorit cu moșierul Constantin Dinu în București. Soarta a hotărât ca ea să ajungă angajată a Operei Române, la serviciul de croitorie, din 1953 până în 1962. Spre cinstea ei, a renunțat la demersurile pentru recunoașterea paternității, pentru a nu-i face rău lui Enescu. A murit la București în 1986.

O altă domnișoară care i-a furat inima lui Enescu, **Elena Duca**, Nineta sau „Ninette”, cum o alinta el, era fiica Olgăi Brăiloiu, o aristocrată contemporană. Deși era feminină, purtând rochii elegante, pălării cu boruri largi, împodobite cu flori, Ninette putea fi considerată excentrică: avea un suflu băiețesc, un aer modern, conducând automobile, înotând foarte bine, practicând iarna bobul, participând la cursele auto alături de bărbați. Dar îi plăcea și să călătorească, să meargă la expoziții și la teatru. Mult mai târziu, când Nineta Duca a fost întrebată de fiul ei, Ilie Kogălniceanu, despre „rivala” Măruca, dacă fusese o femeie frumoasă, cu onestitate ea i-a răspuns: „*Elle n'était pas jolie, elle était belle*” (Nu era drăguță, era frumoasă!). Din străinătate, în scrisori, Enescu i se adresa cu „Miss Ninette”, „Miss Ninette cherrie” sau „Miss Ninnon” și aceasta le semna, la rândul ei, cu „Chou” (iubițel), „Chou fidelissim” sau „Pynx”, cuvânt derivat din Sfinx, porecla dată de Regina Carmen-Sylva. Ca fapt divers, Nineta îi trimitea din țară șerbet. În timp, iubirea lor s-a transformat într-o sinceră prietenie. După ce a început primul război mondial, când întreaga Curte Regală plecase la Iași de la București, Nineta dar și Măruca lucrau în spitalul condus de Regina Maria în capitala Moldovei. Atunci, Măruca încă mai păstra aparența de femeie căsătorită și refuza să primească scrisorile lui Enescu acasă. Nineta era mesagera între cei doi iubiți.

Cea mai îndrăgită lucrare a compozitorului, la care a lucrat mai bine de zece ani, și se gândise douăzeci și cinci, este monumentală opera simfonică Oedip, op. 23. Terminată în 1931 la Tescani, aceasta i-a fost dedicată **Mari-*ei Rosetti-Cantacuzino***, cea care va deveni, în 1937, soția lui. Pe prima pagină, marele muzician a notat data: 27 aprilie 1931. Și, în loc de dedicație, niște inițiale: M.R.T. Așa ceruse Măruca, „Prințesa iubită.”

Când o „curta” pe Măruca, o scriitoare - **Maria Dolores Cosoiu** - se îndrăgostise de Enescu și intenționa să divorțeze de soț pentru

(Continuare în pag. 20)

(Urmare din pag. 19)

George Enescu și Măruca

el, dar n-a făcut-o, rațiunea primând, fiindcă avea și copii. La zece ani după scurta lor idilă, ea a scris scenarii inspirate de aceea aventură.

Măruca Cantacuzino (Maria Rosetti-Cantacuzino), s-a născut la Tescani, în Moldova, în ziua de 18 iulie 1878. Părinții ei erau descendenți ai vechii boierimi moldovene: Dimitrie Rosetti Tescani și Alice, născută Jora. Tatăl ei s-a sinucis la numai 45 de ani, fapt care a marcat-o profund toată viața. Ea însăși a avut câteva tentative de sinucidere.

De altfel, chiar Măruca povestea de un *rău de Tescani*, de o *latură întunecată* a locului pe care îl iubea atât de mult. O țigancă vrăjitoare, Safta, fusese ibovnică a bunicului ei, Costache. Pentru ea și-a alungat soția, care ar fi murit de inimă rea, pentru că fusese despărțită de copil - tatăl Mărucăi. Când el a crescut, ar fi fost alungată și țigancă. Pentru a se răzbuna, ea ar fi făcut farmece care au provocat dezechilibre majore „în naturile prea sensibile” din familie. În realitate, se pare că răul pornise chiar de la soția bunicului, Eufrosina, născută Romalo. Avea o boală psihică, boală care s-a transmis ereditar și nepoților săi: Măruca, avea depresii profunde și tentative de sinucidere, băiatul Constantin (Dovie) s-a sinucis, iar mezină, Elena (Nellie) a murit nebună.

Casa părintească de pe malul Tazlăului avea să fie refugiul ei în momentele de răscruce ale vieții. Prima vizită a lui Enescu la Tescani, a fost în octombrie 1917, în plin război mondial.

Pe Măruca, devenită de aproape un an prințesă, Enescu a cunoscut-o întâmplător, în timpul unei plimbări prin pădurile din preajma Castelului Peleş, în 1907. Maria, chiar dacă mai în vârstă decât el, i-a atras atenția imediat, fiindcă era o femeie frumoasă, elegantă, grațioasă, inteligentă. Dar, era căsătorită cu prințul Mihai (Mișu) Cantacuzino.

„Măruca avea o fire destul de bizară, de nebună în felul ei, extravagantă, nonconformistă, cu toane, trecea ușor de la stări de exuberanță la stări depressive, când se închidea în casă câte o zi sau două și zăcea pe canapea, cu luminile stinse. Moștenise, cu siguranță, ceva pe fond ereditar. În familia ei se înregistraseră mai multe cazuri de tulburări psihice. Se căsătorise cu Mișu Cantacuzino, figură marcantă în politica vremii, pentru că își dorise mult titlul de prințesă. De iubit, cred că nu l-a iubit niciodată, aveau vieți complet paralele și erau diferiți ca de la cer la pământ.” (**Viorel Cosma în Formula As**). Traiul în cuplu nu îi pria, căsătoria fusese de conveniență, dar apăruseră doi copii: Alice, care avea să ajungă poetă, și Constantin, devenit un cunoscut pilot de aviație.

Mihai Cantacuzino era fiul prințului Gheorghe Grigore Cantacuzino, unul dintre cei mai bogați oameni din România. El construisese în 1911 Castelul Cantacuzino, în Bușteni. Avea uriașă în adusele porecla de „Nababul”. Prin căsătorie, Măruca devenise „prințesă”; dar trăia drama de a-și fi surprins soțul în dormitorul propriei surori, Nely...

Tânărul George Enescu, fermecat de frumusețea și inteligența scilpitoare a Mărucăi, a făcut totul pentru a o cunoaște mai bine, pen-

tru a se apropia de dânsa, mai ales că sentimentele erau reciproce. „Bărbat, zeu sau demon este această siluetă de titan ieșită din trăsnet, zveltă, dar compactă ca de jasp negru? Destinul în persoană”. Așa a descris Măruca prima lor întâlnire, în memoriile intitulate **Lumini și umbre**. „Înaintează spre mine fatal, irezistibil, pe când eu merg, ca o somnambulă, în întâmpinarea lui. Cu o strânsoare fierbinte, mi-a luat mâinile pe care i le-am întins cvasiinconștient... Ce s-a petrecut mai apoi? Știu doar că salonul s-a golit aproape imediat și că am rămas singură cu el până dimineața.” Povestea de dragoste se înfiripase într-o seară, la Castelul Peleş. Fusese sau nu dragoste la prima vedere, acesta este secretul celor doi.

Pentru Enescu a fost începutul unei legături furtunoase. A început s-o curteze asiduă, chiar sub ochii soțului ei, care tolera acest amor. Pentru a-i fi aproape, Enescu a concertat deseori în Palatul Cantacuzino, riscând să fie considerat „cântăreț de curte”. Au urmat întâlniri la ceas de taină, sute de epistole în care ei își arătau iubirea, unul pentru celălalt. Dragostea lui profundă și apăsătoare pentru Măruca, era dominantă, obsesivă. Realistă, cu picioarele pe pământ, femeia îndrăgostită dar încă măritată, avea să mărturisească: „Nu aveam nicicum intenția să mă căsătoresc cu George Enescu, dar voiam să fiu liberă în faptele și gesturile mele, să trăiesc din plin ceea ce mi se oferea, cu conștiința împăcată”. Era perioada în care Măruca simțea adesea nevoia să fugă din calea iubirii lui devastatoare și epuizante. George concerta în străinătate, și-i trimitea scrisori de dor sfâșietoare.

Iată cum o descrie în memoriile sale regina Maria pe prințesa Cantacuzino. „Era uneori ciudată și avea, de netăgăduit, o fire originală. Tovărășia ei te însuflețea, dar zadarnic ai fi încercat să te opui ideilor ei. Trăia după bunul ei plac, fără să-i pese de critici. Măruca avea manii și una dintre ele era gustul de a sta aproape în întuneric. Îi plăcea să ne adune acasă la ea. Ne făcea să ne supunem zămbitoare ei tiranii.”

În 1928, Mișu Cantacuzino a murit, împreună cu amanta lui, într-un accident de mașină, astfel soția devenind „liberă”. Enescu fiind atunci departe, (deși revenea adeseori și în țară), Măruca s-a îndrăgostit de filosoful Nae Ionescu, care era mai tânăr decât ea. Muzici-anul a iubit-o în continuare pe prințesa care-și păstrase și titlul și numele, cu aceeași forță, și aștepta chinuit de gelozie, căci Măruca se desfăta cu Nae Ionescu. Enescu asista neputincios la idila vizibilă. Nae Ionescu era invitat la Tescani, dar până și la Vila Luminiș, casa construită (culmea) de însuși marele compozitor, în zona Cumpătu din Sinaia. Nici familia nu privea cu ochi buni această relație. Copiii ei, pentru că Măruca suferise o cădere psihică, s-au grăbit să obțină un document psihiatric, document care să ateste incapacitatea ei de a-și administra averea, fiindcă printr-o căsătorie, ar fi pierdut moștenirea rămasă de la tatăl lor. Când Măruca avea în jur de 55 de ani, filosoful care era idolul studenților și studentelor de a căror vârstă era mai apropiat, a renunțat la relația cu ea. Rănită sufletește, prințesa, printr-un necugetat gest disperat, s-a desfigurat (variante găsite: și-a dat foc, s-a ars cu vitriol, sau nu s-ar fi desfigurat din cauza lui Nae Ionescu, ci ar fi încercat o cremă de față pentru albire și strălucire - se știe că Măruca era mai smeadă la ten - care i-ar fi produs arsuri - parcă îi place mai mult varianta

asta!!!) - conform 121. ro articole **Florentina Bratfanof - Măruca Cantacuzino**.

Imediat, Enescu a revenit în țară, renunțând la concertele deja anunțate. Poate cu o oarecare satisfacție, (atâta satisfacție, câtă ar fi putut simți în fața unei tragedii), că poate Măruca va fi în sfârșit doar a lui, îndurerat și impresionat de suferințele ei, a îngrijit-o personal. A tratat-o cu ajutorul prietenului său, savantul doctor Marinescu, a dus-o la Purkersdorf, lângă Viena, apoi la Lausanne, pe malul lacului Lemann. Odată refăcută, când a revenit la ținuta sa aristocratică, a acceptat să legalizeze și-n fața lui Dumnezeu relația lor, care era „febră și pasiune”, copleșitoare și epuizantă. S-au căsătorit în 1937, într-un apartament, în prezența unei singure martore, Cella Delavrancea. Familiile se pare că n-ar fi fost de acord cu oficializarea relației. Atunci când preotul începuse slujba de cununie, a intrat Alice, fata Mărucăi. Și-a sărutat mama dar l-a lăsat pe Enescu cu mâna întinsă. Alice îl detesta pe Enescu, considerându-l, prin originea sa modestă, nedemn de a se căsători cu o prințesă. Dispus să facă orice pentru dragostea lui, Enescu, deși s-a simțit umilit, avea să spună mai târziu: „*Tout coule sur moi*” (Nimic nu mă atinge). Măruca îl iubise profund pe Enescu la începutul relației lor, însă nu s-a ridicat la cota iubirii lui, nu era femeia unei fidelități de-o viață. Pentru ea, el nu mai era același adorat de odinioară, era doar un soț necesar. Mai mult, deși era inteligentă, profundă, avea și un fond egoist, pe care nu l-a ascuns, neacceptând sacrificii: după căsătorie nu dorea să fie numită „doamna Enescu”, ci „Prințesa Cantacuzino”. La telefon, dacă cineva o solicita pe doamna Enescu, punea receptorul în furcă.

După cel de-al doilea război mondial, în ziua de 6 Septembrie 1946, George Enescu și Măruca au părăsit definitiv România, fără a-și uita rădăcinile; cu lacrimi în ochi el și-a luat rămas bun: „*Scumpă țară și frumoasă, oh Moldova - țara mea, / Cine pleacă și te lasă, e pătruns de jale grea*.” Atunci a făcut demersurile necesare pentru urmărirea strictă a banilor pe care urma să-i trimită sătenilor din Liveni și Cracalia, afectați de seceta grozavă. Voia să se asigure că banii obținuți în concertele din America, aveau să ajungă la cei care, într-adevăr, aveau nevoie de ei. Dragostea, afecțiunea pentru țară și popor a fost în cea mai mare parte preocuparea lui.

După o ședere în Statele Unite, s-au stabilit definitiv la Paris, trăind din concerte și din cursurile de vară la academia Chigiana din Sienna. Au locuit într-un „banlieu” parizian, în vila de la Bellevue, până în anul 1950. Apoi, pentru a reduce cheltuielile, s-au mutat într-un mic apartament din Rue de Clichy.

George Enescu s-a stins din viață în noaptea de 4 spre 5 mai 1955. Își doarme somnul de veci în cimitirul Père Lachaise din Paris, alături de soția sa, prințesa care nu și-a trecut pe piatra de mormânt niciun titlu nobiliar; doar „Măruca Enescu, născută Rosetti Tescanu”.

Trebuie spus că Enescu și-a dorit ca rămășițele-i pământești să-i fie îngropate în Moldova. În testament, compozitorul a menționat că „*va reveni în țară numai când nu va mai exista regim comunist*”...

Măruca a trăit până în decembrie 1972 în Elveția la Vevey, într-un hotel luxos, pe malul lacului Lemman. Rămășițele ei pământești au fost aduse la Paris, alături de ale soțul ei.

Vavila Popovici
(Raleigh, NC, USA)

Alege-ți plaja, nisipul, vântul și stânca

ESEU

MOTTO:

„Nu-i trândăvie viața, ci trudă și-alergare.”

Sergheie Sevici

Viețuim, adică existăm. Despre viața noastră, **Nicolae Iorga** - istoricul care a pășit prin întreaga pădure a istoriei poporului român -, spunea că este mărginită în timp, în spațiu, în putința de manifestare, că reprezintă așa de puțin, încât „trebuie s-o lărgim și s-o ridicăm cât se poate mai sus”.

Echilibrul dihotomic al vieții, egalitate - non egalitate, se realizează foarte greu în societate; inegalitatea în fața legii duce la abuz și corupție, ea se mărește și datorită factorului educațional; egalitatea de șanse oferită este și ea de multe ori nerespectată, așa încât, spusele filozofului german **Johann Gottfried Herder** (1744-1803) devin valabile, și uneori „poporul cel mai nobil își poate pierde noblețea; măduva îi este zdrobită în oase, și dorurile sale cele mai alese și frumoase sunt coborâte până la minciună și înșelăciune...”.

Omul simte când viața își pierde demnitatea, când ea este pusă în pericol, și încearcă să supraviețuiască. Supraviețuirea poate fi de natură fizică sau psihică, poate fi de scurtă sau de lungă durată, poate fi individuală sau colectivă. Metodele de supraviețuire diferă. Ele pot fi necivilizate, precum cerșitul, hoția, prostituția etc., sau se pot încadra pe o cale demnă. Oricum, cei ajunși în preajma fenomenului - fiindcă se poate numi fenomen -, bombardati fiind cu factori de stres, sunt cuprinși de teamă - un sentiment extrem de neplăcut -, de anxietate, uneori furie, frustrare, depresie ori remușcare.

Adeseori termenul de supraviețuire este folosit greșit de oamenii cărora le place să se tânguie, confundând greutățile inerente ale vieții, cu cele amenințătoare de înfrângere, moarte. Pe de altă parte, este tot atât de adevărat că ceea ce facem sau trăim zilnic, în aceste vremuri, constituie de cele mai multe ori situații de supraviețuire și nu aparțin unei vieți normale, în care totul s-ar desfășura corect și am avea răspunsuri corecte pentru toate acțiunile noastre. De aceea, ne confruntăm cu trecerea în aria adevăratei necesități de supraviețuire imediată, uneori dobândită în scurt timp, alteori angajată pe un termen lung.

Natura, cât și istoria, ne-au arătat și continuă să ne arate că cei care nu luptă, cei slabi, pier. Legislații binevoitoare, milă, ideologie nouă, nu pot inversa această lege. Se poate obține o păsuire - bună și ea -, dar nu o victorie. Se pune întrebarea: Cum trebuie acționat pentru supraviețuirea biologică, în mod barbar sau civilizat? O perioadă din istoria omenirii era în vigoare maxima: „La raison du plus fort est toujours la meilleure.” (Dreptatea celui mai puternic este totdeauna cea mai bună) - primul vers din celebra fabulă a lui La Fontaine - *Le loup et l'agneau* (Lupul și mielul); de aici au derivat expresiile: *Forța primează dreptului* sau *Dreptul pumnului*. În război, de exemplu, conta enorm

forța fizică și numărul luptătorilor. Barbarii au răpus colectivitățile civilizate (țări, imperii), de cele mai multe ori prin forța numărului celor participanți la acțiune. Dar evoluția științei și civilizației din ultimul secol a schimbat radical situația strategică. Cea mai evidentă și totodată tristă manifestare a avantajelor științei o reprezintă capacitatea distructivă a armelor moderne cu care națiunile se apără sau sunt pregătite să atace. În prezent lumea e altfel! Se pare că a devenit valabilă logica lui **Kant** privind moralitatea, „Nu trebuie să ucizi” fiind un principiu, dar nu o lege morală, fiindcă nu întrunește atributul universalității, permițând și excepții, existând împrejurări când trebuie să ucizi, de exemplu într-un război. „Nu trebuie să furi”, dar când îți mor copiii de foame, te duci și furi o găină sau un porc din curtea vecinului, să-i poți hrăni. Faci un păcat, dar ai cugetul împăcat prin motivație. Și aceasta pentru că supraviețuirea, se spune, include eroismul, curajul și uneori sacrificiul. Iată cum principiile se pot schimba, legile morale rămân însă aceleași. Dar, sacrificiul poate uneori suprima viața, când vrem prea mult, ori vrem totul, neluând în seamă că nu putem totul (*Non possumus!*).

Pentru a supraviețui - ni se atrage atenția - fiecare dintre noi trebuie să se adapteze noilor condiții. Și ceea ce era bun înainte: atitudine, pregătire, efort, număr - nu mai e acum nici adecvat, nici suficient. Nu se mai poate supraviețui „mioritic”, sunt de părere unii. Metodele vechi, tradiționale de supraviețuire ale înaintașilor noștri erau bune, astăzi ele nu mai sunt toate de mare folos. De exemplu, la sate oamenii lăsau ușile caselor descuiate, fiindcă se cunoșteau, respectau legile morale cu strictețe și pe ulițe nu pătrundeau străini. Astăzi pe șosele circulă și opresc în sate, tot felul de oameni, unii certați cu legile. Altădată - și aceasta cu puțini ani în urmă - trebuia să știi: să înoți, să mergi pe bicicletă și să scrii la mașină. În prezent e nevoie de alte învățături: limbi străine, meserii noi, șofatul, folosirea calculatorului. Supraviețuirea în viitor este condiționată de policalificare, de permanentă reorientare și adaptare, nu de clasică „meserie pentru viață”. Soluția pentru viață și dezvoltare durabilă este: muncă, muncă și iar muncă, făcută cu capul, dar, de data aceasta și cu inima. Numai astfel ne putem salva din sărăcie sau din mizerie. Și să nu ne „aflăm în treabă” - vorba lui **Petre Țuțea** și să nu ne facem că muncim!

Șocul emoțional conștientizat al sărăciei sau inadaptabilității produs la nivel de gânduri are o mare forță care poate deteriora efectiv fiziologia organismului; omul se poate îmbolnăvi și moartea-l vânează. De aceea, poate, omului i se cere astăzi să fie mai conștient ca oricând, prevăzător, responsabil, să nu alerge după satisfacerea instinctelor primare, pierzând timp și demnitate și acceptând compromisuri,

nerespectând legile morale. Pentru aceasta omul mai are nevoie și de sprijin din exterior, adică de sprijinul societății în care trăiește, o societate cât de cât sănătoasă și nu una bolnavă! Însă, obligatoriu e nevoie de participarea și voința individului. Dacă tu te încapățânezi și nu vrei să lupți, să răzbești, nu te mai poate ajuta nimeni. Un om rațional și cu credință în Dumnezeu, nu poate refuza lupta.

Când începi să vezi că viața pe care o iubești se deteriorează, că refugiul în muncă, în artă, în literatură, nu se mai produce ca o tămăduire, că nu ești luat în seamă și nici răsplătit cum se cuvine, uneori fiind și blamat, începi să te gândești la diverse căi de soluționare, de salvare a ființei tale, printre ele și emigrarea - la modă astăzi - ca o soluție pentru supraviețuire. Ea trebuie să fie însă bine motivată conștiinței tale. Sunt unii care emigrează nu pentru a-și salva viața, nefiind în această situație, ci doar pentru a profita de unele avantaje materiale, neglijând partea cea mai importantă, cea a sufletului. Ce facem cu el? Nu ar trebui gândită și cântărită bine această acțiune, puse în balanță toate avantajele și dezavantajele, pentru ca mai târziu să nu-ți reproșezi ție însuși pasul făcut? Oamenii la care partea sentimentală atâră mai greu la cântar, pot suferi toată viața în urma acestui pas făcut. Dacă ești un om rațional, luptător, puternic și în măsură să realizezi supraviețuirea în noul mediu, adaptându-te, atunci nu vei suferi și vei fi mulțumit că ai reușit să te salvezi, că ți-ai atins țelul, căci „o viață fără țel e o moarte timpurie”, spunea **Goethe**. Este tot atât de valabil pentru un individ, cât și pentru o întreagă nație.

De multe ori, ideea de supraviețuire ni se pare banală, dar ar trebui să-i acordăm o mai mare atenție. Importantă devine starea psihică în care ne aflăm, priceperea și abilitatea de a folosi o cale bună de supraviețuire din cele existente. Începi prin a-ți pune întrebări ție însuși, devii mai realist, învingi temerile, adopți o atitudine pozitivă, într-un cuvânt te antrenezi, până ți se inoculează această dorință de supraviețuire. Crezi sau ești sigur că ai găsit calea supraviețuirii. Urmează să te arunci într-o lume despre care știi poate prea puțin uneori, nu cunoști prea bine ce te așteaptă, cu ce șoc vei fi confruntat.

Scriitorul și futurologul american **Alvin Toffler** (n.1928) ne spune că societatea dispune de mijloace prin care leagă generația actuală de cea trecută, acest simț dezvoltându-se prin cunoașterea istoriei, prin moștenirea acumulată în artă, muzică, literatură și știință, dar, noi nu dispunem de mijloace similare pentru viitor, neavând o moștenire a lui; poate fi însă trezită o conștiință a viitorului, în scopul atenuării acestui șoc al lui, ocupându-ne de prevederi și găsirea unor soluții, pentru a putea dobândi deprinderea anticipării lor. Probabil factorul imaginativ trebuie dezvoltat în acest moment și pentru aceasta avem nevoie de îndrăzneală. „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea”, putem citi într-unul din cele mai frumoase capitole ale Evangheliei după Ioan. A îndrăzni înseamnă a dobândi curajul de a acționa. Există și riscul pe care trebuie să-l luăm în seamă, adică să fim conștienți că ne expunem unui posibil pericol. Dar, nu riscăm imens dacă nu avem curajul unui risc?

Viitorul ne preocupă. **Hannah Arendt** (filozof, 1906-1975) spunea că „ceea ce face cu adevărat diferența dintre această generație și generațiile trecute, în toate țările, este hotărârea primei de a acționa, bucuria în acțiune,

(Continuare în pag. 22)

(Urmare din pag. 21)

Alege-ți plaja, nisipul, vântul și stânca

garanția de a putea schimba lucrurile prin eforturi proprii.” Și gândul m-a dus la cuvintele **Fericitul Augustin**: „Învăță să-ți scrii durerile pe nisip și bucuriile pe stâncă”. Totul este, zic, să-ți alegi plaja, nisipul, vântul și stânca.

Umanitatea își are mersul ei, înaintea-ză oricum, iar noi trebuie să ținem pașii cu ea. În aceste condiții, poate oricine să-și pună întrebarea: Dar eu ce și cum trebuie să acționez? Răspunsul poate fi cel dat de **Nietzsche**, care propunea în drumul ascendent al omului, folosirea „*propriilor picioare*”. Filozoful și poetul francez **Jean-Marie Guyau** (1854-1888) în scurta sa existență, a avut un optimism care se apropia de cel al lui Nietzsche, dar, în plus, a avut și o mare sensibilitate, o adâncă iubire și înțelegere a omului. Vorbea despre puterea vieții și despre acțiune, numai ele putând rezolva o mare parte a problemelor gândirii. Considera că sacrificiul poate fi, în anumite cazuri, o extindere a vieții, preferând un elan de exaltare sublimă unor ani întregi de banalitate. „*Părinții, spunea el, sunt cei care ne feresc de erorile în care ei au căzut, noi ferim descendenții noștri de erorile noastre, fiindcă în orice eroare există puțin adevăr și această mică parte de adevăr merge crescând, întărindu-se.*”

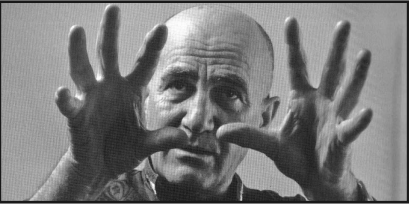
Să ne bizuim așadar, mai întâi pe noi înșine, pe gândirea noastră, pe pașii noștri și apoi pe gândirea și pașii celorlalți oameni. Să fim călăuziți de sentimentul religios în tot ce întreprindem, întrucât el, acest sentiment, desemnează dependența, legătura reciprocă cu divinitatea. Minunate sunt cuvinte acestui filozof, de care oricine își va putea aminti cândva:

„*Dumnezeu este prietenul pururi prezent al primei și al ultimei ore, pe care-l vom regăsi chiar acolo unde ceilalți nu ne pot urma, până și în moarte. Cui să-i vorbim de ființele care nu mai sunt și pe care le-am iubit? Printre acei ce ne înconjoară unii abia își mai amintesc de ele, ceilalți nici nu le-au cunoscut...*”.

Filozoful grec **Epictet** (50 d.H – 135 d.H.) spunea că nu trebuie să ne temem de sărăcie, de exil, de închisoare sau de moarte, ci să ne temem de propria noastră teamă. Și pentru a nu ajunge să ne temem de propria noastră teamă, ne este necesară voința și stabilirea unui ideal, în așa fel ca viața să nu fie lăsată la voia întâmplării. Mi-au plăcut două fragmente din scrierile lui. Primul: „*Viața la voia întâmplării este ca apa revărsată: tulbure, glodoasă, grea de răzbătut, vajnică, zgomotoasă și repede trecătoare*”, cel de al doilea: „*Viața orientată după un ideal este ca izvorul nesecat: curat, limpede, gustos, răcoritor, înviorător, căutat de toți, bogat și pururi fără de sfârșit*”.

Spectacolul cotidian

Alexandru JURCAN

Orașul ciorilor speriate

Trei băieți tatuați coboară dintr-o mașină și încep să mănânce semințe, scuipând cojile pe parbriz. Orașul de-abia respiră sub apăsarea ciorilor speriate și flămânde.

Uneori, ghearele lor scot sunete metalice din atingerea acoperișurilor ruginite.

– Oraș de carton!- zise unul.

– Oraș de șampon!
– Ba de beton!
– Hai, valea, gata cu ri-mele voastre de rahat! Pornim!

Mașina pufăi năvăvașă, apoi goni spre ieșirea din oraș. Un cal speriat se izbi de partea dreaptă a mașinii, apoi dispăru spre orizont. Mașina amuți, cu câteva organe atinse.

– Să-mi bag!
– Se zice... să-mi bag ba-

nii la CEC!

– N-am chef de tâmpenii-le tale! Haideți la împins!
– Nu vezi că e moartă de tot?

– Muri-ți-ar familia!
– Boule răblăgit!
Au lăsat acolo mașina și s-au întors spre oraș. Se însera. Cărbușii cădeau lin, ca pietricele molatice și înaripate. În stânga tăcea un cimitir. O femeie în negru ștergea mozaicul negru de pe mor-mânt.

– N-ai nevoie de ajutor? -răcni unul.
– N-ai ceva de băut?

– N-ai ceva de...dat?
Femeia nu răspunse. În dreapta, pe un teren improvizat, niște copii jucau fotbal, cu strigăte animalice.

– Ne băgăm și noi în joc?
– Hai!
– Puradeilor, ieșiți de pe teren! Dăm și noi o tură!
– O să dați la mă-ta-n gură!

Apoi au zburat pietre prin văzduh, iar ciorile speriate s-au refugiat pe turla unei biserici. Cărbușii orbi se opreau în frunzele crude ale lunii mai.

Emil PROȘCAN

Al cincilea anotimp

Poate că ceea ce simt este o exagerare, poate că tu nu exiști decât în dorințele mele, poate că eu sunt o dorință divină ce a făcut din mama mea al cincilea anotimp, poate că relativitatea este condiția perfecțiunii...

Nesomnul nu e trezire, ultimile mele vise sunt luate pe datorie, probabil le-ai scris într-un caiet să nu uiți, e singura cale de a mai vinde ceva, de-a exista...

Facem cu toții economie: la curent, gaze, vise; cârciumile se împuținează și ele, tristețea se sălbăticește, luăm din puținii bani de pe fructiera din bucătărie să-i cumpărăm o lesă tristeții care schelălăie, adulmecând amintiri furate pe caldarâmul înțesat de urme tocite...

Mulțimea de pași aleargă, la capătul orașului podul e dărâmat, nu mai aștept proiectul european, mă întorc printre celelalte lucruri, îmi potrivesc starea de veghe după ultimul asfințit, tristețea se așează cuminte la picioarele mele și-mi linge mâinile cu recunoștință și dragoste, în nesomnul meu tu îmi împrumuți vise...

Poate că într-o zi sau chiar mâine o să îmi apar, o să vii... o să vii... o să vii...

Îmbrățișarea, sărutul, dragostea îmi vor țipa ca lumina unui bing bang în dezamortirea timpului și altfel liniștea va fi.

Tăcere albă

Ultima tăcere a mamei am găsit-o în casa unde am copilărit și am învățat despre viață. Pentru prima dată am găsit casa goală și tristă. Părinții mei au plecat. Tatăl meu îmi vorbea din când despre această plecare. O făcea firesc, lucid, cu multă bunăvoință ca și cum necesar ar fi fost acordul său. Mama tăcea. Ca în sicriul alb, ca zăpezile lumii, mama tăcea. Îi priveam ochii închiși și demnitatea pierii. În tăcerea aceasta găseam cioburi din copilăria mea. Tăioase. Undeva în mine sângele curgea și-roaie, cald, dureros de cald. Mama mea tăcea în sicriul alb. Mereu am înțeles tăcerea mamei mele. Acum era altceva. Ca un verdict pus peste tot ce a fost. Ca un verdict pus peste tot ce este. Ca un verdict pus peste tot ce va fi. După înmormântare, adică după ce mama a plecat în pământ, am intrat pentru prima dată în casa noastră goală. Tăcerea mamei rămăsese răstignită peste tot. Paturile frumos aranjate o amplificau. M-am așezat pe patul ei. Patul nopților, viselor, așteptărilor. Oare ce visa mama mea în patul acesta? Ce s-a întâmplat cu visele ei în momentul acela? Și ce se va întâmpla cu tăcerea asta de acum? Și golul acesta, jumătate

în mine, jumătate în urmele de aici.

Ca o clepsidră ce curge în mine sau eu în ea. Pereții, tablourile, ceasul, icoana, ochelarii, papucii, hainele, masa, fereastra și tot ce ce mama a atins, își țipau fărărostul. Eram contopiți în aceeași tăcere. Decibelii tăcerii erau albi și ei.

Calea Lactee

Vara cerul e răspunzător de vrerea copacilor ce-și amestecă seva cu gândurile noastre ascunse...

În întâmplarea nașterii va fi o dezlănțuire de pași, alta, mereu alta, nesfârșite cohorte de furnici mărșăluind spre Calea Lactee...

Puțini știu că munții, câmpia și marea sunt aceeași unduire de val; timpul și locul nașterii fac diferența dar tristețea rămâne aceeași și nu interesează pe nimeni...

Doar mama o duce seara în camera din spate a casei să-i lumineze visele... Dimineața îi intra în suflet și se bucură la gândul de zâmbet că poate fiul ei va deschide poarta din-spre drum...

Oglinda

Am trecut și prin noaptea asta! Au fost câteva gări dar m-am trezit. Sunt în fața oglinzii acum, privind la cel care sunt. Din când în când discut cu el despre diferitele forme ale zilelor ale apelor și implicit ale zăpezilor. Acum doar îl privesc.

Ieri pe drumul de întoarcere ne-am luat la întrecere; eu am câștigat. El a rămas în urma urmelor mele! Acum îl privesc în oglindă, dincolo de fereastră e dimineața și nu știu ce sentimente vor fi. Îl privesc ca pentru o revedere sau ca pe o despărțire. Îl privesc rar...

Ieri am câștigat dar am trișat; habar nu are că l-am păcălit. Știam o scurtătură fără vise și mi-am zis: *Fie ce-o fi, trebuie să câștig și eu o dată.*

Îl privesc acum cu milă în tăcere mută. Nu pot să-i spun, s-ar întrista pentru mine.

Nu pot să-i spun. Eu sunt cistit și corect cu toată lumea!

Florin URȘULEANU

Intrarea în labirint

Antologia **Măsluitorii de cuburi**, apărută în 2012 la Editura TipoMoldova (colecția Opera Omnia), sintetizează volumele: **Didactica frustră** (Editura Calende, Pitești - 1999); **Ilion**, (Editura Ex. Ponto, Constanța - 2001); **Cerul în ecou** (Editura Timpul, Iași - 2003) și **Lună în plină zi** - Editura Omega, Buzău 2007), semnate de **Dumitru Pană**.

Volumul de debut - **Didactica frustră** - dezvoltă o temă obsedantă a autorului, cea a imersiunii în falia dintre percepție (gând) și redare (cuvânt).

În căutarea sensului, poetul șlefuieste opacitatea, încercând să-i dea transparență, să îndepărteze coaja semantică a cuvântului, și să expună la vedere miezul său, al cărui duh „plutea peste ape” înaintea dărmării Turnului din Babilon, înainte de „...secolul în care/ eu/ m-am născut și în care cuvântul este demult/ peste Dumnezeu” (fătă titlu).

Adăugând „mască/ peste mască/ până la propriu-mi/ chip” (**Ut comoedi**), poetul trăiește: „moartea asta/ care nu mai sfârșește” (**Paranteză**), urmărind indiferența celestă a Domnului Gri: „nu privea decât spre înalt. și acolo/ sus întâlnea din când în când câte un /obiect de care se împiedica” (**Plimbându-se în fiecare seară Domnul Gri**) sau jocul de-a istoria: „în prima cameră regele/ prinde fluturi instalat într-o uriașă colivie/ pentru fluturi, în același timp se ocupă/ cu probleme de stat./ în antepenultima cameră regina/ își privește cu nostalgie mâinile și visează/ la vreun amant neapărat roz, atmosferă de palat/ în ajunul unui consiliu de coroană./ între a cincea și a șasea fereastră/ Bărbatul cu mânușa albastră./ în prima cameră regele continuă/ să se amuze în colivia uriașă, fiecare fluture/ este strivit de două ori: pentru sentimentul/ de certitudine, apoi de trei de patru/ de cinci ori: pentru celelalte sentimente. În fața nopții albe a hârtiei, truditorul cuvintelor intuiește neliniștea tăcerilor, transformate în semne/litere: „ce să mai citesc decât liniștea dintre mine și cărți/ liniștea dintre mine și toate cărțile./ și liniștea ce se lasă după înviere. liniștea/ ce se înalță după moarte”(Ce să mai citesc decât); sau, și mai sugestiv: „și cuvântul are tăcerea 'n el -/ altfel nu s-ar auzi./ și înțelesul în afara lui-/ altfel cum am ajunge la el?”

Ilionul lui Dumitru Pană, fără a abandona sfâșierea într-un cuvânt, este o antichitate a memoriei, o întorcere la grecii din noi înșine: „La/ fiecare zece ani se-aprind deasupra zidului focuri./ semn că lupta n-a încetat./ se-aprind singure/ în cerul întoarcerii pe drumul de sare și fum/ focuri orizontale strivite de glorie/ și de moarte. pe zidul clădit cândva de zei/ uitat cândva de oameni// umbrele pipăie piatra căutând să-și stingă setea/ așteptării între mare și zid. între cer și nisip./ la zidul nădejdi a înflorit deznădejdea./ la țărnuț deznădejdi a înflorit nădejdea./ închipuirea rodește mai mult decât toată sudoarea./ dar s-au întâmpat toate câte se știu? pentru că/ a fost și gândul că nu s-au întâmpat.” (LA)

Spectacolul luptei, filmat cu încetinitor mileniilor, are loc pe un țărnuț râvnit de sentimente barbare: „am venit aici după semnele unor vise străine./ ne vom întoarce după semnele noastre./ sclavi mângâierii atunci./ sclavi depărtării acum./ ne-am retras și-am învins la întoarcere./ ne-am retras și-am învins în moarte” (**Apoi am coborât**); „cine e Străinul? dar cine-i Orbul ce râde?/ neîntrecut acesta în știința numită divină, cuvintele lui/ meritau mai mult decât să fie salvate în cântec./ (doar coapsa lui murise: acum era de aur)/ ne vom întoarce-n Hellada. vom ciopli/ în granit. tot ce știm vom învăța pentru ultima oară./ vom rămâne în insule” (**Ne vom întoarce în Hellada**).

Această Helladă, străjuită de Olimpul pustiu, invocând primordialitatea artei și perfecțiunea, pune semnul egal între banalitatea dramatică a istoriei și fascinația mitului eroic: „și/ mai mult decât s-au întâmpat toate câte se știu/ eu pot și să mi le închipui” (**zece ani**)

Dar și în Ilion, o carte minuțios elaborată, cuvântul nu explică ci pipăie, ca și când i-ar aparține Marelui Orb; nu dezvăluie sensul, ci îl îndepărtează, conferindu-i perspectivă dar atenuând contururile: „au așteptat cuvintele astea să fie luate în seamă./ într-o zi ele ca în labirint. sunt cuvintele zeilor/ nimeni nu le aude. unii le visează./ unii le adaugă. le adaugă golul. golul lor/ la golul cuvintelor. se va scurge de pe ele/ culoarea și sângele carnea și măduva./ se scurge din cuvinte străine tăcerea./ oasele se vor împrăști. cuvintele fără semn./ cuvintele numai semn. cuvintele care-mi/ fac semn cu moarte lor -” (**Mă-nfășur în cuvinte străine**)

Depărtarea despre care vorbeam, deschide un orizont străjuit de munții înalți ai singurătății: „nici un semn de pe Munte și nici/ pe tăișul prea fin vreo urmă de semn./ doar degetul călăului puțin însângerat” (**Călăul virgin**).

Destinul omului, implacabil și, în egală măsură, imposibil de descifrat: „la ce-ți slujesc semnele pământului dacă nu știi când te stingi?/ semnele cerului ți-au fost întotdeauna străine.”, tensionează până la paroxism trăirile umane, dincolo de întrebări părănd a nu mai exista decât demonul zădărniceii: „crezi că poți vedea dinainte o formă un număr/ măcar un leac pentru altul./ te crezi Tiresias dar îți trebuie/ vin să știi când ți-e sete și femeia alături/ să știi când iubești, te crezi un Tiresias dar uiți/ că

porți asemeni tuturor două nume -/ unul pentru zei și unul pentru oameni// (...) în absența orelor ce credeai că ți se cuvin te bălăcești în beția clipelor/ care nu se vor mai încheia niciodată pentru tine.”

Moartea ocupă un loc aparte în această oglindă străveche, numită Ilion: „moartea de pretutindeni renaște mereu./ dar mai cumplită decât moartea ce va veni/ e moartea de fiecare clipă, și mai mult/ decât moartea de fiecare clipă e moartea din clipa asta/ adusă de Zeul Acum” (**Ce vrei de la el?**)

Între zid și mare, între cetate și nemărginire, istoria își spulberă propria-i fragilitate: „dincolo de zid sunt toate nădejtile noastre./ în zece ani se vor năruie odată cu zidul./ sau mai curând. până atunci/ ne certăm pentru sclave și pradă mărunță/ ne uităm tot mai des unul la altul./ și nu știm./ într-o zi nu vom mai putea nici măcar plânge:/ atât de singuri vom fi, atunci zidul/ va rămâne o lacrimă în deșert./ uneori tăcem toți odată. și nu știm./ puterea nopții n-o mai avem. ne-am deprins/ cu spaima zorilor/ și râdem./ în cerul fără sfârșit nici un semn./ zidul încă așteaptă. cum cerul și marea, și semnele lui/ câte vor fi” (**Dincolo de zid**)

Ilion este, până în clipa de față, după părerea noastră, nu doar cea mai bună carte a poetului Dumitru Pană, ci și cea care îl definește, individualizându-l, în lirica românească actuală.

Cerul în ecou, volumul apărut în 1983, este un jurnal liric, pornind de la Ilion - poate - și continuând cu: „Așteptarea, adică, oricum, tăcerea” pe care „nu poți s-o învingi cu un urlet”. Un colaj al căutărilor: „Aceste cuvinte ale celui alt, pe care le uiți mereu (și știi că uiți abia când îți aduci aminte) și, uitându-te de fiecare dată, devin tot mai mult ale tale, tot mai mult ale celui alt, depărtându-te, apropiindu-te, cu aceleași tăceri, de celălalt”; „Cauți ceva și nu știi ce, dar cauți până ce afli ce cauți și, aflând, te bucuri ca și cum ai fi găsit”; „Cuvintele toate urlă în mine cel mut”; „Cuvintele vin din tăcere în rostire și se întorc în tăcere care de acum a devenit grea (gravidă) de toate sensurile lumii.”

De la autoironie, la microeseu și de la notația fulgurantă la subtilitatea filozofică, grupajul are meritul de a fi totuși unitar și de a obliga cititorul să vadă lumea dintr-o roată panoramică, care-i schimbă mereu perspectivele, legănându-l între extaz și frică: „Cerul în lacrimi. Cerul din lacrimi... Cerul surpat în atâtea ochi”; „Cuvintele își caută tot timpul orizontul: pentru a-l contura, pentru a-l spulbera” - iată gaura neagră a cuvântului ca tot, cea care absoarbe înțelesul, îl condensează, răpindu-i lumina, anihilându-l.

Dialogul dintre cititor și poet, imaginat de ultimul, are, în final, o sclipire de zâmbet: „Sunteți domnul Pană, nu-i așa?» Ce altceva mai bun aveam de făcut atunci decât să fiu domnul Pană”

Lună în plină zi, volumul apărut în 2007, la Editura buzoiană „Omega” este, în egală măsură, o încercare de condensare lirică a poemului, în stilul haiku : „nimic din toate astea/ : doar luna în plină zi,, (**Nimic din toate**), fără a respecta metrica formei japoneze, dar punând sentimentul mai presus de metaforă: „copilul meu adoarme citind -/ nimic nu se clintește în jur-/ abia departe vântul.” (**Noc-tis**).

Ceea ce nu înseamnă vindecarea de nostalgia întemeierilor dintre mare și zid, simbolizate de Ilion (în sensul mai larg al elenismului): „Farul și Biblioteca au dispărut./ de

(Continuare în pag. 24)

(Urmare din pag 23)

VITRINA CU CĂRȚI

Muzeion nici nu se mai știe -/ În Alexandria, visul/ de glorie, gloria visului, a dispărut răgazul/ pentru trecut. și nici răgazul pentru viitor/ nu se arată.// Farul și Biblioteca au dispărut/ nu și mândria"

Iată și un superb poem, în care cuvintele lui Alexandru Macedon („Dacă nu aș fi fost Alexandru, aș fi vrut să fiu Diogene”) sunt citite în „oglină” paradoxului: „s-a spus și s-a scris că Diogene/ cel din Sinope nu avea decât/ un butoi drept casă și un blid din coajă uscată/ pentru apă./ a trăit fără fisură: a trăit cum a gândit:/ și văzând el cum un copil bea apă din palmă/ și-a aruncat blidul -/ «rușinat peste poate»./ dar cel numit câinele mai avea ceva:/ invidia Macedoneanului” (*Un copil bea apă din palmă*)

Vom încheia, citând din ultima parte a antologiei (*Afară, în labirint*): „Cum intri într-o carte ca într-un labirint(...) și, citind, aștepti să termini cartea, să ajungi la capăt (pentru a ieși din labirint?). Dar, ajungând la sfârșit și închizând cartea, îți dai seama că abia acum, rămânând afară(...) ai intrat în labirint”

Mihai LOVIN - CAȘOCA

Poezii de zăpadă

Cea de a treia carte a **Liliane Rus** (*Pasărea în lesă*), apărută la Editura Brumar, Timișoara (2013), în condiții grafice excelente (Editor: **Robert Șerban**; Ilustrație copertă: **Kasandra Paul-Trifu**; Copertă și paginare: **Camelia Doigoiu**), vine să confirme o „voce” lirică de o rară și autentică sensibilitate. Autoarea a debutat în revista Argeș (iulie 2004), debutul editorial având loc doi ani mai târziu, cu volumul **Scrisoare domnului Șirato** (Editura Carminis, Pitești, 2006), pentru care primește Premiul de debut al USR – Filiala Pitești. Este membru USR din anul 2010.

Volumul *Pasărea în lesă* se deschide cu poemul *Prea netedă, prea subțire*, o rememorare, în oglinzile cerului, a copilăriei: „Aveam talent la desen, citeam frumos,/ cântam subțire, râvneam la zăpadă/ cum astăzi poftesc la halvița cu nucă./ mă lipeam de vișini să caut cleiuri ghihlimbarii/ (...) și bucuria mi se zbătea sub piele ca un fluture moale”

Pe ecranul memoriei se derulează emoții viscolite și tăceri; iată matricea primordială în jurul căreia poeta dă târcoale amintirilor mamei „ca un cocostârc alb”: „Să-mi povestești cum era pe vremea/ când mă jucam în pântecul tău,/ besmetică, lovind din călcâi ca un ponei”; „...ca o libelulă de zăpadă/ să plutesc în parfumul de mamă frumoasă/ rămas în falduri goale// Mă agăț ca o broșă de os în rochiile tale înalte./ Tot mai încăpătoare/ hohotele mele curg în râuri” (*O libelulă de zăpadă*).

Din cioburi de vis lumea se recompu-ne, capătă contururi ce anesteziază vârstele: „Pofteam mereu la ceva greu de spus:/ câteva ore pictate din senin,/ un hohot care să-l lumineze/ cu lămpile palmelor,/ bucăți de scoică și pasărea mea, pasărea mea...// Am intrat în alt arlechin,/ în frigul tăios dintre albastru și alb./ Sunt o pădure cu greu trezită din somn./ O găteală care începe să tremure/ ca dansul de hârtie al păpușii./ Lumea se învâрте lângă mine.../ Pasărea mea umblă în lesă.” (*Pasărea în lesă*)

Aceste prime trei poezii prefigurează o stare de spirit ce va domina întreg acest volum de **poezie adevărată**: „Mirosea a iarbă și a piele rece./ Încă nu mă nascusem,/ încă nu purtam ghetuțele tanc./ Atârnăm între două ferestre,/ mică țarină, cu o singură mânășă,/ cu un singur ciorap// Liniște netedă pe penele tale de păun, tată,/ mai strălucitoare decât ferestrele mele,/ mai strălucitoare decât bucuria ta scurtă.// Eu m-am născut după ce îngerul m-a scăpat de pe umeri/ și am zburat peste nopți cu zăpadă,/ ghemuită în neputința lui cuviincioasă” (*Pentru fiecare tren, lacrimi noi*).

Există însă și amarul (de)zicerii, în care „Cesuri de cârtiță zidesc un copil în nisip” (*Film Mut*): „Și eu iubeam toate acestea,/ serbările inofensive ale stângăciilor lui, (ale tatălui - n.n.)/ inima cu licăriri de tăciune,/ duioșia cu care-și creștea puii de câine,/ pușca niciodată atinsă - semnul vieții sale curate/ ca pulpa lemnului crud.// Arșița arde grădina și iunie nu-și mai apără crinii.../ În cuibul ei, pasărea este o floare presată./ dar eu nu mai iubesc toate acestea” (*Și eu iubeam toate acestea*).

Citind poeziile Liliane Rus ai tot timpul senzația „efectelor speciale”, ale trăirii în universuri paralele, acolo unde noi suntem alții: „Mintea mea cu firisorul ei de lumină,/ cu clinchetul ei de cheiță răsucită în piept,/ unde cocoșul de cretă bate ora fricilor mele/ de șoareci, bordeie și întuneric căzut/ ca un sânge negru în zăpadă.” (*Cocoșul de cretă*). La fel cum, un semn distinctiv („semnul din naștere” - spune poeta) al liricii sale (și al liricii feminine în general, de la Magda Isanos la Sylvia Plath și de la Constanța Buzea la Emily Dickinson) este seninătatea (un anumit fel de seninătate): „Lucruri de taină îmi luminează obrazul./ Sfășierea înfloreste preț de o clipă,/ vicleană, cu un trandafir între degete,/ copie aurie a semnului din naștere./ seninătatea - un medalion cu flori înghețate.”

Desigur, un critic literar - nu un simplu cititor de poezie, cum este autorul acestor rânduri - ar putea descifra mult mai multe nuanțe, în limpezimea *sentimentelor de cristal* (vezi Elytis) ale poeziei Liliane Rus. Pentru suflet însă ne putem dispensa de critică aducând mărturie poemul acesta: „Sunt doar o schiță a unui duh vindecător de oameni și păsări./ Îmi țin răsuflarea, împletindu-mă cu tot ce găsesc prin vitrine,/ Cobor obloanele peste orașul murdar,/ tatuat cu nemulțumirile noastre.// Rămâneți în ușa caselor,/ în bătaia de ceas dintr-un primordial aprilie,/ încă verde, încă înflorit,/ în susul arborilor subțiați ca de frica șoarecilor/ până când un soare mai blând va acoperi lumea.// O dimineată ca o batistă albă ne va atinge fruntea.” (*Duhul vindecător*); Sau pe acesta: „Mie dor de cine eram./ O mireasă absentă pe o stradă lăaturalnică -/ martorul asimetriilor mele./ Un dans cu rupturi, în picioruș de crab,/ după ce îmi țineam respirația./ Gândurile mele, fire subțiri prelingându-se pe pardoseală,/ înfășurându-se în siesta lor de molie/ Sufocarea aceea savuroasă, anestezică,/ a fiecărei zile iernatice,/ după ce eșuam în încercarea de a grăbi dezghețul./ Răbdarea tristă a nebunilor de-a povesti despre calul de lemn.// Nu știu dacă mă veți cunoaște vreodată.../ Încercați tăișul ore-lor mele asemeni beznei ce umple casa,/ încercați să vă potriviți anotimpurile într-un papuc chinezesc,/ să deschideți fereastra precum o albină de oraș.// Tăpile mele sună ca într-un teatru părăsit./ Trebuie să se mai întâmple ceva.../ Să fi purtat verde, să fi înfulecat, bucată cu bucată, fiecare adiere de vânt./ O femeie ca un cățel subțire, atât de plină de propria-i

tristețe./ *Flowers, candles, singers*,/ într-o veșnică, foșnitoare noapte/ cu nesfârșite arii repetându-și măsurile.// *Flowers, candles, singers/ Jumătate mireasă, jumătate zăpadă*” (*Flowers, candles, singers*)

Vă mai amintiți versul „Nu știu dacă mă veți cunoaște vreodată”? Dacă da, cronicarul nu mai are nimic de adăugat!

Octavian MIHALCEA

Răni și bijuterii

Volumul *Poezii arse de vii* (Societatea Scriitorilor Militari, București, 2009) are valoarea unui *credo* închinat acestei speciale forme a mistuirii lirice, *Mircea Brăilița* pășind pe deschise căi spre o diafană extincție însoțită fluid cu ample „pustiuri de fulgi”. Printre „fermecătoarele ceasuri ale lumii” trec pași aspri și uneori nemiloși ce invocă frust prezentele amprente ale năruirii. Prin trăirea existenței în clipă, ipostaziile exemplare sunt fixate în oglinda maximală a celor ce nu vor pieri: „atunci/ cu sângele nostru s-ar putea umple/ lacurile purpurii/ sufocate de întunecații nuferi/ din creierii noștri s-ar cerne făina/ bună de scos pe tarabe/ în piețele din cer/ și tu Majestate n-ai să mai suferi/ în regatul tău scăpat de mister”.

Iată acum o mărturisire din crepusculul *zdrențelor sfelii*: „Spaima de mine însumi/ m-a făcut cândva fericit”. Fără anumite atingeri edulcorante, atât de pământene, ființarea în zona esențelor ar deveni un chin netransfigurat. Saturnian, tăcerile sclipesc pe fondul unei lumi cunoscute, abordată de Mircea Brăilița întru lirism și neanunțate alunecări spre „superbe gânduri dorifore”. Persistă imaginea *sepia* orientând fluxul ființării către sincere coborâri în *regiuni de odinioară* „unde nu mai ești înger/ unde nu mai ești om/ unde nu mai ești fiară/ decât atunci când ne spală pe toți/ lănceda ploaie de vară”. Și peste toate, „setea”, ondulată apariție împrejurul luminii.

Antagonismele se topesc, temporar, într-o pătrunzătoare ceață guvernată de suflete cabaline. E reliefat un *status* ontologic capricornian cu neschimbătoare melancolie pe fundaluri vântoase, consacrate înaltelor idealuri. Aproape nesfârșitele „maluri negre” fixează „momeala lumii noastre”, uneori mult prea „năucitoare”. Muzici (o)culte îndreaptă pașii timizi pe incendiate căi pasionale: „Atinge o clapă/ clapă uitată// aprinde mormanul/ de sunete stinse// ce absurd se împleteau/ vrând să tropăie pașii noștri/ pe uliți de vată// cum să n-auzi/ monedele reci ale lumii/ rostogolindu-se pe pardoseli pe dale// cum să nu vezi/ cum arde prea verde marginea mării// iubita e încă în brațele tale”.

Poetul reaprinde suave atingeri *art nouveau*, „albul cireș, vasalul vișin, tufa de mure și munții de petale”, împodobind „ușoarele săbii spălate în sânge”. Inimile vor fi mereu supuse periculoaselor suplicieri, vriei stărilor inferoare. Persistă adâncirea nostalgică în atmosfera unei inubliabile *Lyrica Magna*, propice salutarilor în direcția unui imaginar expansionist: „apoi a leșinat un soare/ apoi s-a sinucis alt soare/ și singuri în zori/ ne-am rătăcit în propria bunăcuviință// fulgerătoare manguste/ întoarse din infinit/ descoperiseră cobrele mici din falnica noastră ființă”.

Mircea Brăilița invocă o dezirabilă nestăpânire înspre aflarea libertății, eternă primăvară a sufletului. Până atunci, această concluzie

(Continuare în pag. 25)

(Urmare din pag. 24)

VITRINA CU CĂRȚI

tușantă, rod al flage-lantelor interiorizări: „sunt lopata soarelui sălbăticit”.

Ca pe o scenă interioară, ritual sihas-tru, se petrec gesturi aparent uzuale încărcate aici cu tainice sen-

suri: „Citește la lumina/ lămpii sărăntocilor și scrie/ reblestimate povești întunecate/ pe ultima mare coală de hârtie”. Fără încetare, poetul vorbește despre starea de grație, „viața voastră brodată cu fir de aur”, totuși atât de relativă într-un joc în care „se prăbușesc din când în când/ sunete sfinte”. Peisajele interioare, dincolo de uzual, accentuează nivelul oniric al acestor versuri.

Pe parcursul unui profund apart *Epi-log* al cărții, *magistrul* Șerban Foarță evidențiază indimenticabil: „Poeziile «arse de vii», ale lui Mircea Brăilița, fără să aibă, totdeauna, gustul cenușii, înecăcios, sunt, îndeobște, elegiac-amare (cum, de altfel, o voi mai fi spus), grave, nostalgice, dolente și, eventual, ultimative asemenea unui adio”. Câteodată, amintirile se îndepărtează, baudelairian, *anywhere out of this world*, către eterul exoticelor fundamente: „Trestii trase în smoală și arse cărămizi/ perdele de plumb othetis și atleu uriaș/ copaci necunoscuți înmiresmând terase/ cu florile lor trimilenare”. Mereu impresionează copleșitoarea situație în inima săgetată a condiției umane. Consecința, cvasi-sepulcrală, cheamă tăios exilul: „tu nu mai ai surâsuri reci/ înaintezi prin simplă tremurare”. Rana cuțitului se perpetuează, estetică nocturnă a căii pe care Mircea Brăilița o împarte, misterios, cu noi: „Aflat pe drum știți care drum”. „Măinile morții și ale vieții” ating otrăvuri magnifice, scilipitoare. Timpul fuge, ireparabilă și totuși silențioasă povară, atunci când reme-

morăm de mult trecutele limpezimi: „Mai încet tot mai încet/ cu limbile ceasului// mai ușor tot mai ușor/ cu scufundarea în puf/ a piciorului pasului// și ce te faci mareșale/ decorațiile toate/ s-au topit și curg// străinele fete cu sâni lor mici/ și buzele pale/ ca hienele universale/ ne pândesc acum/ în amurg”.

„Tulburătorul oraș Severin”, alături de totemicul pod al lui Apolodor din Damasc, formează baza inexpugnabilă a acestor *oase de sepia* montaliene, convertite psihopomp de Mircea Brăilița în posibile fericiri inflamante.

Cristian Meleşteu

Un ceas care dansează aberantastic

(Ceasornicarul dansator- **Liviu Drugă**, Tracus Arte 2012)

În ziua de azi, când munca ne acaparează vorace mare parte a timpului, e greu să te hotărăști să mai citești o carte, mai ales dacă nu face parte din panoplia acelor intrate deja în istoria literaturii, ori certificate de un premiu. În contextul acesta în care mă înscriu și eu, recunosc că apetența pentru cartea lui **Liviu Drugă**, **Ceasornicul dansator**, ed. Tracus Arte 2012, mi-a deschis-o cronică extrem de laudativă a lui **Șerban Tomșa**, găzduită de site-ul acestuia.

Povestirea **Fierăria**, așezată strategic spre jumătatea cărții, mă duce cu gândul la Poiana lui Iocan, și este poate locul unde, până e gata comanda, se deapănă toate celelalte povestiri din carte. Volumul de altfel abundă în simboluri și personaje fabuloase care trăiesc firesc într-un univers „*aberantastic*”, termen pe care autorul îl propune, după știința mea, pentru prima dată în literatura română, fiind o combinație între aberație (simpatică!) și fantastic, zonă în care

trăiesc unele din personajele cărții. Drugă ne plimbă în zone complexe, de la filosofi la personaje de reviste desenate (Rahan) și până la cei pe care-i întâlnim frecvent în cotidian. Un amestec insolit, ce are ca bază cel mai probabil o solidă zestre culturală a autorului.

Deși declarată ca fiind o carte de povestiri, în realitate multe din textele propuse sunt adevărate poeme în proză, care abundă de metaforă frumos mirositoare (*Umbra elefantului boem*, *Noaptea gemea pufoasă peste oraș*, ș.a. ...). Alteori, întâlnim mostre de umor autentic, autorul realizând mini-tratate, având punct de plecare lucruri intrate în mentalul colectiv, cum e, de exemplu, expresia „și-a băut mințile” *Dar știți, nu e corect când zice lumea „și-a băut mințile”, eu nu sunt de acord cu asta... Mereu trebuie să bei cu cap, să găsești cea mai bună cărare pe care să te rătăcești. De aia când mă îmbăt cu proștii, că mai fac și eu din astea, încep să tac, și tac, și tac până nu mă mai oprește nimeni din tăcut... Din tăcut da, da, nu din tăcere, că la mine tăcerea e lucru grav... Dacă vă e frig, aș putea să vă dau o cizmă, ieri le-am cumpărat, nu cred că au început să pută... Parcă știam că așa o să mi se întâmple...*

Aș fi preferat ca unele texte să fie ceva mai scurte, mai condensate (le găsesc cele mai reușite pe acelea din volum) și poate ar fi benefică o reeditare viitoare (adaugită cu povestiri noi) din care să rezulte mai multe cărți: una aberantastică, alta de poeme în proză și una umoristică, ceea ce ar crește unitatea stilistică a cărții. Dar așa se întâmplă desori când ai atât de multe de spus și vrei să dai totul dintr-o dată, cum lasă impresia Liviu Drugă!

Cartea lui Liviu Drugă mă duce, în unele zone ale sale, cu gândul la Urmuz și Boris Vian, dar autorul reușește să rămână el însuși pe tot parcursul scrisului său, dând o dovadă certă de talent.

Carmen ZAFIU

Bătrâna și salcâmi

Era un drum. Nimeni nu mergea pe acel drum, mai ales noaptea, pentru că acolo erau prea multe umbre fără urme de pași. Nu erau lupi și nici câini. Aparent era pustiu, fără suflare omenească. Dar erau copaci, uneori iarbă, pietre și praf, mult praf...

Pe unde trecea drumul se aflau munții și case, erau oameni, copii, zâmbete, zbucium, un cimitir, cruci și ruine de cruci. Casele aveau garduri mici din lemn, la porți erau pietre mari pe care te puteai odihni, erau fântâni și meri. Și ce frumos înfloreau merii, de parcă lumea se pregătea de Început!

Dacă te încumetai să mergi pe acel drum, la capătul lui era o grădină cu salcâmi și o casuță bătrânească cu brâu din pământ, cu trepte pe marginea cărora se aflau mușcate albe și roșii. O gospodărie în toată regula, cu păsări și câteva animale. Acolo trăia o femeie bătrână; soțul ei murise de ceva timp, la fel și băiatul, singurul său copil. De când murise el, bătrâna nu s-a

mai dus la biserică și era tot mai tăcută. Se retrăgea în cămăruța ei sau jumulea bălăriile de prin grădină apoi le dădea de mâncare la animale. Cam asta făcea cât era ziua de mare. Și pentru că nu se mai ducea la biserică, ceilalți i-au spus că este ciudată, mai ales că se plimba noaptea pe drumul acela. A renunțat să mai meargă duminicile la biserică, pentru că oamenii o întrebau prea multe despre dorința ei de singurătate. Doar grădina cu salcâmi era singurul loc dător de pace și așteptare în care ea mai credea, cu care se identifica. Ura duminicile care se stingeau în apusuri nefirești...

În vară, bătrâna stătea până în târziul nopților și torcea lână să facă botoși pentru iarnă, să le dăruiească copiilor de prin sat, și le plăceau așa mult copiilor, pentru că bătrâna colora firele și ieșea o frumusețe din mâinile ei. Era modul în care se simțea utilă pentru cei din jur... așa că, în ciuda faptului că nu era o fire sociabilă își câștigase un loc al ei în orânduiele satului. În nopțile de toamnă greierii făceau din grădina cu salcâmi un loc nepământesc. Acum era primăvară

și peste câteva zile era sărbătorit Paștele. Satul era în pregătiri de zor și care mai de care, cu haine noi, mergeau la denii; tineri, bătrâni, copii...

„Bătrâna cu salcâmi”, chiar dacă nu mai fusese de mult la biserică, se ruga în fiecare seară lui Dumnezeu și îi plăceau cântecele bisericesti pe care le cânta pe treptele casei printre mușcatele albe și roșii, la lumina lunii, lângă salcâmi ei dragi.

Dar acum ceva se întâmpla, simțea o dorință neînfrânată de a merge și ea la biserică alături de ceilalți. Prohodul este într-adevăr cântecul cântecelor, cântecul unde suferința și jertfa devin lumină călăuzitoare de viață, iar moartea este într-o viață. Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu face lucrul acesta posibil prin puterea exemplului Său.

Și bătrâna s-a îmbrăcat în cele mai frumoase haine și a mers pe drumul acela pe care ceilalți nu îl mai foloseau, oricum nu era pavat și era lăturalnic iar, între timp, se turnase o șosea asfaltată de toată frumusețea ce traversa satul. Bătrâna avea însă drumul ei, drumul copilăriei ei, chiar dacă era prăfuit

și noaptea umbrele treceau pe el fără pași. Toată lumea se întreba de ce mereu „femeia cu salcâmi” preferă drumul acela în loc să meargă cu ei pe șoseaua principală, dar cu timpul au început să se obișnuiască cu ea și o lăsau așa, spuneau: *deh, biata femeie, așa-i cu bătrânețea asta...!* Dar erau și voci mai răutacioase ce spuneau: *Ia uite vine Vrăjitoarea de pe coclauri!!!* Însă bătrâna trecea mai departe și nu le spunea nimic, ea le știa pe ale ei.

Era o noapte caldă de primăvară, era Învieră. Cu lumânări în mâini oamenii se îndreptau spre biserică. Lumina îi aștepta. Își doreau să cânte **Hristos a Înviat!** Salcâmi nu înfloriseră încă. Era liniște... Bătrâna se cuibărise sub un salcâm cu mâinile întinse ca pentru o rugăciune.

Mii de lumânări se vedeau în zare. Pe drum apărură urme de pași desculți. O tânără despletită alerga într-un veșmânt alb. Și praful nu o murdărea, picioarele desculte se împleteau cu ușița. Nu se uita înapoi și mergea spre Lumină.

PAGINI DE LITERATURĂ UNIVERSALĂ

**Elena Văcărescu
(1864-1947)**

Descendentă a arhicunoscutei familii înstărite de cărturari valahi, mai precis nepoata directă a poetului Iancu Văcărescu, **Elena Văcărescu** (Hélène Vacaresco) este o scriitoare română de expresie franceză. Devenită, grație frumuseții ei răpitoare, domnișoară de onoare a reginei Elisabeta (poeta Carmen Sylva), ilustra descendentă a Văcăreștilor s-a aflat doar la un pas de căsătoria cu principele Ferdinand, dar Regele Carol I, ca de altfel întreaga aristocrație românească, s-a opus acestui mariaj. Principele s-a căsătorit, conform cutumei regale, cu o principesă străină, Maria de Edinborough, fără ca dragostea din sufletul său pentru tânăra în care reginei îi plăcea să creadă că și-a regăsit propria-i fiică, Maria, moartă la o vârstă extrem de fragedă, adică la 4 ani, să se stingă vreodată.

În urma acestei iubiri nefericite, Elena Văcărescu a fost exilată, pentru scurt timp, în Italia, ca, după un popas în țară, să se stabilească definitiv, începând cu anul 1895, în Franța unde s-a remarcat pe diverse planuri culturale. A tradus în limba franceză poezi precum Eminescu, Goga, Blaga, Topârceanu, Vineanu și a popularizat folclorul românesc în cărți avântate și documentate: *Le Rhapsode de la Dâmbovița/Rapsodul Dâmboviței* (1889), *Nuits d'Orient/Nopti orientale* (1907) și *Dans l'or du soir/În auriul înserării* (1927). La Paris i-a cunoscut pe Leconte de Lisle și Victor Hugo, îndrumător în tehnica versificației fiindu-i însă poetul Sully Prudhomme. Opera sa cuprinde volume de poezie: *Chants d'aurore/Cântecele zorilor* (1886); *L'âme sereine/Cu inima senină* (1896); *Lueurs et flammes/Licăriri și vâpăi* (1903), *Le jardin passionné/Grădina Dorului* (1908), *La Dormeuse éveillée/Visând cu ochii deschiși* (1914); romane: *Amor vincit/Amorul învinge* (1908) și *Le sortilège/Vraja* (1911); piese de teatru: *Stana* (1904) și *Pe urmele dragostei* (1985); memorialistică: *Mémorial sur le mode mineur/Memorial la modul minor* (1946), *Le Roman de ma vie/Romanul vieții mele*. Ca și Dora D'Istria (1828-1888), Marta Bibescu (1889-1973) ori Anna de Noailles (1876-1933), Elena Văcărescu a fost o ambasadoare a culturii și spiritului românesc dincolo de fruntariile țării lor căreia n-au încetat să-i aducă neprețuite servicii culturale, patriotice și diplomatice.

**Prezentare
și traducere:
Ion ROȘIORU**

De moarte vechiul clopot

De moarte vechiul clopot a fost bătut spre seară.
Cine s-a dus să doarmă-n mormântu-mbietor?
Ce suflet a-ncetat să fie în veci de veci rătăcitor?
De moarte vechiul clopot a fost bătut spre seară.

Chiar inimii-ntristate îi cânt de-nmormântare
În noaptea asta rece când liniștea coboară.
Avea neapărat nevoie, vai, inima-mi tremurătoare
De moartea care o alină și de uitarea necesară.

În giulgiu de dorințe defuncte și himere,
Trăiește-ți pacea, suflet, te-ai războit destul,
Precum învingătorul de glorie sătul,
Convins ca niciodată că toate-s efemere.
Trăiește-ți pacea, suflet, te-ai războit destul!

Tristeți de altădată

Să mai fiu, măcar o oră, tristă ca odinioară.
Să-mi sporesc din nou tristețea prin pădurea
seculară,

Cu florile și iarba sub crengi ocrotitoare
Ca-n fața la altar în clipe de liniștită sărbătoare,
Pe când, cu fruntea sprijinită de zidiul siniliu
pe care

Arhanghelii spre cer ridică săbii de foc
strălucitoare.

Simțeam iscându-mi-se-n suflet
un nemaiîncercat fior
Încât privind la luna plină mă cuprindea un dor
să mor.

Ca un pumnal de-argint, aceasta, ivindu-se
pe cerul pur,
Urca încet, misterioasă, în și mai palidul azur
În serile ce cu blândețe învăluiau pământul tot.
Te-ntreb acum, tristețe, dacă la tine să acced
mai pot?

Tu mă făceai să cad pe gânduri și capul
între mâini să-l țin
Cu sufletul de-o disperare covârșitoare arhiplin
Și unde îngerii în luptă cu demonii se-nverșunau?
O, voi, tristeți de altădată, aș da enorm să
vă mai stau

La dispoziție și astăzi pentru că-n voi mi-a
fermentat

Un viitor de-atât de grele presentimente jalonat
Și care, fără să arunce povara unei vieți ce-a fost,
S-a străduit să-i dea-nsetării din tinerețea mea
un rost.

Spre-a-nspăimânta și tinerețe și însetare-n
lupta lor,
Tristeți, v-am invocat zadarnic și n-o să uit să

vă implor
Nici chiar în zilele eterne când mai pustie sunt
decât
E soarele ce încălzește pustiu-ntins și doar atât.
Ați renunțat fie și-n treacăt să mai luați în
zeflema
Noianul relelor pe care o inimă le-ascunde-n ea
Și care nouă ne arată numai supremele-i tandreți,
O, năluciri cu gust de miere, o, voi,
nostalgice tristeți!

Daphnis către Iaur

Sunt Daphnis, ia aminte, o, tu, frunzișul meu.
Sunt fiica unei nimfe și-a râului Alpheu.
Dacă-n mireasmă verde înveșmântat e vântul,
Pe rochia mea lasă-l să doarmă ca pământul.
Sărmanul ce din Paphos sau din Elida vine
Și-l simt corăbierii în sângele din vine,
Îmi cade blând în brațe, copil al lui Eol.
Un alt iubit ce joacă în viața mea un rol
Și care-a fost de Hermes luat peste picior,
Faun lasciv, de arme și slavă-ndrăgostit,
Încununat cu mine de-a pururi s-a dorit.
În freamătul din frunze e încă fuga mea
Și sângele meu tânăr scâncește-n seva grea.
Îți aparțin, vezi bine, și-s încă voluptate
În ramurile tale de umbră încărcate.
Vă-nchipuiți probabil de mine consacrați,
Poeti și zei războinici de patimi devorați,
De focu-n vâlvătaie, de-orgoliul sinistru,
De răul și mai crâncen, pe care-l faci, Caystru,
Cu lebedele tale ce vor să mă respire
Uitând, întăritate, că-mi pot ieși din fire
Căci Iauru-i femeie și sufletul meu zbir e.

Elena către monstru

Cânta aedul că în ziua în care Troia a căzut,
Alături de masivul monstru de cal drept pradă
perceput
Și-al cărui piept pulsa de suflul eroilor ascunși
în el,
Un înțelept, căruia arcul nu-i se părea greoi
de fel,
A murmurat: „E un pericol, așa că dați-l
la o parte,
Troieni, și-aduceți-o pe-aceea ce duh îi e rivalei
Sparte,
Pe alba Tyndaridă, fata cu lungi picioare de argint
Și care-n orice dans ionic c-o notă numai
se dezminț.
E vorba deci de grațioasa Elena, supla

și divină.
C-un flaut meșterit din aur și întru totul fermecat
Împiedicați acele-accente ce de la cântec se abat
Și-n care-i vorba despre Naxos și Creta ca
și Salamina
Și căruia savantul spectru îi este sprijinul deplin.
Cabrându-se în stilul doric, ea-i smulge lirei
zborul lin,
O melodie care-o face cum nu se poate de senină.
Dați iama în palat cu toții și căutați-o pe regină!
Ea e impudica perfidă ce, totuși, nouă ni-i alint,
Vai, alba Tyndaridă, fata cu cu lungi picioare
de argint.

Nu-i dați crezare lui Ulysse și viclesugurilor lui,
Ci căutați-o pe regină și nu vă mulțumiți că nu-i”.
Aceea căreia spartanii îi detestau complet greșala
Torcea pe prag și era calmă și n-o muncea
de felu-i fala.

De respirarea-i răvășită lâna din caier tremura
Și albu-i, ce cu albul feței stăpânei lui rivaliza,
Lucra-n favoarea celei care cu degetele ei de nea
Îl atingea câteodată și firul fin pe fus sporea.
Trimisul a strigat: „Să vină acum Elena din palat,
La regi, chiar dacă torsul lăunii n-a fost
și nu e terminat!”

În murmurul pe care-o sută de înțelepți uimiți
l-au scos,

Elena coborî pe scară cu mersu-i veșnic unduos.
Arcașul salutând-o-i zise: „O, preafrumoasă
Tyndaridă

Ai cărei aprigi frați știu bine azurul bolții
să-l deschidă,

E timpul să ne zici prin cântec de Grecia
armonioasă

Unde-s Artemis și Alcmena, precum și Hera
cea geloasă.

Știm că ți-i vocea avântată precum e lebeda pe ape
Și că, astfel, ni-i vei aduce pe tatăl Zeus
mai aproape,

Pe Nessus devorat de focul înfometat și nemilos,
Pe Eubee unde geme asprul Okeanos furios,
Ca și pe Leda, ce pe tine miraculos te-a conceput.
Îndată, sora Clitemnestrei, strigând: „O, zeule
ochios!

O, Sparta, prea divină Sparta, o, Sparta-n care
m-am născut!”

Ea își atinse sânul tandru c-un gest prea bine
cunoscut,

Iar lira-i răsună, la rândul-i, de-un lung și-atât
de pur suspin

Încât Ulysse-ascuns în monstru crezu că va
muri în chin.

HELIS - Anul XI, nr.4 (120), 2013

♦ Revista **Helis** (ca și **Fereastră** de altfel) a împlinit 10 ani. Cu această ocazie adresăm redacției revistei ialomițene, coordonate de **Gheorghe Dobre**, un amical salut și urarea de a continua acest drum de trudă culturală, menit să mai atenueze ceva din urâtul cotidian și să redea speranța că, prin artă, clipa și eternitatea pot deveni egale!

♦ **Dan Elias** scrie despre: „...**limitele mersului pe nori; despre alfabetul hiragana și pictatul cuvintelor; despre rușinea înfloritului la cireși și despre Șerban Codrin într-o barcă pe Herăstrău**”. Mi se par mai mult decât pertinente observațiile autorului despre „transplantul” de poezie tradițională japoneză în lirica actuală: „Nu vreau să intru în discuții tehnice despre haiku pentru că nu sunt eu cel mai potrivit. Însă, despre poezia care se ascunde sub această haină pot să-mi dau cu părerea, chiar dacă și în această privință pot exista discuții referitoare la legitimitate, discuții pe care le accept cu tot dragul. Nichita scrie un haiku superb, care are totuși un singur cusur, acela că nu este haiku, ci doar poezie pură: «Întunecând întunericul,/ iată/ porțile luminii!» Nu știu ce a gândit poetul Nichita Stănescu, dar știu că după această experiență, încercările în această direcție («încercări» geniale!) au purtat un titlu sugestiv: «În spirit de haiku». Transcriu aici un singur exemplu, absolut suficient: «Dacă timpul ar avea frunze,/ ce toamnă!» (...)

Despărțirea mea de haiku a intervenit în momentul în care am descoperit că nu am voie (sau așa am înțeles eu) să folosesc în cele 5/7/5 silabe nici o metaforă. Că trebuie să urzesc și nu să țin, așa cum frumos spunea Manuela Miga într-un text despre poezia japoneză. Purtam în urmă cu 10-15 ani nenumărate discuții cu poetul și prietenul Șerban Codrin, cel care a venit spre haiku din mijlocul Poeziei. Ca să fiu mai exact voi folosi (aici am voie!) comparația cu un lup de mare, călit în furtunile din Pacific și care vrea să-și plimbe iubita într-o bărcuță pe Herăstrău. Așa am privit tot timpul experiența lui Șerban Codrin în spațiul poeziei japoneze. Din această perspectivă, gândeam atunci, lucru pe care i l-am spus de foarte multe ori, că aplecarea sa pasională peste formele fragilei (în aparență) lirici nipone este o irosire fără seamăn. Discuțiile noastre oricât ar fi fost de subliminale, nu au avut nici un rezultat, adică eu nu m-am apucat de haiku și nici el nu s-a oprit. Astăzi cred că așa trebuia să fie pentru amândoi. În definitiv, poezia este opera unor alchimiști, atât în comportamentul de frumoși nebuni ai marilor iluzii, cât și în rezultatul concret al zbaterii lor. O să exemplific aici cu un fel de «piatră filosofală», picătură dintr-o esență rară, pe care «alchimistul» Odyseus Elitis reușește să o descopere amestecând în

eprubetele fragile cuvintele simple și concrete: albastru, Dumnezeu, a vedea, a cheltui. Rezultatul este chiar aur, aur curat de 24 de carate, foarte asemănător (ar spune unii) cu un haiku: «O, Doamne!/ Cât albastru cheltuiești/ Ca să nu te vedem!» Mai departe este imposibil de ajuns!»

♦ **Gheorghe Grigore** este profesor universitar la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, secția arabă, scriitor, traducător, filolog, cercetător, doctor în lingvistică (a publicat o serie de traduceri din araba clasică, în fruntea cărora se situează Coranul, urmat de mari opere de filosofie, mistică și religie ale unor autori precum Al-Ghazali, Ibn Tufayl, Ibn Rușd, Ibn Sina, Ibn Arabi. De asemenea, a publicat zeci de studii de dialectologie arabă, islamologie etc. și a debutat cu poezie, la sfârșitul anilor '80, în revistele din Bagdad. În țară a publicat un volum intitulat, sugestiv, „Primăvară la Bagdad”).

În interviul realizat de Ioana Trică, Gheorghe Grigore „developează” lumea fascinantă a poeziei arabe: „*Relația mea cu poezia este lungă și complicată. Deși am terminat facultatea de filologie, de limbi străine, nu am fost niciodată atras prea mult de poezie. Poziția mea față de poezie s-a schimbat după călătoriile întreprinse în țările arabe, ca translator, pentru că acolo, poezia ca formă de artă este foarte vie. Și ca să fac o paranteză - se face și la noi ca și în alte părți o confuzie între poezia ca formă de artă și poezia ca stare emoțională ... Și astfel apar întrebări de felul, va putea omenirea trăi fără poezie?, etc.*

Bineînțeles, aici este vorba de poezia ca formă de artă, care poate să dispară la un moment dat, dar starea emoțională, poetică, aceea nu va dispărea niciodată. (...)

Poezia reprezintă arta prin excelență a arabilor. Arabii se emoționează și astăzi, profund la auzul unei poezii (...) în general, ei sunt atrași de muzicalitatea, ritmul, solemnitatea limbii. Ca atare, toată lumea cunoaște cel puțin câteva versuri: de la omul total neinstruit, hamalul din piață, până la eruditul de cea mai înaltă clasă, toți cunosc versuri pe care le strecoară în conversație. Foarte interesant, și am mai spus asta, poetul nu este cunoscut, reținut după nume, citarea începând așa: «Așa a spus **Poetul**», în care Poetul este ființa care înglobează toată poezia în limba arabă. (...) O poezie publicată într-o revistă nu moare acolo, dimpotrivă, este foarte citită, analizată, criticată. Dar critica nu se face într-o revistă, se face în adunări, la cafenele... Această sfâșiere a poeziei se face la cafenea. Există o cafenea extrem de cunoscută în Bagdad, se cheamă Hassan Al-Ajami, unde în fiecare după amiază se întâlnesc poeți, critici din Bagdad la o cafea, la un ceai și la multă, multă vorbă. În momentul când publicai și apăreai în această cafenea, erai asaltat din toate părțile, versul cutare schioapătă, imaginea cutare este demodată, și trebuia bucată cu bucată s-o refaci în fața lor și să-i dai statutul pe care voiau să i-l dai. Discuțiile erau lungi, zgomotoase, durau ore în șir în funcție de importanța pe care ți-o dădeau ei. Acolo am învățat foarte mult. »

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC - Anul III, nr.5 (20), 2013

♦ Aflăm, cu „invidie” colegială, că revista condusă de **Coman Șova** și **Florentin Popescu** publică, începând chiar cu acest număr, mai multe texte inedite semnate de: **Marin Pre-**

da, Nicolae Labiș și **Magda Isanos** - „texte pe care ni le-au pus la dispoziție cu generozitate d-na Elisabeta Isanos și d-nii Ion Dodu Bălan și Stan V. Cristea”.

♦ Iată și o primă (excepțională!) poezie din ineditele Magdei Isanos - **Cina cea de taină** (**Motto:** Adevăr, adevăr grăiesc vouă:/ unul dintre voi mă va vinde...): „Cei doisprezece stau acum la masă/ Iisus e trist și spune-n astă seară/ Cuvinte care-așa de greu apasă/ Pe inimile lor: «De ce să moară?»// «Și cine-i vânzătorul?» Fiecare/ Privește-n ochii celuiilalt cu frică:/ Făclia peste ei, tremură-toare,/ O umbră-n forma unei cruci ridică.// Ioan ca un copil s-a ghemuit/ La pieptu-nvâ-țătorului: «Stă-pâne,/ Sînt eu acel de care ne-ai vorbit?»/ Și drept răspuns a rupt Iisus din pâine// Și-a-ntins-o celui care-avea arginții/ Zicându-i: «Is-prăvește mai curând/ Ce vrei să faci», și-o clipă-același gând/ I-a înfrățit sub semnul suferinții.”

♦ Sub semnătura lui **Gheorghe Istrate** este evocat **Dumitru Pricop**, vrânceanul care ar fi împlinit, în această lună, 70 de ani, pentru amintirea căruia poetul ritualurilor varsă o lacrimă din vinul întâmplărilor stinse la 29 iulie 2007: „Avea o voce de tunet nedespăcată de timidități. Era un răzeș liber coborât din munte, mereu răzvrătit și mereu iubitor de prieteni mulți, cât mai mulți. Era un rege de stup melifer care se îmbăta cu vinul prieteșugului cinstit și mereu revărsat până în pragul amurgului, până în crăpatul zorilor soarelui răsare. Pe degetele lui erau inscripții străvechi. (...)

Mitică s-a vrut murit (ca și Nichita Stănescu) fiindcă își împlinise rostul. Postumele lui îl completează, dar miezul literaturii sale și l-a supravegheat exemplar în timpul multiplicat al existenței”

TRIBUNA- Anul XII, nr. 256, mai -2013

♦ **Ioan S. Pop** glosează, cu grație și nelinește: „*teme-te de noroc, descoperă-te când ești gol. acoperă-te când ești plin. stinge țigara. nu te simți întreg câtă vreme te afli în trup, când dispari, dă erată. bea mult, sau nu bea. fumează. sau stinge țigara. obișnuiește-te cu neadevărul adevărat.*

dacă-ți vine să urla, ține-ți țipătul sub glotă până se face dulce ca mierea. leapădă-te de tot ce îți pare că știi. învață să nu știi. luptă pentru contra ta. fă-te că ești mereu altcineva și într-o zi chiar vei fi. stinge țigara. (...)

deci ingenunchează, aprinde-ți țigara, dă drumul la radio și începe rugăciunea: «este frig. nimeni veghează deasupra-ne, aici încețază emisiunea.»

♦ **Virgil Diaconu** își propune noi alianțe - cu Pădurea și cu Austrul: „Și să aduc la zi vechile mele tratate cu vrăbiile./ Tratate din vremea când toate locuiau într-un cuib/ în mână Domnului. ”

♦ Interviul realizat de **Alexandru Petria** cu scriitorul și regizorul **Mircea Danieliuc** are farmecul ironiei amare. Iată câteva secvențe: * „Nu-l admir atât pe Caragiale, deși l-am invidiat pentru mătușa de la Berlin. Caragiale avea un defect, îl trăgea ața îndărăt. Modelul lui Moise e mai inspirat: mergeți înainte copii, eu rămân aici, duce-ți-vă unde vă taie capul și unde vi se pare că-i bine! * Așa au ieșit limbile

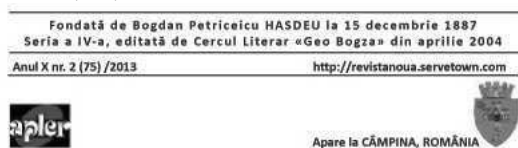
(Continuare în pag. 28)

(Urmare din pag. 27)

Răsfoiri - REVISTA REVISTELOR

obosite cu cabotini care pâlpâie azi pe la televizoare, mai căutate decât celelalte, acelea trude și hărtănite, pentru că poporul dorește să se destindă, nu să-l indispuie cu rahatul nefericirii strămoșilor hodorogi de acum două decenii. ✱ Ne-au schimbat ca pe copii în maternitate. Sau ne-a blestemat cineva. O vrăjitoare din specia Omide reținută abuziv pentru foloase necuvenite ne-o fi afurisit din ranchiună. Altfel de unde înclinația asta pentru hoție și multiplu de case? Pentru superficialitate, tunuri scurte, manele și fier vechi din bronzul lui H. Rădulescu? Nu eram așa, v-o spun cu precizie. Eram cititori deșănțați, știutori de carte, ne claustram în bibliotecă. Respectam cele 30 - 40 de statui, câte există în țară, puneam floricele. De unde cruzimea pentru armată, pentru șosele și alte lucrări uzinale, pentru bătrâni și bacalaureat?! ✱ Aștept cu impaciență să văd dacă prigoana cârnii de cal îl va ajuta pe Cărtărescu să umfle premiul Nobel sau nu. Ați băgat de seamă cui i s-au decernat Nobel-urile pentru Pace în ultima vreme? ✱ V-am spus că mă consider expatriat, am vorbit serios. Mă tem că nu sunt singurul.”

REVISTA NOUĂ - Anul X nr. 2 (75) /2013

✱ „Sub pretextul adaptării la această lume de înaltă tehnologie făcută pentru tineri, renunțăm la orice proiect pe termen lung.» Sunt cuvintele cronicarului de la revista franceză „Lire”, François Busnel, comentând o nouă apariție editorială a lui Régis Debray, *Le Belâge* (Flammarion), în încercarea identificării mijloacelor de a rezista și a combate o nouă și aparent periculoasă orientare socio-psihologică: jeunismul. Suntem condamnați la cultul tinereții? Oare numai imaturitatea este atrăgătoare? Este drept, atunci când idealul este aparență, când actualitatea devine o valoare și prezentul un model, ne abandonăm delectării lejere și solicitării superficiale. Debray, în stil de pamflet optimist, vine în contra ablațiunii vocabularului, în contra ideii că orice este bun dacă este nou, concomitent cu boom-ul paradoxal al modei vintage. (...) Ideile lui Régis Debray trimite, însă, către sușinerile uimitor de convingătoare ale epistemologului Michel Serres, de l'Academie française, din Petite Poucette [Degețica] (Le Pommier, 2012). A numit-o Degețica pentru abilitatea ei de a scrie și trimite cu grabire un SMS, drept pentru care degete îi sunt netede. Simbol al schimbării comunicaționale, al erei informației atotacaparatoare. Este imaginea ingenuă a viitorului rezervat generațiilor următoare, „mutante” din pricină că vor să se adapteze unei lumi bulversate, unei lumi în schimbare, cam așa cum ne imaginăm că s-a întâmplat la sfârșitul Antichității. (...) Cei care o desfid pe Degețica lui Serres s-ar putea să o ia în barbă (sic!), atunci când o acuză că nu are memorie și nici spirit de sinteză. Ei nu o cunosc, o judecă după ei înșiși, cu acele capacități ale lor create de alte cerințe ale altei lumi, fără să admită că evoluția fizică a creierului este alta. Ei sau format în frică, în lipsuri, în războaie, în suferință. Degețica nu va simți foamea, setea, frigul, fără îndoială nu

va fi bolnavă. Ea nu va sta ca Ludovic al XIV-lea treizeci de ani cu o fisură anală, până când chirurgul se va antrena operând peste o sută de țărani. Adio, morala iudeo-creștină și puritanismul. Degețica, născută după anul 2000, va trăi cel puțin un secol și va fi mereu tânără la minte și la trup. Pare utopic, nu? Hai să ne vedem peste zece ani...”

Am citat această temă de meditație, despre viitorul care a început azi, din editorialul semnat de **Florin Dochia - Nostalgia Dinamică**.

✱ **Remus Valeriu Georgioni** comentează (*Listele Guvernului Literar. Pietrele prețioase din buzunarele USR și Ceata lui Homer. Lista lui Schindler*) reproșurile (îndreptățite) ale lui Virgil Diaconu (publicate în **Cafeneaua literară**) la adresa **României literare** revistei etalon a USR: „...Așadar, există în Uniune empatii și idiosincrazii. Există în ceata lui Homer «soldați» și «căpitani» ai condeiului - dar care sunt unii și care alții? Și există acel Guvern Literar Postmodern care a pus piciorul în prag, chiar dacă pentru unii e invizibil (chiar în cadrul faimoasei anchete inițiată de Cafenea unii îl neagă vehement). Dar ia să vedem dacă e bine sau rău că o generație literară (nu prea marginalizată nici înainte, ba chiar suficient promovată!) a luat în mână hăturile culturii în toate compartimentele, inclusiv cel diplomatic.

Eu cred că e (aproape) firesc, acest fapt s-a întâmplat întotdeauna - și pretutindeni. Chiar și la Casa Albă noul președinte își aduce după el, ca pe o trenă benefică suita de fideli castrați («castrați», dar nu și caștriști... Personal, nu mă interesează acest aspect. Dar să nu ne sfideze, pe noi cei 95% - procentul dat de Virgil. Și de ce sunt atât de siguri că nu vom cere un «referendum»??).

În ceea ce privește recenta schimbare a Statului Uniunii (sau revenire la unul mai vechi?), n-am prea multe de comentat. Vreau doar să le amintesc tuturor participanților la ultima Conferință Națională afirmația «tan-gențială» a actualului președinte: «Eu sunt o viță longevivă, mama mea tocmai a împlinit 90 de ani. » (Cu alte cuvinte: «Vă spun asta ca să știți la ce să vă așteptați!») Românică noastră începe să cam perpetueze o tradiție a despoților luminați, gen Iliescu, Băsescu...”

Iată că la „spectacolul” literaturii noastre de toate zilele se aud tot mai clar, din „sală”, voci ce sesizează plecarea actorilor din scenă, înlocuiți fiind de regizor și de echipa... tehnică. Teamă mi-e însă că, la căderea cortinei, vor răsună, din nou, „aplauze furtunoase”.

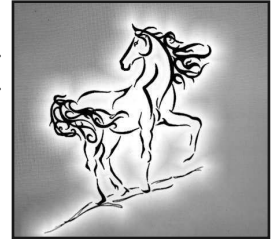
✱ Finalul unui poem din grupajul semnat de **Daniel Corbu** (prezentat în revistă, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de Nicolae Dabija): „Am îmbătrânit odată cu gândurile noastre de fericire/ speranțele ne-au ținut loc de aripi/ am visat mult am tăcut mult am călătorit mult./ Din mine n-a rămas decât această singurătate/ care se-așterne aproape fără voia mea pe foile albe.” (*Călătoriile*)

✱ Captivanta revistă câmpineană (124 de pagini, ce stau sub semnul exigenței editoriale) prezintă patru poeți europeni de primă mărime **Menna ELFYN** (Țara Galilor), **Frédéric BOYER** (Franța), **Ingemar LECKIUS** (Suedia) și **Rainer Maria RILKE** (Germania) - traduceri: Cătălin State, Liliana Ene, Ion Miloș și Dan Dănilă. Cităm un scurt fragment din excepționalul poemul **Litania din 3 octombrie 2009 la Marea Moschee din Paris**: „...Suntem 900 de milioane în lume./ în noaptea asta, cărora ne este foame./ Suntem 700 de milioane locuind pe un vulcan./ Suntem 10000 de specii

de păsări, 5400 de specii de mamifere,/ mai mult de un milion de specii de insecte diferite./ 299 792 458 de metri pe secundă, eu/ sunt viteza luminii/ și este noapte.” (**Frédéric BOYER**, traducere - Liliana Ene).

SPAȚII CULTURALE - Anul VI, nr. 27 / 2013

✱ „Bolnav și prizonier al propriului ritm temporal, amăgindu-se că este «om istoric» și «creator de istorie» omul contemporan

este, de fapt, un sclav al timpului profan, al unei convenții pe care o trăiește cu cea mai mare seriozitate, uitând cu desăvârșire că a ajuns robul propriului monstru fabricat pentru a-și ordona cumva haosul ontologic.” - scrie, în editorialul, **Valeria Manta Tăicuțu**.

✱ Uitându-se pe **Odiseea plăcilor memoriale** (**Ion Laz**, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2012), Doamna Magda Ursache constată: „În cartierul Primăverii, «high-life-ul comunist», e mai ușor să descoperi vilele în care au stat Beniuc, Stancu, Ivașcu (acum, instalat senatorul Triță Făniță), Jebeleanu: «altfel îți vin ideile roșii sub condei, după ce te-ai încuibat în ditamai viloiul», oftează Laz, după ce s-a rătăcit pe Calea Socialismului ca să afle adresa lui Labiș, pe o stradă amărită: Mileitin, nr. 14.”

✱ **Petru Scutelnicu** rămâne același poet fascinat de concentrarea discursului liric: „mi-e toamnă acum până la suflet/ până la genunchi până la brâu/ din camera cristalină/ intrăm în iubire ca-ntr-un ocean înfiorat/ moartea ostenită destramă/ amintiri dintr-o patrie năucă” (**Republica poemului**).

✱ Delicioasă întâmplarea de pe malul râului Buzău, semnalată de poetul **Nicolae Pogonaru**: „o zi de vară oarecare/ stăteam și mă prăjeam la soare/ când îmi văzu ochiul hoinar/ un lucru extraordinar// un pește a sărit din val/ și s-a trezit subit pe mal/ lângă trei fete stând pe plajă/ și l-a cuprins un fel de vrajă// și dând din branhi încă ud/ mi-a zis așa parcă-l aud/ hai du-te ia-o la picior/ vreau să fiu eu peștele lor” (**Întâmplare pe malul râului Buzău cu un poet de uscat și un pește de apă dulce**).

PAGINI ROMÂNEȘTI ÎN NOUA ZEELANDĂ - Anul IX, nr. 94 / 2013

✱ La rubrica **Politichie**, **Andrei Pleșu** aduce în discuție o **Indisolubilă problemă de logică**: „Exact aceiași inși care ne-au făcut și ne fac, neobosiți, portretul horror sunt acum foarte supărați că unii dintre noi nu ne-am dus la Salonul Cărții de la Paris ca să reprezentăm patria. Dumneavoastră înțelegeți? E ca și cum îl faci pe unul cocoșat, după care îl cerți că nu participă la parada modei. M-aș fi așteptat ca organizatorii, politicienii patrioți și poporul suveran să se bucure că, în sfârșit, ne purtăm în concordanță cu nimicnicia noastră (...). Mă întreb, inevitabil, ce-ar fi trebuit să facem? Văd două posibilități. Una ar fi fost să mergem, ca nesimțiții, la Paris și să protestăm acolo împotriva bramburelii de la ICR. Dar ni s-ar fi

(Continuare în pag. 29)

(Urmare din pag. 28)

Răsfoiri - REVISTA REVISTELOR

spus imediat că denigrăm țara pe bani publici, adică pe banii instituției care ne-a plătit transportul. Rămâne a doua posibilitate: să mergem la Paris și să ne comportăm ca niște români adevărați. Să dăm interviuri despre ce frumos și bine e pe la noi. Întrebați dacă e adevărat că primul ministru și-a falsificat titlul de doctor; noi să spunem că e o minciună grosolană pusă la cale, la un șpriț, de Băsescu și Angela Merkel. (...) Și tot așa! Vom spune că miniștrii și parlamentarii noștri penali sunt persecutați politic, că viitorul nostru candidat la președinție e un mare anglist, un tenace admirator al Europei și o fire conciliantă, mereu trează. (...)

Lăsând, totuși, gluma la o parte: nu e cam tare să aflăm că imaginea țării nu e stricată de Gigi Becali, ci de Neagu Djuvara? Că nu averile neverosimile ale multiplilor baroni locali, nu vilele lor somptuoase, nu discursurile lor fudul agramate și xenofobe ne cam înnelesc portretul, ci articolele lui Cărtărescu, declarațiile lui Liiceanu și bombănelile mele?"

♦ Tot din revista de la antipodi aflăm că „Cea mai specială cascadă din lume se află în România”: „Peste 4000 de vizitatori ai website-ului www.theworldgeography.com au votat cele mai speciale cascade ale lumii. Acestea au fost catalogate drept minuni ale naturii, unice, speciale și foarte puțin cunoscute. Onoarea primului loc a revenit României, ceea ce evident, ne umple de mândrie. Dar iată ce se scrie în topul realizat de **The world geography**: „Cascada este situată în Caras-Severin și este una dintre cele mai frumoase cascade din România. Ceea ce o face atât de specială este modul în care apa se prelinge și cade. De asemenea, cascada Bigar este situată exact pe paralela 45, ceea ce îi acordă puncte în plus în

clasamentul unicității. Cascada se găsește în Munții Aninasi este formată de un izvor subteran care se varsă apoi în Râul Minis.”

Știrea a fost preluată și de **Jurnalul Național**, cu erori cu tot (bănim, că publicația are și diacritice prin calculator, spre deosebire de **The world geography**) așa încât ne grăbim să facem ceva... corectură: să menționăm că, de fapt, este vorba de Cascada Bigăr, formată de izvorul ce străbate peștera cu același nume din Munții Aninei, la vărsarea în râul Miniș.

Oricum, însă, metoda este una care ar trebui să devină etalon pentru presa noastră: îi lăsăm pe străini să afle și să scrie ce mai e pe la noi prin țară, după care, între două violuri, inserăm știrea, cu mândrie patriotică.

Oglinda literară- Anul XII, nr. 137 / mai 2013

♦ **Ștefania Oproescu** abordează, în editorial (**Acolo unde se face împărțitul luminilor**) tema kitsch-ului, vorbind despre scriitorul I.D.Sârbu, a cărui Casă Memorială din Petrița: „sub îndrumarea unor «specialiști», a fost acoperită cu desene executate de copii, asemeni desenelor pe asfalt.”. Un proiect ratat, vrând să-l imite pe cel din Dublin, în memoria lui J. Swift - realizat - aici e diferența, de artiști plastici profesioniști: „De aici și până la kitsch-ul din Petrița însă... Dar râsul cred că mai salvează memoria unui mare gânditor. Și inocența copilăriei.”

Iată un alt scurt comentariu al editorialei: „Ne aducem aminte rar de modul demn în care acesta (romancierul, eseistul și filozoful I. D. Sârbu - n.n.) și-a decis trecerea prin viață. Scriind și literatură pentru copii, s-a refugiat cred în bucurii simple, adevărate, nepoluante. Acolo unde râsul pur salvează: «Dracul a colaborat de pe pereți, stă în prezidiul lumii, ne îndeamnă la curaj, la jertfă, la martiriu. La is-

torie. Noi ne apărăm cum putem, încercăm să-l mințim, să-l lingușim, să-l păcălim: Batjocul acesta e un blestem, o boală, un fel de a muri, murire. Dacă uiți să râzi, ești pierdut... »”

♦ **Oglinda** reproduce un interviu extraordinar, realizat de profesorul universitar **Norbert Dodille** cu **Simone Boué**, partenera de viață a lui **Emil Cioran**. După cum mărturisește **Simone Boué**, marele scriitor: „Avea ideea fixă că mai bine să fii necunoscut, decât celebru. Disprețuia gloria. Nu accepta să apară la televizor și pentru că nu vroia să fie recunoscut pe stradă. Dacă era întrebat «Sunteți Cioran?», răspundea «Nu». Mă tulbură să-mi amintesc, dar mai târziu, când era foarte bolnav și avea deja pierderi de memorie, cineva l-a oprit pe stradă și l-a întrebat dacă e Cioran. El a răspuns: «Am fost!»”.

Au apărut, din păcate, după Cioran, destui români ahtiați să se dea... pe sticlă!

♦ **Al. Ștefănescu** rememorează (**Ce urât ne-am purtat cu Zoe Dumitrescu Bușulenga**) felul în care această femeie aleasă a fost denigrată de țărădăii culturii române: „Poate de acum încolo - se iluzionează cunoscutul critic - vom deveni responsabili și ne vom solidariza împotriva mineriadelor din cultură. S-a ajuns departe, mult prea departe, cu acțiunea de distrugere. Ar trebui să-i punem capăt, iar modul în care am tratat-o pe Zoe Dumitrescu - Bușulenga să rămână ultimul caz de ingratitude.”

Marilena APOSTU**Numai nopți nedormite**

Aici între aceste ziduri
am fost fericiți
zidurile sunt tot aici
tu ești foarte departe

ziua a murit demult în zarzărul
din dreptul ferestrei

mă ghemuiesc în pat și mă tot
gândesc la tine
aerul din încăpere crapă de dor
și în jurul meu risipite pe jos
numai nopți nedormite

dimineața deschid larg fereastra
respirația mi se umple de frezii

chipul tău mă dezleagă
de albele nopți

Poetul lunii iunie

ca să pot trăi ai apropiat soarele

Stau pe marginea unei lacrimi

O altă noapte prinde rădăcini
în palmele bătrânului
plecat din fotografia aceasta

pe străzi neștiute
un poem cu plâns de copil
mă tot caută

singurătatea alăptează
frica din mine

stau pe marginea unei lacrimi
și ascult cum lanțurile
strigă o femeie frumoasă
pe nume

chiar acum tu intri în casă
ținând o iarnă albă în brațe

fericită mă furișez
sub pleoapa ta stângă
și plâng

Doar amintirea aripilor

Pe stradă doar nevăzuți trecători
și doar amintirea aripilor în
umerii mei

luna își sparge
singurătatea-n fereastră

nerăbdătoare aștept trenul
cu clipe de halte uitate

și mă visez
culoare răsfățată
în secunde privirilor tale

Sub razele de clopote

Ai venit cu ninsorile tale cu tot
luna e rece precum nepăsarea

sub razele de clopote
mirosind a ruguri
mă ghemuiesc în palma ta stângă
și plâng

tristețea are ochii tăi
cu sânii răzvrățiți
ascult sărutul tău

deodată lacrimile se umplu
de aripi

Frica mea desenează zăvoare

Plouă
în toată casa doar eu
și această lacrimă răsfodă
de umbre

aș vrea să fii aici
să vezi și tu cum întunericul
ațipește în pletele mele
povestite de fluturi

pe stradă
nu e nimeni cu grabă sub tălpi

tac și ascult
cum cineva încearcă
să deschidă trecutul
uitat sub praguri

frica mea desenează zăvoare

Cerul îngenunchează sub frunte

Prea multe frunze au căzut
în lipsa ta

acum îți ascult trupul
dezmiardând o toamnă
ce a învățat să răspundă
în mii de rădăcini

versul tău se așterne
peste piatra ce pânzește
prima ninsoare
păsările aduc cenușa lemnului
care te-a încălzit

încă un zămbet crapă-n oglindă
și nici nu mai știu
câte vieți au trecut
de când pășesc cu ochii închiși
către tine

senin
cerul îngenunchează sub frunte

Tania NICOLESCU

FLASH

Grăbind pașii, ajunse în fața ghișeului de bilete. Ceru bilet la primul tren care mergea spre Sibiu și-i întinse casierei, odată cu banii, și cuponul de pensie. Aceasta îl privi și râzând, spuse în timp ce-i întindea biletul: „A, ca de obicei...” și răspunzând mirării din privirile Irinei, adăugă: „Nu l-ați completat”. Aceasta nu mai întrebă ce anume mai trebuia completat și luându-l în grabă, se îndreptă spre peronul la care deja trăgea trenul ce avea în componența sa, doar trei vagoane.

Își găsi locul și se așeză, urmărind din priviri agitația pasagerilor care încă se mai aflau în căutare, ținând în mână, ca pe o hartă indescifrabilă, biletele. Printre acești nedumeriți se strecurau, pe rând, tot felul de vânzători ambulanți ce-și îmbiau insistent potențialii clienți să le cumpere marfa. „Lumeaaa”, „Femeiaaaa”, „Tabuu”, „Reeebus”, încercau în zadar vocile lor să-i ispitească. Slăbuți, tuciiuri... Abia dispărea din raza vizuală unul, strecurându-se abil printre bagaje și călători, că și apărea altul fluturând agasant prin fața ochilor tuturor alte reviste, sau oferta de cola, ciocolată, bere rece, apă. În toată această vânzoleală altă apariție capta atenția călătorilor. Târându-se pe podeaua vagonului - oare cum urcase?, se întreba Irina - un cerșetor se oprea lângă fiecare scaun și în numele divinității cerea insistent să fie ajutat ca să-și cumpere „o pâinică”. „Eu nu mă prefac”, adăuga el arătându-și insistent piciorul schilod. Însă privirile continuau să îl ocolească și rareori cineva se mai îndura să-i dea vreun bănuț.

Pe măsura din fața scaunului său, o mână apărută din senin, întinsese cu îndemănare câteva obiecte. Neavând altceva de făcut, se apucă să le inspecteze; erau pixuri, papiote colorate, brelocuri cu ursuleți, plasturi și un carnetel mic cu pix. Irinei îi păru că tocmai acel carnetel era ceea ce-i lipsea atunci, așa că se hotărî să și-l cumpere. I-l arătă băiatului care reapăruse ca prin farmec în preajma sa și-i întinse banii. Privind apoi în jur, își spuse că în tren par să fie mai mulți vânzători decât călători. Nu-și amintea să mai fi văzut atâția într-un singur vagon și într-un interval de timp atât de scurt, în destul de frecventele sale călătorii. Tocmai pe când se gândea că iureșul acela de călători și vânzători ambulanți se potolește, văzu înaintând plin de importanță pe culoar, un tinerel tuciiuri îmbrăcat curat, cu cravată la cămașă și care purta ridicată deasupra capului o valiză, urmat, după cum își dăduse repede seama, de proprietarul acesteia. După ce duse valiza până la un scaun încă neocupat, o așeză pe locul bagajelor și, aproape lipit de buzunarul proprietarului, așteptă până când acesta îi dădu suma ce păru că îl mulțumește.

Nu apucase să iasă din vagon, când privirea sa ageră detectă un bărbat ce apăruse cu valiza în ușă. I-o confiscă imediat și ridicând-o deasupra capului, ca pe un trofeu, înaintă pe culoar întrebând cu voce tare: „27?... Știe cineva unde este 27?”. Deja depășise locul indicat de bilet, după cum îi atrăsese atenția chiar posesorul valizei captive, așa că după încă vreo câțiva pași făcuți din inerție, se întoarse fără grabă

către locul cu numărul 27. Din nou aproape lipit de proprietarul valizei, insistă să primească două bancnote în loc de una, însă fiind refuzat, și-o strecură cu iuteală pe cea căpătată în buzunar și se îndreptă cu aplomb către ușă, în căutarea următoarei victime. În sfârșit, trenul se puse în mișcare și cei ce până atunci îl invadaseră se făcură nevăzuți.

Iar călătorii, deja mai relaxați începură rând pe rând să își scoată telefoanele mobile din buzunare. Alții își scoteau laptopurile de prin genți, sau desfăceau foșnitoarele pungi de snacsuri, ori ambalajele de ciocolată. Irinei îi atrase imediat atenția o tânără dolofană, cu o expresie de copil îmbufnat, care se grăbise să își schimbe locul, așezându-se cu fața spre direcția de mers a trenului, deîndată ce acesta se puse în mișcare. Cu o mână își trăgea rucsacul spre ea, pentru a-i fi mai ușor să scotocească după ceva într-unul dintre buzunarele acestuia, iar cu cealaltă, manipula telefonul, vorbind cu cineva căruia îi explica cum nu-i place ei să meargă cu spatele în direcția de mers a trenului, chiar dacă este vorba de o distanță scurtă. Între timp, cu cealaltă mână, scosese din rucsac alt telefon și căuta pe el un număr pe care îl apelă; de pe cel deja activat, continua să dea instrucțiuni, cu un debit verbal de invidiat, interlocutorului, care părea a fi soțul ei: cu ce mașină să vină să o ia de la gară, ce să caute în agenda pe care o lăsase în mașină - putea să se uite fără grijă în ea, că nu era acolo niciun secret... ce să caute în portbagaj... În sfârșit, îl pupă dulce; începuse să sune celălalt telefon. Cu voia și mai ales fără voia lor, cei din jur ascultau convorbirea, purtată pe o tonalitate stridentă. Așadar, interlocutorul, tatăl tinerei după cum reieșea din convorbire, trebuia neapărat să se întâlnească și cu lichidatorul, dar să nu-și facă nicio grijă, rezolvase ea ceea ce se cerea... Ce, credeau ăia că o să înghită poveștile alea? Să nu cumva să uite să descarce declarațiile ca să le completeze, că era termen limită... și da, să le și depună. Între timp, celălalt telefon începuse să z bârâie. Cu rapiditatea unei manguste îl duse la ureche grăbindu-se să povestească apelantului cum avea ea de gând să organizeze ieșirea pe traseul care ducea spre lacul... cum naiba se mai cheama că uitase, dar negreșit se merita să meargă acolo, mai ales că nu era un traseu dificil.

Sună și telefonul altei tinere așezate în apropiere, acoperind cu melodia sa - din filmul Star Trek - discuția. Deși replicile se întretaiau, niciuna dintre tinere nu părea să fie deranjată. Așa cum se aplecaseră asupra telefoanelor, păreau niște cloști grijulii aplecate asupra puilor lor, pentru care nimic altceva nu mai conta. Totuși cea de-a doua fată părea să fie mai concisă și în scurt timp, închise telefonul.

Între timp tânără dolofană încheiase cu un alt... „pupic dulce” și se întinsese să scoată din rucsac un laptop pe care îl deschise. Câteva clișuri rapide și interesul păru că i se volatilizează, sau că este derutată de ceva. Întinse iarăși mâna spre telefon și își apelă: „Spune-mi repede, ce parolă ai?... Cum, care parolă? Parola de la pagina de facebook... Cum nu înțelegi, ce nu înțelegi Dă-mi odată parola și nu mă

mai face să mă enervez că sunt în tren” - glasul ei căpătase accente amenințătoare - „Cuuum??? Ce te tot faci că nu înțelegi? Că doar până acum câteva zile puteam să intru pe pagina ta, dar de ieri ai schimbat parola și nu mai pot să intru, tocmai acum când am timp și vreau să... Nu, nu mi-o dai mai târziu, că mai târziu o să fac altceva. Băăăi taatăă, tu nu înțelegi să îmi dai acum parola?!? Nu vezi că ai ajuns să stai pe facebook mai mult decât mine și Bogdan la un loc? Ajunge! Eu ți-am făcut pagina, eu ți-o șterg!”. Vocea i se ridicase devenind poruncitoare. Aproape că țipa, fără să-i pese de cei jur: „N-auzi, dă-mi parola! Pa-ro-la!!”. Reluă cu furie crescândă: „Hai odată, ce faci atâtea fițe... Nu înțelegi să-mi dai parola? Băăăi taatăă, tu, chiar vrei să mă enervezi?!? Nu ți-am spus că sunt în tren?”

Aproape că zbieră și Irina începuse să se simtă îngrijorată, neștiind ce-ar mai putea urma. Dar tensiunea scăzu brusc și o auzi spunând „Bine... deci 007... amr... și iar 007? ...și amr din nou?? ...bine, bine... hai, pa!”. Închise calmă telefonul, ca și cum momentele anterioare nici n-ar fi existat vreodată, concentrându-se asupra laptopului. După câteva minute se opri și reintroduse laptopul în rucsac, tocmai la timp pentru a răspunde la un nou apel. „Ei, cum nu știi... mai esti încă în fața calculatorului... ai și e-mailul deschis?... dă pagina până jos... dă pe downloads... să îl salvezi pe desktop, e mai bine așa... bine, pa!”. Apoi butonă din nou, vorbind cu o persoană despre o apropiată aniversare: „Un tort, ceva flori... da, nu trebuie să fie un tort mare... ceva, de un kilogram... ei da, și ea este așa de cărpănoasă”

De undeva, din spate, altă voce, după ce adusese ca argument numărul impresionant de pastile pe care le înghițea zilnic, începuse să dea sfaturi cu privire la regimul alimentar și stilul de viață, sfaturi care ar fi trebuit - dacă ar fi fost urmate - să aducă probabil tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte.

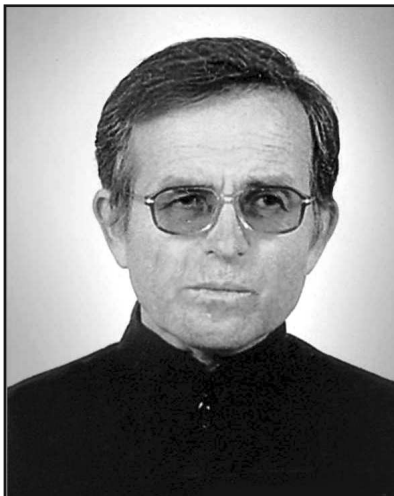
Din fericire, prin ferestrele compartimentului începuse să se zărească orașul și mulți călători se agitau, pregătindu-și bagajele pentru coborâre. Răspunsurile la apelurile telefonice deveniseră lapidare, pe culoar începuse să se formeze inevitabila coadă. Prin ferestrele vagonului se profilau zidurile înegrite ale unei foste fabrici. Privirile oamenilor lunecau peste ele la fel ca peste piciorul cerșetorului. Oare câte, din tot ce a fost, mai funcționează?

Zgomot metallic de roți pe șine, imagini fugare, retina rănită de deznădejdea pe care o degajau alte ziduri și ferestre cu geamurile sparte, ce se încâpățâneau să rămână în picioare, în acel imens ocean verde al primăverii pe sfârșite. Și stridența contrastului, îi dădea impresia unei reîntoarceri în timp, ca pentru a fi martora fără de voie a unui cataclism insidios, propagat pe neștiute, dar ale cărui urmări de netăgăduit se aflau chiar în fața ochilor săi. Zidurile acelea afumate de vreme - oare cu adevărat, trecuse atât de mult timp? - îi reamintiră Irinei niște imagini văzute într-un documentar; cum se afuma un roi de albine într-o pădure... Ce zumzet, ce zbor dezorientat urma...

Între timp trenul încetinise și în scurt timp opri la peron. Valul gălăgios de călători adunat pe culoar se rupse în două, scurgându-se spre ieșiri. Curând, peste vagonul pe jumătate golit, se așternu liniștea. Își privi ceasul. Mai avea puțin până la destinație.

Pr. Al. Stănciulescu-Bârda

Hristos răstignit a doua oară!

În veacul al IV-lea, Sfântul Ioan Gură de Aur, patriarhul Constantinopolului, protesta vehement față de modul păgân în care se comportau unii creștini în timpul sărbătorilor religioase. Participau și la sărbătorile păgâne promovate de către alte religii, făceau banchete și petreceri în sărbătorile religioase, dansau, se îmbătau, foloseau cântece indecente. În vremea respectivă religiile păgâne erau încă puternice, iar mulți dintre cei ce se botezau și deveneau creștini mai păstrau obiceiurile și modul de viață de până atunci. Au trecut 1700 de ani și constatăm, cu uimire și cu durere, că situația din vremea Sfântului Ioan Hrisostom este la fel de actuală și azi! Din păcate!

Am avut nefericita ocazie de a asista, recent, la câteva evenimente menite să batjocorească perioada cea mai sfântă a anului: Postul Sfințelor Paști. M-aș opri doar la două, care mi se par mai grave:

În primul rând e vorba de sărbătorirea Sf. Mare Mucenic Gheorghe. De mai mulți ani se obișnuise ca să se facă sărbătorirea sfântului, în anii în care Pregătirea spirituală pentru Paști cădea în perioada Postului Mare, a doua zi de Paști. Chiar și înainte de 1989 se practica acest lucru și lumea se obișnuise. Se făcea această mutare a sărbătorii, pentru a nu profana Postul Sfințelor Paști cu petreceri, cu mâncare de dulce, muzică, dansuri etc. Se știe, că Sfântul Gheorghe este sărbătorit de foarte mulți credincioși români și nu numai, multe biserici îl au ca hram, multe familii îl sărbătoresc ca praznic al casei. Sfântul Sinod dădea această decizie înțeleaptă și lucrurile erau în normalul lor. Nu se aducea nici o înjosire sărbătorii sau memoriei sfântului. O icoană dacă o iei de pe peretele de la răsărit și o pui pe cel de la sud, nu-și pierde nimic din

semnificația și puterea ei. Așa era și sărbătoarea Sfântului Gheorghe. Anul acesta, ziua de 23 aprilie a căzut pe „ultima sută de metri” a Postului Mare. Din păcate, nu s-a mai repetat practica devenită deja tradiție, de a se muta sărbătorirea a doua zi după Paști. Cine a vrut să-și serbeze numele cu fast, a putut s-o facă, fie că a fost vorba de zi onomastică, de praznic etc. Cu siguranță că cei mai mulți care au făcut astfel de zaiafeturi au folosit mâncare de dulce! Lucrurile nu s-au oprit aici, fiindcă și unele localități îl au pe Sfântul Gheorghe drept patron. Mai mult, el este și patronul forțelor terestre ale armatei române. Așadar, un segment important al populației a fost implicat în astfel de ceremonii. Nu știu câte localități din țară și l-au ales pe Sfântul Gheorghe drept patron, dar știu că municipiul Drobeta Tr. Severin și l-a ales. L-a serbat în fiecare an sub forma voalată de „Zilele Severinului” - ediția a S-au depășit până acum 20 de ediții. Desfășurarea Festivalului „Zilele Severinului” în Postul Mare al Sfințelor Paști este o batjocură fără precedent a postului, a Bisericii, a tradițiilor creștine, a lui Dumnezeu! Ce altceva ar putea fi, când un oraș cu peste o sută de mii de locuitori, plus locuitorii din localitățile din apropiere participă la concerte în aer liber cu muzică de tot felul, cu dansuri care mai de care mai deochete? Ce ar putea altceva să însemne autorizarea funcționării a sute de chioșcuri, bodegi, tarabe etc., unde se frig mici, friptură, alte preparate de dulce, și curg șuvoaie de băuturi alcoolice sau carbogazoase! Nu zic că nu sunt în orașul nostru sau în împrejurimi creștini adevărați, care ar prefera mai bine să moară, decât să-și întineze sufletul cu astfel de păcate strigătoare la cer, dar mulțimea care participă, valurile de populație, care se deplasează pe străzi către parcuri și locurile de agrement și nu rezistă tentației de a servi ceva din bunătățile pe lângă care trec la tot pasul, nu e formată, oare, tot din creștini? Cu siguranță că Sfântul Gheorghe se zvârcolește în mormânt în vremea unor astfel de profanări. El a suferit alungarea din funcțiile de guvernator al provinciei Salonicului, din cea de ofițer superior în armata romană, i s-au confiscat averile, a fost bătut groaznic, aruncat în temniță ca ultimul om, iar în ultimă instanță a fost ucis pentru vina de a nu fi luat parte la cultul împăratului, de a nu fi mâncat din jertfele aduse la sărbătorile împăratului, de a fi luptat împotriva păgânismului. Îl vedem în icoane ucigând un șarpe uriaș. Evenimentul s-a petrecut în realitate, dar el a rămas și un simbol al luptei sfântului împotriva păgânismului, care a ajuns azi să-i profaneze singura zi din an ce i-a fost dedicată!

Al doilea eveniment la fel de grav, deși de amploare mult mai mare, a fost sărbătorirea zilei de 1 Mai, Ziua Internațională a Muncii.

Anul acesta a căzut în Săptămâna Sfințelor Patimi. Toate instituțiile au recuperat în zilele de sâmbătă zilele de 2-3 mai, așa încât de Marți din Săptămâna Patimilor până Marți, a doua zi de Paști, a fost tot o petrecere, peste tot. În acele zile, deschizând televizorul, te cruceai văzând cu câtă voluptate se fac reportaje de la locuri de agrement, de pe plaje etc., prezentând sute și sute de oameni, români și creștini ortodocși, care frigeau carne, petreceau și se comportau ca niște păgâni. Oricare dintre Dumneavoastră a putut vedea aceasta la tot pasul! Vai de păcatele noastre!

Veți zice mulți dintre Dumneavoastră că așa s-a întâmplat, că așa a fost să fie. Mde! Cred că s-ar fi putut face mult pentru a evita aceste profanări strigătoare la cer. Am privit pe mai multe posturi de televiziune eminsuni diverse, inclusiv pe postul patriarhiei, am ascultat mai multe posturi de radio, fie că este vorba de al patriarhiei, fie de unele locale, ale eparhiilor, am citit multe ziare, - unele bisericești -, și nu am auzit și nici n-am văzut un singur protest din partea Sfântului Sinod, al vreunui ierarh sau înalt funcționar eparhial. Cred că ar fi trebuit să se facă demersuri către parlament și guvern să se amâne aceste manifestații până după Paști. Cu siguranță că s-ar fi reușit. Și în parlament și în guvern sunt mulți oameni cu frică de Dumnezeu și respect de cele sfinte și ar fi înțeles la justa valoare demersul. Dacă nu se reușea astfel, se trecea la proteste prin mijloacele de informare mass-media. Să se fi spart microfoanele televiziunilor la glasul ierarhilor. Ei să fi fost asemenea Arhanghelului Mihail, care oprea căderea îngerilor. Se schimba sărbătorirea lui Sfântul Gheorghe pentru a doua zi de Paști, se amâna sărbătorirea lui 1 Mai din Săptămâna Sfințelor Patimi și toate se desfășurau în Săptămâna Luminată. Bucuria Învierii Domnului se reflecta într-o bucurie generală....

Dacă aceste proteste nu aveau efect, ierarhii noștri nu erau singuri. Aveau cu dânsii miile de preoți și milioanele de credincioși. Să fi ieșit cu toții în localități, cu steaguri și cruci, într-un marș al tăcerii, pentru a protesta împotriva acestor practici păgâne, menite să distrugă sufletele credincioșilor noștri. În Gomora și Sodoma doar zece locuitori dacă ar fi fost drepti înaintea lui Dumnezeu, cetățile respective nu ar fi fost distruse. Nu e nevoie ca patriarhul sau membrii Sfântului Sinod să se ducă la chermезă, este suficientă și tăcerea lor, fiindcă ea înseamnă o atitudine, un răspuns, o acceptare.

Măine, poate, se vor legaliza căsătoriile homosexualilor și iarăși vom tăcea....

În Grădina Maicii Domnului anul acesta Hristos a fost răstignit a doua oară! **Iartă-ne, Doamne, dacă mai poți!**

REDACȚIA Revista Fereastră

Publicație editată de:
Asociația Culturală
AGATHA GRIGORESCU BACOVIA
- MIZIL -

Cod fiscal: 230324460; Cod
IBAN:
RO60RZBR0000060010080523,
deschis la RAIFFEISEN BANK
- Filiala Mizil -

DIRECTOR:

Emil PROȘCAN
REDACTOR ȘEF:
Lucian MĂNĂILESCU
CRITICĂ LITERARĂ:
Emil NICULESCU
CORESPONDENȚI:
Mihai Lovin Cașoca
PROZĂ: **Florin Ursuleanu**

ADRESA REDACȚIEI:
Str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr.
13A; TELEFOANE: 0244251144;
0722653808 - director; 0769210763
- redactor șef.
E-mail: lmanailescu@yahoo.ro

La acest număr au colaborat:

◆ **Emil Proșcan** (pag 1, 22); ◆ **Marian Dragomir** (pag 2); ◆ **Gheorghe Istrate** (pag 3 - 4); ◆ **Lucian Mănăilescu** (pag 5, 13, 15, 32); ◆ **Emil Niculescu** (pag 6 - 9); ◆ **Laurențiu Bădicioiu** (pag 10 - 12, la care au contribuit și: **Ion Diviza**, **Grigore Chifu**, **Marius Grama**, **Raluca Dumitran**, **Cezar Ciobăcă**); ◆ **Emil Proșcan** (pag 1, 22); ◆ **Nina Diviza** (pag 14); ◆ **Mihaela Aionesei** (pag 16); ◆ **Al. Cazacu** (pag 16); ◆ **Mirela Bălan** (pag 17); ◆ **Genovev Frățilă** (pag 17); ◆ **Mihai Știrbu** (pag 18 - 20); ◆ **Văvila Popovici** (pag 21); ◆ **Al. Jercan** (pag 22); ◆ **Florin Ursuleanu** (pag 23, 27-29); ◆ **Mihai Lovin- Cașoca** (pag 23); ◆ **Octavian Mihalcea** (pag 24); ◆ **Cristian Meleșteu** (pag 25); ◆ **Carmen Zafiu** (pag 25); ◆ **Ion Roșioru** (pag 26); ◆ **Marilena Apostu** (pag 29); ◆ **Tania Nicolescu** (pag 30); ◆ **Al. Stănciulescu - Bârna** (pag 31).

Fotografie, prelucrare imagine și tehno-redactare: **Lucian Mănăilescu**

ISSN 1844 - 2749

Lucian Mănăilescu

POEME DE TÂRZIU

Cel mai albastru mezozoic

Pe Gheorghe Istrate l-am cunoscut de prin mezozoic, era vremea când Dumitru Pricop, dinozaurul cu aripi care a înghițit jumătate din viile Vrancei, își recita sufletul cu poemele înzăpezitului Gheorghită, căruia îi muta stelele dintr-un cer în altul, transformându-le în păsări vorbitoare.

Cum Dumitru a plecat pe undeva, probabil cu o treabă urgentă, cum ar fi viața sau moartea, recit eu numerele oarbe ale vârstei poetului și am ajuns la șaptezecisitrei adică tot atâția ani câți au trecut într-o noapte petrecută împreună la marginea lumii.

Phoenix

Bucureștiul, teleportat într-o dimineață paralelă cu realitatea, cu vaporul lui Intercontinental eșuat printre valuri de gunoarie, recifuri umane, betoniere și țărături fără memorie, mă agață cu degetele prelungi ale lui Cristian Pațurcă, strivește o lacrimă în ochii mei provinciali și îmi cotoacă prin buzunare în căutatea monedelor calpe pentru plata zilei netrăite de azi, în timp ce flașeta lui Ion Bolborea invită Mitiții în scena improvizată pe căruța de carnaval care, iată, nu s-a răsturnat la Caracal... Nu prea știu încotro mă îndrept, deasupra tonetelor cu ziare explodează meteoriți, după fiecare colț pânzăște inocența micilor cerșetori, respirând fericirea din pungile ieftine de plastic, pe terase vicioșii își rod unghiile lângă halbele cu bere, povestind despre lupta teribilă dintre cetățean și consumator, despre fotbal și despre fascinația trucată a Europei. Pe aleile dintre blocuri se face seară, șinele tramvaielor se răsucesc către cer, în cele din urmă închid ochii și trec strada pe cea mai roșie dintre culori, lăsând milițianul din intersecție să fluiera a pagubă, iar muncitorii de pe acoperișul Teatrului Național aplaudă și, în spiritul revoluției din optzecișinouă, se prefac că lucrează. În jur e o vânzoleală corozivă, pe cer plutesc nori și câini comunitari salahori în salopete gri demontează stelele, pe ziduri înfloresc afișe multicolore, tomberoanele se umplu de aripi și în ceasul de la colțul străzii Speranței se aude scrâșnetul roțițelor unui mecanism invizibil care începe să ningă peste oraș cu cenușă...

Spovedanie

Îți mulțumesc, Doamne, pentru această zi chiar dacă e ultima, chiar dacă în oglinzile ei se vede doar un peisaj subacvatic, cu pești care se chinuie să te respire, chiar dacă absența ta chiuie ca la nuntă, chiar dacă nu-mi spui nimic lăsându-mă stelelor,

chiar dacă în pridvorul bisericii intră acum un copil bătrân care se spovedește: „Nu, Părinte, nu am înjurat, nu am râvnit la suferința aproapelui, am avut-o pe a mea din belșug, nu am ucis decât cu gândul, nu am jurat strâmb, nu am uitat să vin în Biserica Ta, sub cireșul amar, de fiecare dată când, pentru foarte puțină vreme, înfloresc...”

America lui Hernán Cortés

Mai e și mâine o zi doar soarele va fi altul și alta purpura de pe odăjdiiile primejdiei și alții zeii înțeleștați în privirile tale și altele miracolele din hamacul în care îți sorbi dimineața cafeaua sub foșnetul vântului.... Mai e și mâine o zi și mâine mai e o pată albă pe hărțile lui Cortés chiar dacă mâine tu vei fi altul și bătrânul Hernán va pierde bătălia și va da foc mării...

Peștele din palmă

Mutul vorbea cu ochii lui albaștri și triști și îl ascultau norii și vântul și copacii și mai ales pietrele iar uneori râdea cu un râs molfăit în gingiile din care își scuipase dinții într-o încăierare.

Satul îl știa de nebun, prea iubea totul, prea se arunca de fiecare dată în cer și vorbea în culori zugrăvind ființe și animale inexistente, în tablouri pe care le dăruia pentru un pahar de rachiu.

Dimineața pleca la gârlă cu undița, prindea pești sclipitori și îi lăsa să înoate în palma lui mare, ca o apă întunecată, încercând să le învețe tăcerea...

Odată l-a bătut pe milițianul din sat, pentru că a înjurat un sfânt gârbovit, fugit dintr-o icoană de la Mănăstirea Ciolanu... Eram la liceu pe vremea aceea și am aflat târziu...

La pușcărie n-a stat decât două zile în cea de a treia s-a dus la zid și a început să-l lovească cu pumnii și urlatul lui a îngrozit gardienii care l-au pus în cămașă de forță.

O fi înnotat și el atunci, ca un pește, în altă palmă mare, ca o apă întunecată, pentru că l-au găsit mort, sufocat și medicul legist n-a avut nici o explicație... Nu făcuse și autopsia ochilor lui albaștri.

Doamne, ce înmormântare a avut Mutu, a fost o ploaie cu pietre, o ploaie plânsă de lacrimile celor care îi iubiseră nebunia... Pe milițian l-au transferat a doua zi nu se știe unde.

Marionete și păpușari

Au intrat în scenă trase de ațele subțiri, aproape nevăzute ale puteii... Marioara și Vasilache și-au aplecat capetele fuguite, salutând ceremonios, spectatorii care spărgeau în dinți, cu patimă, semințele vorbelor frumoase debostandefloareasoarelui (Erau acolo și păpușile Muppets și Barbie și Matrioșka, cu urechile ciulite

și gurile înțeleștate, așteptând în culise ecoul aplauzelor de mucava. Confetiile zburau ca niște rafale de mitralieră din râsul copiilor, pregătiți deja să-și găsească fericirea, legănându-se pe catargul nasului lui Pinochio... Marioara și Vasilache și spectatorii mureau de râs sau din alte cauze neelucidate și nimeni nu îndrăznea să respire... Cam asta a fost în primul act, după care marionetele înmormântate-n cutii au fost depozitate în spatele scenei: *ne trebuie marionete noi, rezistente la tragediile shakespeareane*, a explicat domnul regizorul înaintea actului doi, în timp ce spectatorii au ieșit în bălciul cețos să-și cumpere o bucată de cer, o muțenie îngerească sau o indulgență frumos colorată, miracolele pe care le vindea, la taraba din colț, un Dumnezeu al indiferenței.

Robinson

Înot în lacrimi, sunt un înotător de performanță, și am, după cum vezi, oceanele mele personale, propriile mele furtuni și o insulă mov pe care naufragiez spre seară, să te aștept când ieșid din valuri. Pe urmă mă uit cum apune soarele în ochii tăi negri și cum pescărușii mâinilor tale zboară prin cerul meu de cârțiță... Cât despre fericire mă prefac că îi arunc boabele în pământul sterp și credinciosul Vineri are grijă de ele, până noaptea târziu când vin canibalii...

Cutia cu chibrituri

Te visezi în cutia cu greieri a celebrității, e o artă și asta după ce s-a spus te iubesc de milioane de ori și în milioane de feluri, după ce Shakespeare a savurat miezul cuvintelor umplând lumea de cojile lor aromate... Dar, în cele din urmă, te trezești în compartimentul unui tren de noapte, în timp ce viața aleargă în urmă împreună cu munții câmpiile și stâlpii de telegraf și cineva, din ce în ce mai aproape, compostează bilete de iarbă cu coasa iar tu nu mai ai în buzunar decât cutia aia stupidă pe care scrie: A se păstra la loc uscat și întunecos! (probabil așa se păstrează lumina) A se evita expunerea la ploile rezezi! A nu se lăsa la îndemâna copilăriei!

Atentat imaginar

Înghesușiți în zepelinele lor ce survolează realitatea, zeii zilei se dau de-a dura pe derdelușul cerului, își construiesc castele în nori și improvizează fericite bălciul copilăriei... Numai când vine seara și orizontul cu gâtul tăiat sângerează o lumină vâscoasă, aterizează și ei și fug direct în somn de teamă că o floare sau un fulg de zăpadă ar putea să-i nimerească în tâmpă...

